

International Federation of
Library Associations and Institutions

Tarptautinė bibliotekų asociacijų ir institucijų federacija

IFLA pavyzdinis bibliotekų modelis Konceptinis bibliografinės informacijos modelis

Pat Riva, Patrick Le Bœuf, Maja Žumer

IFLA FRBR peržiūros grupės redakcinė konsolidavimo grupė

Pavyzdinio koncepcinio modelio, teikiančio neadministracinių su bibliotekų ištekliais susijusių metaduomenų analizės pagrindą, apibrėžimas

2017 m. rugpjūčio mėn.

Patvirtintas IFLA profesinio komiteto

Redaguota ir pataisyta

iki 2017 m. gruodžio mėn.

Lithuanian translation of the document "IFLA Library Reference Model: A Conceptual Model for Bibliographic Information"

Iš anglų kalbos vertė Lietuvos Martyno Mažvydo bibliotekos Bibliotekininkystės skyriaus vyriausiasis metodininkas Tomas Auškalnis

Pat Riva, Patricks Le Bœuf, Maja Žumer

2017

Pat Riva, Patrick Le Bœuf, Maja Žumer. Skelbiama pagal *Creative Commons* licenciją CC B 4.0. Žr. licencijos aprašą adresu <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0>.

IFLA
P.O. Box 95312
2509 CH Den Haag
Netherlands
www.ifla.org

Turinys

1 Įvadas.....	5
1.1 Klausimo istorija	5
1.2 Rengėjai	6
2 Metodologija.....	8
2.1 Taikymo sritis ir tikslai.....	8
2.2 Konceptinio modelio taikymas	8
2.3 Funkcinių reikalavimų konceptinių modelių šeimos konsolidavimo procesas	9
2.4 Santykis su kitais modeliais.....	10
3 Naudotojai ir naudotojų užduotys	12
3.1 Naudotojų analizė.....	12
3.2 Naudotojų užduočių apžvalga.....	12
3.2 Naudotojų užduočių apibrėžtys	12
4 Modelio apibrėžimas.....	14
4.1 Esybės.....	14
4.1.1 Įžanga	14
4.1.2 Esybių kategorijų arba „isA“ hierarchija	15
4.1.3 Išsami esybių apžvalga	15
4.2 Požymiai	29
4.2.1 Įžanga	29
4.2.2 Požymių hierarchinė struktūra	29
4.2.3 Pastabos apie <i>res</i> požymius.....	31
4.2.4 Išsami požymių informacija	31
4.2.5 Požymių sąrašas	43
4.3 Santykiai	44
4.3.1 Įžanga	44
4.3.2 Hierarchinė santykių struktūra.....	45
4.3.3 Išsamus santykių apibūdinimas	46
4.3.4 Santykiai, išdėstyti pagal santykio pradžios esybę.....	57
5 Modelio apžvalga	60
5.1 Esybių ir jų santykių schemas	60
5.2 Esybių apribojimas. Derinimas.....	63
5.3 Pateikimo saityne modeliavimas	64
5.4 <i>Nomen</i> bibliotekų kontekste.....	64
5.5 Bibliografinių tapatybių modeliavimas	65

5.6 Tipiniai išraiškos požymiai.....	66
5.7 Agreguotų išteklių modeliavimas.....	68
5.8 Serialinių leidinių modeliavimas	69
6 skyrius Naudotojų užduočių bei esybių, požymių ir santykių derinimas	72
7 Modeliavimo terminų žodynelis.....	75
8 Šaltiniai.....	76

1 Įvadas

1.1 Klausimo istorija

1998 m. paskelbus „Funkcinius reikalavimus bibliografiniams įrašams“ (*Functional Requirements for Bibliographic Records* (FRBR)), funkciniais reikalavimams skirtų koncepcinių modelių šeima prasiplėtė iki trijų specifiniams bibliografinio universumo aspektams skirtų modelių. Be FRBR, dabar ji apima „Funkcinius reikalavimus autoritetiniams duomenims“ (*Functional Requirements for Authority Data* (FRAD)) ir „Funkcinius reikalavimus dalykų autoritetiniams duomenims“ (*Functional Requirements for Subject Authority Data* (FRSAD)).

Šiuos modelius daugelį metų rengė įvairios darbo grupės:

- FRBR yra galutinė IFLA funkcinų reikalavimų bibliografiniams įrašams tyrimo grupės ataskaita. Ši tyrimų grupė buvo suburta 1992 m., o ataskaita Katalogavimo sekcijos nuolatinio komiteto buvo patvirtinta 1997 m. rugsėjo 5 d.
- FRAD yra IFLA funkcinų reikalavimų autoritetiniams įrašams ir jų numeracijos darbo grupės (FRANAR) veiklos rezultatas. Šią darbo grupę 1999 m. balandžio mėn. įkūrė Bibliografinės apskaitos skyrius bei Visuotinės bibliografinės apskaitos ir tarptautinio MARC programos (UBCIM) rengėjai. Grupės ataskaitą 2009 m. kovo mėn. patvirtino Katalogavimo sekcijos nuolatinis komitetas bei Sisteminimo ir dalykinimo sekcija.
- FRSAD yra IFLA funkcinų reikalavimų dalykų autoritetiniams įrašams darbo grupės (FRSAR) ataskaita. Grupė buvo įkurta 2005 m. Ataskaitą 2010 m. birželio mėn. patvirtino IFLA Sisteminimo ir dalykinimo sekcijos nuolatinis komitetas.

Funkcinių reikalavimų bibliografiniams įrašams tyrimų grupei pritarus esybei *išraiška* skirtos darbo grupės (2003–2007 m.) rekomendacijai, buvo pakoreguotas FRBR 3.2.2 skirsnis, skirtas esybės *išraiška* apibrėžčiai. Be to, 2005 m. FRBR peržiūros grupės suburta Agreguotų išteklių darbo grupė buvo įpareigota apsvarstyti, kaip būtų galima modeliuoti įvairius agreguotų išteklių tipus. 2001 m. rugpjūčio mėn. šios grupės rekomendacijas San Chuane (Puerto Rikas) patvirtino FRBR peržiūros grupė, o savo galutinę ataskaitą Agreguotų išteklių grupė pateikė 2011 m. rugsėjo mėn.

Pradedant 2003 m., FRBR peržiūros grupė bendradarbiavo su Tarptautinės muziejų tarybos (ICOM) dokumentavimo komitetu (CIDOC), atsakingu už tarptautiniu lygiu patvirtinto muziejų bendruomenės koncepcinio modelio (CIDOC CRM), priežiūrą. Šios bendros veiklos išdava buvo FRBR modelio formuluotė, besiremianti į objektą orientuota koncepcija, kuria remiasi taip pat ir CIDOC CRM, bei šios formuluotės, kaip oficialios CIDOC CRM išplėtos, patvirtinimas. Naujoji FRBR formuluotė, žinoma kaip FRBRoo (į objektą orientuotas modelis FRBR), pirmą kartą buvo patvirtinta 2009 m. kaip modelio 1.0 versija, visiškai atitinkanti originalųjį FRBR modelį. Paskelbus modelius FRAD ir FRSAD, FRBRoo buvo praplėstas: pradedant 2.0 versija, į jį buvo įtrauktos FRAD ir FRSAD esybės, požymiai bei santykiai.

Šie trys funkcinų reikalavimų modeliai, nors ir sukurti vadovaujantis ta pačia esybių ir jų santykių modeliavimo koncepcija, neišvengiamai rėmėsi skirtingais požiūriais ir juose buvo taikomi skirtingi tų pačių problemų sprendimo būdai. Nors išsamiai bibliografinėi sistemai būtini visi trys modeliai, siekimas juos taikyti vienoje sistemoje reikalavo spręsti sudėtingas problemas ad hoc būdu beveik nesivadovaujant pačiais modeliais. Net kai buvo paskelbtos galutinės FRAD ir FRSAD versijos 2009 ir 2010 m., tapo aišku, kad funkcinų reikalavimų šeimą bus būtina sujungti arba konsoliduoti parengiant vieną nuoseklų modelį, kuris paaiškintų bendrą koncepciją ir pašalintų kliūtis, trukdančias šį modelį realizuoti.

Pradedant 2010 m., FRBR peržiūros grupė aktyviai rengė konsoliduotąjį modelį dalyvaudama daugelyje darbo susitikimų, vykusių IFLA konferencijų metu, ir papildomuose pusmečių susitikimuose 2012 m. balandį, kurių metu buvo parengtas naudotojo užduočių projektas. 2013 m. Singapūre FRBR peržiūros grupė sutelkė Konsolidavimo redakcinę grupę, kuriai buvo pavesta išsamiai peržiūrėti požymius ir santykius bei parengti galutinius šio modelio dokumentus. Konsolidavimo redakcinė grupė (kartais su kitais FRBR peržiūros grupės nariais arba kviestiniais ekspertais) surengė penkis kelias dienas trukusius susitikimus ir su visa FRBR peržiūros grupe 2014 m. Liono (Prancūzija) ir 2015 m. Keiptauno (Pietų Afrika) susitikimuose išsamiai aptarė veiksmų eigą.

Nuo 2016 m. vasario 28 d. iki gegužės 1 d. vyko visuotinė šios veiklos rezultato – dokumento „FRBR: pavyzdinis bibliotekų modelis“ – peržiūra. Konsolidavimo redakcinė grupė 2016 m. gegužės 19–23 d surengė dar vieną susitikimą, kurio metu buvo aptarti peržiūros rezultatai ir atnaujintas modelio projektas. Projektą 2016 m. Kolambuse (JAV) aptarė FRBR peržiūros grupė. 2016 m. susitikime modelis buvo pervadintas į „IFLA pavyzdinį bibliotekų modelį“ (*IFLA Library Reference Model*) (IFLA LRM).

Galutinei modelio versijai pritarė FRBR peržiūros grupė (2016 m. lapkričio mėn.); vėliau ši versija buvo pateikta Katalogavimo sekcijos bei Dalykinės analizės ir sklaidos sekcijos nuolatiniam komitetams bei ISBD peržiūros grupei. Galutinei dokumento redakcijai pritarė IFLA standartų komitetas, o 2017 rugpjūčio 18 d. ją patvirtino IFLA profesinis komitetas.

1.2 Rengėjai

Pagrindinė atsakomybė už galutinės šio dokumento versijos parengimą tenka Konsolidavimo redakcinei grupei. Konsolidavimo proceso metu ir rengiant oficialiąją konsoliduotąją versiją bei teikdami rašytines pastabas daug prisidėjo visi FRBR peržiūros grupės nariai ir jų konsultantai. Klausimus kėlė ir įžvalgų teikė taip pat ir Specialiosios CIDOC CRM grupės nariai, kurie dalyvavo rengiant FRBRoo 2.4 versiją.

Konsolidavimo redakcinė grupė

Patas Riva (grupės pirmininkas) (Kanada)
Patrickas Le Bœufas (Prancūzija)
Maja Žumer (Slovėnija)

FRBR peržiūros grupė

Marie Baliková (nuo 2013 m. narė-korespondentė)
María Violeta Bertolini (2015–2016)
Andersas Cato (2006–2009)
Rajeshas Chandrakaras (2009–2013)
Alanas Danskinas (2005–2009)
Barbora Drobíková (nuo 2015 m.)
Gordonas Dunsire (nuo 2009 m.)
Elena Escolano Rodríguez (2011–2015, nuo 2015 narė-korespondentė)
Agnese Galeffi (nuo 2015)
Massimo Gentilis-Tedeschis (nuo 2015)
Ben Gu (nuo 2015 m.)
Patrickas Le Boeufas (nuo 2013 m.)
Françoise Leresche (2007–2015)
Filiberto Felipe Martínez-Arellano (2011–2013)
Tanja Merčun (nuo 2013 m.)
Anke Meyer-Hess (nuo 2013 m.)
Eeva Murtomaa (2007–2011, nuo 2011 m. narė-korespondentė)
Chrisas Oliver (nuo 2013 m. grupės pirmininkas)
Edas O’Neillas (2003–2007; 2005–2011 m. Agreguotų išteklių darbo grupės pirmininkas)
Glennas Pattonas (2003–2009)
Patas Riva (2005–2013 m. grupės pirmininkas)
Miriam Säfström (2009–2014)
Athena Salaba (nuo 2013 m.)
Barbara Tillett (2003–2011)
Maja Žumer (2005–2013)

ISBD peržiūros grupės konsultantai:
Mirna Willer (2011–2015)
Françoise Leresche (nuo 2015 m.)

ISSN tinklo konsultantai:
François-Xavieras Pelegrinas (2012–2014)

Clémentas Oury (nuo 2015 m.)

Kviestiniai ekspertai ir buvę FRBR peržiūros grupės nariai, dalyvavę pagrindiniuose konsolidavimo darbo susitikimuose:

Andersas Cato (nuo 2010)

Massimo Gentilis-Tedeschis (2013–2014)

Dorothy McGarry (2011)

Glennas Pattonas (2009–2011)

Miriam Säfström (2016)

Jay Weitzas (2014, 2016)

Specialiosios CIDOC CRM grupės nariai, ženkliai prisidėję prie FRBRoo 2.4 versijos parengimo:

Trondas Aalbergas

Chryssoula Bekiari

Martinas Doerras (Specialiosios CIDOC CRM grupės pirmininkas)

Øyvindas Eide

Mika Nymanas

Christianas-Emilis Ore

Richardas Smiraglia

Stephenas Steadas

2 Metodologija

2.1 Taikymo sritis ir tikslai

IFLA pavyzdinis bibliotekų modelis yra aukšto lygmens pavyzdinis koncepcinis modelis, parengtas vadovaujantis esybių ir jų santykių modeliavimo koncepcija. Modelis apima plačią ir bendrąją prasmę suprantamus bibliografinius duomenis. Bendrosios koncepcijos ir metodologijos požiūriu, modeliavimo proceso, kurio rezultatas yra IFLA LRM, metu buvo laikomasi FRBR pirminio tyrimo nuostatos, kuri modelyje FRBR apibūdinama taip:

„Tyrimo taikomas esybių analizės metodas, kai pirmiausia išskiriamos esybės, kurios yra svarbiausios bibliografinių įrašų naudotojams. Vėliau identifikuojamos su kiekviena esybe susijusios savybės ir požymiai bei esybių santykiai, kurie yra svarbiausi naudotojams formuluojant bibliografines užklausas, interpretuojant jų rezultatus ir „naršant“ bibliografiniuose įrašuose aprašomų esybių universumą. Tyrimo metu parengtas modelis yra visapusis savo apimtimi, tačiau nėra išsamus jame apibrėžtų esybių, požymių ir santykių požiūriu. Modelis yra veiksmingas koncepciniame lygmenyje; jo analitinis lygmuo nėra pakankamas visapusiškai išplėtam duomenų modeliui parengti.“ (FRBR, p. 4)

Modeliu IFLA LRM siekiama aiškiai suformuluoti bendruosius principus, reglamentuojančius loginę bibliografinės informacijos struktūrą neteikiant nuostatų, susijusių su galimu duomenų saugojimu tam tikroje sistemoje ar programoje. Todėl modelis neskiria duomenų, kurie tradiciškai teikiami bibliografiniuose arba fondų įrašuose, ir duomenų, kurie paprastai teikiami autoritetiniuose arba dalykų autoritetiniuose įrašuose. Modelyje visi šie duomenys suprantami jo ribose vartojamo „bibliografinės informacijos“ termino reikšme.

IFLA LRM funkcinė taikymo sritis remiasi naudotojų užduotimis (žr. 3 skirsnį), apibrėžtomis atsižvelgiant į galutinį naudotoją ir jo poreikius. Todėl ši sritis neapima tik bibliotekų ir bibliografijos įstaigų vidaus poreikiams naudojamų administracinių metaduomenų.

Modelis skirtas bibliografinėi informacijai, susijusiai su visų tipų ištekliais, kurie paprastai yra svarbūs bibliotekoms, tačiau juo siekiama atskleisti visų bibliografinių išteklių bendrumus ir pamatinę struktūrą. Vartojami terminai ir teikiamos apibrėžtys tinka visiems išteklių tipams ir visiems su jais susijusioms esybėms. Todėl modelis dažniausiai neapima duomenų elementų, kurie laikomi specializuotais arba yra susiję su tam tikrais išteklių tipais. Tačiau jame apibrėžta keletas *išraiškos* požymių, būdingų tam tikriems ištekliams (pvz., požymiai *kalba*, *kartografinis mastelis*, *tonacija*, *atlikimo priemonė*). Tai reiškia, kad modelis gali būti praplečiamas ir kad galima realizuoti *kūrinio* požymį *tipinės išraiškos* požymis. Modelis yra išsamus koncepciniu lygmeniu, tačiau orientuotas tik į jame apibrėžtus požymius ir santykius.

2.2 Koncepcinio modelio taikymas

IFLA LRM yra aukšto lygmens koncepcinis modelis, galintis būti pagrindu rengiant katalogavimo taisykles ir kuriant bibliografines sistemas. Bet kokiu praktinio jo taikymo atveju būtina pasirinkti atitinkamą detalumo lygmenį: parengti modelio išplėtą arba praleisti tam tikrus elementus. Tačiau siekiant tikslaus modelio pritaikymo, turi būti išlaikoma pamatinė esybių ir jų santykių (įskaitant svarbiausius apribojimus) struktūra bei požymių naudojimo tvarka.

Nors struktūriniai esybių *kūrinys*, *išraiška*, *apraiška* ir *vienetas* santykiai modelyje yra esminiai, jį taikant ne visi modelyje apibrėžti požymiai ir kiti santykiai turi būti laikomi būtiniais. Jeigu tam tikri požymiai arba santykiai taikant praleidžiami kaip nebūtinai, sukurta sistema vis tiek gali būti laikoma IFLA LRM realizacija. Modelį taikyti galima ir nenaudojant tam tikros jame apibrėžtos esybės. Tarkime, esybė *vienetas* gali būti nebūtina valstybinei bibliografijai, kuri neteikia *vieneto* lygmens informacijos. Tuomet galima nerealizuoti nė vieno esybės *vienetas* požymio ir nė vieno šių esybę apimančio santykio. Panašiai jeigu tam tikro *kūrinio* buvimas kataloge atspindimas tik todėl, kad katalogą sudaranti biblioteka saugo mokslinio tyrimo darbų apie to *kūrinį* egzempliorius, tačiau

nesaugo nė vieno to *kūrinio* laidos egzemplioriaus, nebūtina realizuoti *kūrinio* ir *vieneto* struktūrinių santykių, apimančių šį *kūrinio* objektą.

IFLA LRM teikia daug priemonių, leidžiančių rengti išplėtas, kurios gali būti būtinios bet kada taikant modelį. *Res* požymio *katgorija* apibrėžtis taikant leidžia teikti bet kokioms esybėms būtinus poklasius. Tam tikros arba visos esybės gali būti papildomos specializuotais požymiais vadovaujantis pateiktais šablonais, pavyzdžiui, siekiant apimti tam tikrus išteklių tipus arba pateikti daugiau duomenų apie *agentus*. Kiti požymiai, pavyzdžiui, *apraškos duomenys*, gali būti skirstomi į potipius vadovaujantis bibliografijos įstaigos taikomomis katalogavimo taisyklėmis. Daugelis santykių apibrėžti bendroju lygmeniu, vėlgi numatant, kad taikant bus apibrėžti būtinieji patikslinimai. Modelis teikia struktūrą ir priemones, kurios leistų taikymo metu nuosekliai detalizuoti pamatinės modelio struktūros ribose.

Tam tikri pagrindiniai elementai IFLA LRM apibrėžti taip, kad modelį būtų galima taikyti vadovaujantis įvairiomis katalogavimo taisyklėmis. Vienas iš tokių elementų yra *kūrinio* požymis *tipinis išraškos požymis*, kuriam būdingos reikšmės tų *išraškos* požymių, kurie laikomi esminiais apibūdinant *kūrinį* iš anksto nenustatant kriterijų, kurie galėtų būti taikomi vadovaujantis tam tikromis katalogavimo taisyklėmis.

Modeliui tinka daugelis katalogavimo taisyklių nuostatų. Pavyzdžiui, modelis nereglamentuoja tikslų kriterijų, pagal kuriuos būtų galima nustatyti esybės *kūrinys* objektų ribas. Todėl modelis nenustato adaptavimo lygmens, kuris yra būtinas siekiant kad tam tikra *išraška*, besiremianti esama *išraška*, būtų dar viena to paties *kūrinio išraška*, o ne kito *kūrinio išraška*. Tačiau praktiniu modelio iliustravimo tikslu pateikiami pavyzdžiai, atspindintys visuotinai priimtą bendrą šių ribų nustatymo praktiką. Tarkime, visi tam tikro teksto vertimai bibliotekų kataloguose paprastai yra siejami tos pačios aprobuotosios antraštės; tai reiškia, kad bibliotekininkai laikosi nuostatos, jog visi vertimai yra to paties *kūrinio išraškos*, o autorių teisių organizacijos visai kitaip suvokia „kūrinį“ ir kiekvieną vertimą laiko atskiru „kūrinium“. Konceptiniu lygmeniu modelis yra vienodai pritaikytas abiem sampratoms ir nenustato, kas „turi“ būti daroma; tačiau, šis dokumentas skirtas bibliotekininkams, todėl jame kai kurie vertimų pavyzdžiai pateikiami kaip *išraškos*, nes manoma, kad toks pavyzdys yra lengvai suprantamas numatytajai šio dokumento auditorijai.

2.3 Funkcinių reikalavimų koncepcinių modelių šeimos konsolidavimo procesas

Konsolidavimo užduotis, kuria buvo siekiama sujungti tris modelius (FRBR, FRAD ir FRASAD) į vieną funkcinių reikalavimų šeimą, nebuvo vien tik paprastas redakcinis procesas. Ženkliai skyrėsi šių trijų modelių taikymo sritys ir koncepcijos bei juose naudojami problemų sprendimo būdai, todėl buvo būtina parengti nuoseklią konsoliduojančią koncepciją. Buvo svarbu iš pat pradžių laikytis nuoseklaus požiūrio ir taip sukurti principinį pagrindą, kuriuo remiantis būtų galima šalinti modelių skirtumus. Nuoseklaus požiūrio laikymasis ir vadovavimasis su tam tikra ontologija susijusiems principais reikalauja, kad tam tikru svarbiu konsolidavimo metu iš visų įmanomų modelio alternatyvų tinkamu būtų laikomas tik vienas. Kuriant nuoseklų, konsoliduotą modelį, buvo būtina naujai įvertinti kitus funkcinių reikalavimų modelius, pasinaudoti nuo jų paskelbimo sukauptas įžvalgomis, susijusiomis su naudotojų poreikių tyrimais ir pačių modelių taikymu.

Buvo analizuojamos ir lyginamos su konsoliduotojo modelio elementais (naudotojų užduotimis, esybėmis, požymiais, santykiais) susijusios FRBR, FRAD ir FRASAD apibrėžtys, kuriomis remiantis buvo rengiamos naujos apibrėžtys atsižvelgiant į konsoliduotojo modelio paskirtį. Pirmiausia buvo išanalizuotos naudotojų užduotys; tai teikė pagrindą kitiems sprendimams. Vėliau buvo išnagrinėtos esybės, dar vėliau – santykiai ir požymiai. Esybės, požymiai ir santykiai buvo modeliuojami keletą kartų; kiekvieną kartą išaiškėdavo, ką būtina supaprastinti arba patobulinti ir nuosekliai pritaikyti visam modeliui. Paskiausiai buvo suformuluotos visos apibrėžtys, taikymo pastabos ir pavyzdžiai bei patikrintas išsamaus konsoliduotojo modelio apibrėžimo logiškumas ir išsamumas.

Pagrindiniu tam tikros esybės išlaikymo ar naujos esybės teikimo kriterijumi buvo tai, ar šis esybė būtina kaip bent vieno reikšmingo santykio pradžia ar pabaiga ir ar ji turi bent vieną reikšmingą požymį, kurio neįmanoma logiškai apibendrinti kaip esybės viršklasio. Svarbiu argumentu įvertinant santykius ir požymius buvo galimybė juos apibendrinti, įskaitant tai, ar jie gali būti pripažinti esantys aukštesnio lygmens naudojant viršklasio esybę.

Esybės buvo teikiamos atsižvelgiant į tai, ar vėliau jas bus galima naudoti siekiant supaprastinti modelį sumažinant santykių arba požymių skaičių.

Esybės ir jų santykiai teikia modelio struktūrą, o požymiai – esybės objekto apibūdinimo pagrindą. Modelis nenustato, ar požymis yra „vienareikšmis“, ar „daugiareikšmis“ (t. y. ar atitinkamas duomenų elementas laikomas pasikartojančiu ar nepasikartojančiu).

Taikant modelį, požymis gali būti teikiamas dvejopai:

- Tik kaip literalas (eilutė, skaičius ir t. t.): tai, ką OWL (Saityno ontologijos kalba) traktuoja kaip „duomenų tipo savybę“.
- Kaip universalusis išteklius identifikatorius (URI), nurodantis išorinį šaltinį (bet kokio tipo informacinį arba norminį dokumentą, pvz., autoritetinį sąrašą arba koduotų reikšmių sąrašą). Tuomet jis gali būti modeliuojamas kaip santykis, o ne vien tik kaip požymis, tačiau modelis nenustato, kaip toks požymis turėtų būti realizuojamas. OWL tokį požymį traktuoja kaip „objekto savybę“.

Kai kuriuos požymius galima teikti abiem būdais, kai kuriuos – tik kaip literalus. Požymių, kurie gali būti teikiami kaip URI, atveju, pirmenybė buvo teikiama jų, kaip santykių, modeliavimui.

IFLA LRM teikiamas kaip išsamus modelį apibrėžiantis dokumentas, daugiausia sudarytas iš lentelių ir diagramų. Ankstesnė funkcinių reikalavimų koncepcinių modelių šeima skirtų IFLA žodynų rengimo patirtis parodė, kad dideliu struktūriškumu pasižymintis dokumentas palengvina, be kitų užduočių, su susietųjų atvirųjų duomenų sistemomis skirtų naudoti vardų erdvių apibrėžimą ir sumažina dviprasmiškumo galimybę. Dabar kontekstas yra kitoks negu tada, kai buvo paskelbtas FRBR modelis: atsirado naujų poreikių, ypač susijusių su pakartotiniu duomenų panaudojimu semantinio saityno programose. Ši aplinkybė buvo labai svarbi rengiantis teikti modelio apibrėžimą.

Šiame dokumente pateikiamas modelio IFLA LRM apibrėžimas yra visiškai savarankiškas. Juo vadovaujantis joks kitas dokumentas nėra būtinas. IFLA LRM apibrėžimas pakeičia trijų ankstesnių modelių apibrėžimus.

2.4 Santykis su kitais modeliais

IFLA pavyzdinio bibliotekų modelio kūrimas sutapo su į objektą orientuoto modelio FRBR (FRBRoo) rengimo procesu. FRBRoo 1.0 versija (pirmą kartą paskelbta 2009 m.) originalųjį FRBR modelį išreiškė kaip CIDOC koncepcinio pavyzdinio modelio (CIDOC CRM), skirto muziejų informacijai, išplėtą. Vėliau FRBRoo buvo praplėstas ir apėmė FRAD ir FRSAD esybes, požymius bei santykius – tai buvo šio modelio 2.4 versija (patvirtinta 2016 m.). Šios išplėtos modeliavimo patirtis darė įtaką konsolidavimo veiklai, susijusiai su IFLA LRM aspektu „esybės ir jų santykiai“, tačiau nepaveikė modelio apibrėžimo. IFLA LRM – tai labai apibendrintas aukšto lygmens modelis; jis nėra toks detalus, kaip FRBRoo, kuris savo apibendrinimo lygiu panašus į CIDOC CRM.

Modelis IFLA LRM, kaip rodo jo pavadinimas, yra bibliotekų bendruomenės poreikiams ir bibliotekų duomenims skirtas modelis. Jis yra atviras kitoms paveldo profesinėms bendruomenėms, siekiančioms konceptualizuoti savo duomenis. Tarpbendruomeninis dialogas rengiant daugeliui sričių skirtas ontologijas yra labai svarbus ir gali turėti didelės įtakos tobulinant paslaugas. Bendro nuoseklaus bibliotekų srities modelio (tokio, koks yra IFLA LRM) buvimas teikia palankią ir būtiną galimybę imtis bendros veiklos bei ateityje parengti bendrą modelį.

IFLA LRM remiasi trimis ankstesniais funkcinių reikalavimų šeimos koncepciniais modeliais (FRBR, FRAD ir FRSAD), tačiau nuo jų skiriasi. Siekiant palengvinti perėjimą nuo ankstesnių trijų modelių į IFLA LRM, 2017 m. buvo paskelbta pagrindinių skirtumų apžvalga ir, kaip papildomas dokumentas – su perėjimu susijusios modelių atitikčių schemas *Transition mappings : user tasks, entities, attributes, and relationships in FRBR, FRAD, and FRSAD mapped to their equivalents in the IFLA Library Reference Model*. Šios atitikčių schemas apima kiekvieną naudotojo užduotį, esybę, požymį ir santykį, apibrėžtą FRBR, FRAD ir FRSAD. Šiose atitikties schemose nuo atitinkamų FRBR, FRAD ir FRSAD elementų pereinama prie šių elementų išdėstymo IFLA LRM. Šie elementai gali būti išlaikyti (kai kuriems iš jų suteikti kitokie pavadinimai arba jie gali būti bendriau apibrėžiami), sujungti,

apibendrinti, kitaip sumodeliuoti arba jų atsisakyta (tų, kurie nepriklauso konsoliduotojo modelio taikymo sričiai arba neatitinka modelio lygmens; kai kurie elementai, kurių buvo atsisakyta kaip pernelyg detalių, gali būti realizuojami kaip išplėtos). Pavyzdžiui, daugelis FRBR, FRAD ir FRSAD požymių IFLA LRM sumodeliuoti kaip *esybes vieta* ir *laiko atkarpa* apimantys santykiai.

Transition mappings yra tik pagalbinis dokumentas; jis nėra būtinas norint suprasti patį IFLA LRM. Atitikties schemas gali būti naudingos tiems, kurie seka IFLA koncepcinių modelių plėtrą. Šis dokumentas nebus naujinamas siekiant atspindėti būsimus IFLA LRM pokyčius.

3 Naudotojai ir naudotojų užduotys

3.1 Naudotojų analizė

Formuluojant modelio pagrindą sudarančias naudotojų užduotis buvo atsižvelgta į platų bibliografinių ir autoritetinių duomenų naudotojų spektrą. Duomenis gali naudoti skaitytojai, studentai, mokslininkai ir kitos galutinių naudotojų kategorijos bei bibliotekų darbuotojai ir kiti informacijos srities subjektai, įskaitant leidėjus, platintojus, pardavėjus ir t. t. Daugeliu atveju toks duomenų naudojimas gali būti traktuojamas kaip kuris nors iš penkių bendrųjų naudotojų užduočių scenarijų, apibrėžtų 3.2 lentelėje (3.3 skirsnis).

Modelis daugiausia yra susijęs su duomenimis ir funkcionalumu, būtinu siekiant tenkinti galutinių naudotojų (ir galutinių naudotojų naudai veikiančių tarpininkų) informacinius poreikius. Bibliotekininkai ir kiti profesionalai, atsakingi už duomenų kūrimą ir priežiūrą, savo kasdieninėje veikloje dažnai naudoja tuos pačius duomenis kaip ir galutiniai naudotojai; modelio taikymo sritis tokius duomenis apima. Tačiau naudotojų poreikių tenkinimo tikslu tvarkant bibliografinius ir autoritetinius duomenis būtini taip pat ir administraciniai bei teisių metaduomenys. Nors šie duomenys ir su jais susijusios administracinės užduotys yra labai svarbios teikiant paslaugas, jie nėra šio modelio taikymo srities objektas ir modelis į juos nesiorientuoja. Atsižvelgiama tik į teisių metaduomenis ir tik tiek, kiek jie yra susiję su naudotojo galimybėmis atlikti užduotį *gauti*.

3.2 Naudotojų užduočių apžvalga

Šiame skirsnyje apibūdinamos penkios bendrosios naudotojo užduotys sudaro modelio funkcinę sferą ir patvirtina jo orientavimąsi į išorę ir galutinių naudotojų poreikių tenkinimą. Naudotojų užduotys formuluojamos atsižvelgiant į naudotojų galimybes jas atlikti. Apibūdinant užduotis labai dažnai vartojamas terminas „išteklius“. Jis apima bet kuriuos modelyje apibrėžtų esybių objektus ir faktinius bibliotekų išteklius. Taip pripažįstama, kad atsižvelgiant į galutinius naudotojus būtent bibliotekų ištekliai yra svarbiausi.

Suskaidant informacijos paieškos procesą į penkias bendrąsias užduotis siekiama apibrėžti kiekvieną iš penkių šio proceso etapų. Nors užduotys pateiktos tam tikra tvarka, tai nereiškia, kad ši tvarka atspindi būtinus idealios informacijos paieškos etapus. Iš tikrųjų informacijos paieškai būdingas pasikartojimas ir ji bet kada gali „iškrypti iš tiesios linijos“. Naudotojams gali atrodyti, kad kai kurios užduotys gali būti atliekamos vienu metu (pavyzdžiui, *identifikuoti* ir *atrinkti*). Ypač išsiskiria užduotis *naršyti*: kai kada ji būna atskaitos tašku tolesnei informacijos ieškai, o kartais tai yra tiesiog naršymas be konkretaus tikslo rasti kokią nors informaciją.

3.1 lentelė Naudotojų užduočių apžvalga	
Rasti	Surinkti informaciją apie vieną arba daugiau išteklių atliekant tam tikrais kriterijais besiremiančią paiešką.
Identifikuoti	Aiškiai suprasti surastų išteklių pobūdį ir skirti panašius išteklius.
Atrinkti	Nustatyti surastų išteklių tinkamumą ir turėti galimybę priimti arba atmesti tam tikrus išteklius.
Gauti	Gauti prieigą prie išteklių turinio.
Naršyti	Atrasti išteklius atsižvelgiant į jų ryšius ir suteikti ištekliams kontekstą.

3.3 Naudotojų užduočių apibrėžtys

3.2 lentelė Naudotojų užduočių apibrėžtys		
Rasti	Surinkti informaciją apie vieną arba daugiau išteklių atliekant tam tikrais kriterijais besiremiančią paiešką	Užduotis <i>rasti</i> susijusi su ieška. Naudotojo užduotis yra atlikti paiešką, kurios rezultatas būtų surastas vienas arba daugiau esybės objektų. Naudotojas gali atlikti paiešką pagal esybės požymį ar santykį arba bet kokį požymių ir (arba) santykių derinį. Šios užduoties palengvinimo tikslu informacijos sistema turi suteikti veiksmingos paieškos galimybes teikdama atitinkamus paieškos elementus arba funkcijas.

Identifikuoti	Aiškiai suprasti surastų išteklių pobūdį ir skirti panašius išteklius	Atliekant užduotį <i>identifikuoti</i>, naudotojo tikslas yra patvirtinti, kad apibūdintos esybės objektas atitinka ieškomą objektą, arba skirti du arba daugiau panašaus pobūdžio objektų. Ieškodamas „nežinomo vieneto“, naudotojas irgi siekia įžvelgti pagrindinius pateiktų išteklių požymius. Šios užduoties palengvinimo tikslu informacijos sistema turi aiškiai apibūdinti jos teikiamus išteklius. Apibūdinimas turi būti suprantamas naudotojui ir lengvai interpretuojamas.
Atrinkti	Nustatyti surastų išteklių tinkamumą ir turėti galimybę priimti arba atmesti tam tikrus išteklius	Užduotis <i>atrinkti</i> susijusi su reagavimu į galimas pasirinktis. Naudotojo tikslas yra pasirinkti iš pateiktų išteklių. Šalutiniai naudotojo poreikiai arba išlygos gali būti susijusios su turiniu, numatytąja auditorija ir kt. Šios užduoties palengvinimo tikslu informacijos sistema turi teikti atitikimo įvertinimą suteikdama atitinkamą informaciją apie surastus išteklius ir taip leidžia naudotojui apsispręsti.
Gauti	Gauti prieigą prie išteklių turinio	Atliekant užduotį <i>gauti</i> naudotojo tikslas yra pereiti nuo pakaitalo prie faktinės sąveikos su pasirinktu bibliotekos ištekliumi. Šiai užduočiai atlikti informacijos sistema turi teikti tiesiogines nuorodas į saityno informaciją arba fizinio išteklių buvimo vietos informaciją bei nurodymus ir būtiną prieigos informaciją, reikalingą veiksmui užbaigti, taip pat informaciją apie prieigos apribojimą.
Naršyti	Atrasti išteklius naudojant jų ryšius ir suteikti ištekliams kontekstą	Užduotis <i>naršyti</i> yra labiausiai laiko neribojama naudotojo užduotis. Naudotojas gali naršyti, sieti vieną išteklių su kitu, rasti netikėtų sąsajų arba susipažinti su ištekliais, kuriuos ketina naudoti vėliau. Užduotis <i>naršyti</i> susijusi įžvalgumu ieškant informacijos. Šios užduoties palengvinimo tikslu informacijos sistema turi užtikrinti sėkmingą paiešką aiškiai nurodydama išteklių ryšius, teikdama kontekstinę informaciją ir naršymo funkcijas.

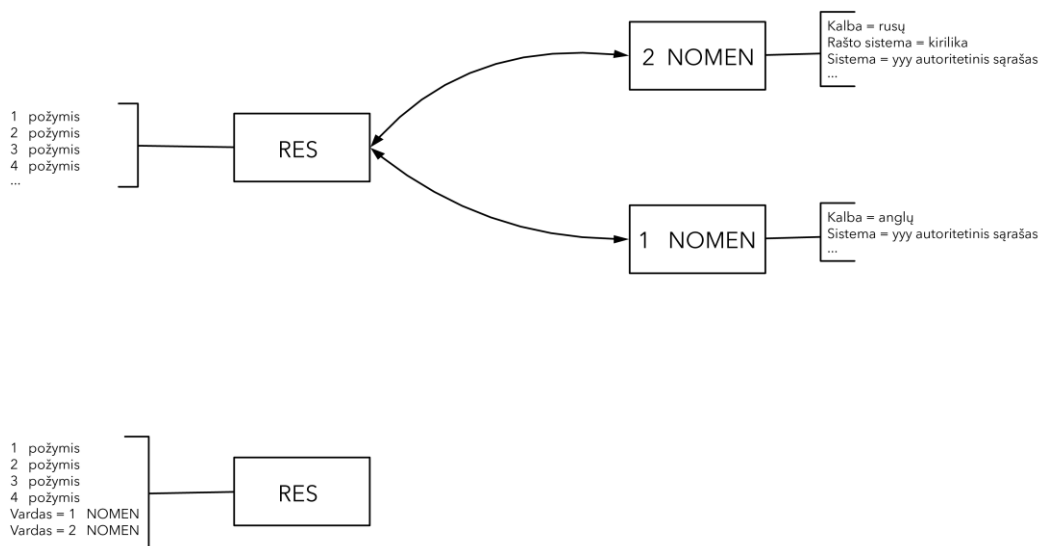
4 Modelio apibrėžimas

Šiame skyriuje pateikiamas oficialus modelio apibrėžimas apima tris elementus, apibrėžiamus esybių ir jų santykių modeliuose:

- esybes – klases, apibūdintas 4.1 skirsnyje;
- požymius – duomenis, kurie apibūdina esybių objektus, aprašytus 4.2 skirsnyje;
- santykius – savybes, kurios susieja 4.3 skirsnyje apibūdintus esybių objektus.

Esybių ir jų santykių modeliuose esybės sudaro modelio pagrindą ir atlieka mazgų funkciją, o esybes susieja santykiai. Požymiai priklauso nuo esybių ir teikia apie jas informaciją. Šių modeliujamų elementų funkcijas iliustruoja 4.1 schema, kurioje pateikiamos su *res* susijusių terminų modeliavimo alternatyvos: jie gali būti modeliuojami kaip esybės arba kaip požymiai. Pirmasis modelis (besiremiantis IFLA LRM) parodo, kad pavienė esybė *res* gali sietis su dviem atskirais *nomen* objektais pavadinimo santykiu ir tai, kad visoms esybėms būdingos požymių reikšmės. Kitas modelis – tai esybių *nomen* traktavimas kaip *res* požymiai. Šiuo atveju požymio „vardas“ reikšmės negali turėti savo požymių ir negali būti apibrėžiami jokie šių ir jokių kitų modelio esybių santykiai.

4.1 schema. Esybei *nomen* taikomi alternatyvūs esybių ir jų santykių modeliai

Nedviprasmiško identifikavimo tikslu kiekvienas modelio elementas numeruojamas. Numerį sudaro priešdėlis „LRM“, raidė, atitinkanti elemento tipą (E = esybė (angl. „entity“), A = požymis (angl. „attribute“) ir R = santykis (angl. „relationship“) bei eilės numerį žymintis skaitmuo. Požymių atveju, prieš raidę „A“ (reiškiančią „požymis“) rašomas esybės, kuriai apibrėžtas požymis, numeris, po jos – požymio eilės numerį žymintis skaitmuo; kiekvienas elemento tipas nuosekliai numeruojamas atskirai. Kiekvienai esybei, požymiui ir santykiui suteikiamas trumpas pavadinimas. Nors šiais pavadinimais buvo siekiama atspindėti atitinkamos esybės, požymio ir santykio esmę, neįmanoma trumpu terminu ar fraze iki galo atspindėti elemento svarbą modelyje. Prieš bet koki būdu taikant modelį, svarbu susipažinti su esybės, požymio arba santykio apibrėžimu bei taikymo pastabomis.

4.1 Eybės

Modelyje apibrėžtos esybės, kurios buvo identifikuotos kaip labiausiai dominančios bibliotekų informacijos sistemų naudotojus. Eybės apibrėžtos vartojant bendruosius integracinius terminus, atspindinčius labiausiai naudotojų poreikius tenkinančius požymius. Eybės išreiškia modelyje apibrėžtų santykių pradžią ir pabaigą. Esybių požymiai išsamiai apibrėžia esybių ypatybes.

Esybė yra abstrakti koncepcinių objektų klasė; bibliografiniuose, fondų ir autoritetiniuose duomenyse aprašoma daug kiekvienos esybės objektų. Esybė gali būti teikiama kaip kitų esybių viršklasys; tuomet tos kitos esybės su ja siejasi poklasio santykiu. Bet koks poklasio esybės objektas yra taip pat ir viršklasio objektas. Tai yra esybių ir jų santykių išplėstųjų modelių struktūros dalis ir gali būti išreiškiamas kaip hierarchija „isA“ („yra kažkas“). Pavyzdžiui, esybė *asmuo* yra esybės *agentas* poklasis; tai gali būti išreiškiamas taip: „*asmuo* yra *agentas*“. Visi

asmenys yra *agentai*, todėl bet koks esybei *agentas* tinkantis santykis arba požymis tinka taip pat ir esybei *asmuo* be būtinybės jį pripažinti esybės *asmuo* santykiu ar požymiu. Atvirkštinė kryptis negalima: poklasio esybių santykiai ir požymiai netinka visam viršklasiui. Pavyzdžiui, esybė *asmuo* siejasi su esybe *vieta* („yra gimimo vieta“); šis santykis netaikomas *agentams*, kurie yra *kolektyviniai agentai*.

Kai kurioms esybėms gali būti taikomas apribojimas. Visos modelyje apibrėžtos esybės, išskyrus susijusias su hierarchija „isA“, yra nesusikertančios. Nesusikertančios esybės negali turėti objekto, kuris vienu metu yra ir daugiau negu vienos tokios esybės objektas. Tai reiškia, tarkime, kad kažkas negali būti ir esybės *asmuo*, ir esybės *kolektyvinis agentas* objektas. Tačiau kai kas iš prigimties yra ir esybės *kolektyvinis agentas*, ir esybės *agentas* objektas. Panašiai kažkas negali būti ir esybės *apraiška* (abstrakčios esybės, kuri yra rinkinys), ir esybės *vienetas* (konkrety esybė) objektas.

Toliau pateikiama lentelė (4.1) su viršklasių ir poklasių santykiais, siejančiais 4.2 lentelėje (4.1.3 skirsnis) apibūdinamas esybes. Modelis apima vieną aukščiausio lygmens esybę (*res*), įrašytą pirmajame lentelės stulpelyje; visos kitos esybės yra tiesioginiai arba netiesioginiai *res* poklasiai. Aštuonios esybės, esančios tiesioginiais *res* poklasiais, įrašytos antrajame stulpelyje: *kūrinys*, *išraiška*, *vienetas*, *apraiška*, *agentas*, *nomen*, *vieta*, *laiko atkarpa*. Trečiajame stulpelyje įrašytos dvi esybės, esančios esybės *agentas* poklasiais: *asmuo* ir *kolektyvinis agentas*.

4.1 lentelė Esybių hierarchija		
Aukščiausias lygmuo	Antrasis lygmuo	Trečiasis lygmuo
LRM-E1 <i>res</i>		
	LRM-E2 <i>kūrinys</i>	
	LRM-E3 <i>išraiška</i>	
	LRM-E4 <i>apraiška</i>	
	LRM-E5 <i>vienetas</i>	
	LRM-E6 <i>agentas</i>	
		LEM-E7 <i>asmuo</i>
		LRM-E8 <i>kolektyvinis agentas</i>
	LRM-E9 <i>nomen</i>	
	LRM-E10 <i>vieta</i>	
	LRM-E11 <i>laiko atkarpa</i>	

4.2 lentelėje apibūdinta kiekviena modelyje apibrėžta esybė. Esybės nuosekliai numeruojamos nuo LRM-E1 iki LRM-E11. Po numerio seka esybės pavadinimas, po to – trumpas apibūdinimas ir esybei taikomas apribojimas – visa tai toje pačioje eilutėje. Tolesnėse lentelės eilutėse pateikiamos išsamios esybės taikymo pastabos ir jos objektų pavyzdžiai. Esybės apibrėžimas ir taikymo pastabos yra svarbios norint iki galo suprasti esybės paskirtį ir jos objektus. Esybių pavadinimai yra šiek tiek sąlyginiai; jie yra lyg nuorodos į esybes, teikiamos požymiams ir santykiams skirtingose teksto vietose. Vien tik esybės pavadinimas neperteikia jos išsamios reikšmės.

Kalbant apie visų esybių, išskyrus *nomen*, pavyzdžius, svarbu žinoti, kad esybių objektai turi būti iliustruojami nurodant su atitinkamu objektu susijusią esybę *nomen*, tačiau pavyzdys yra ne *nomen*, o pats objektas. Kai būtina pabrėžti *res* ir su *res* susijusios esybės *nomen* skirtumą, figūriniuose skliaustuose ({}) nurodomas *res* objektas, o viengubuose kabutėse (‘ ’) – terminas, reiškiantis *nomen* objektą. Be to, kai būtina nurodyti skirtumą, tarp dvigubose kabutėse (“ ”) nurodoma požymio *nomen* eilutė reikšmė.

4.2 lentelė Esybės			
Numeris	Pavadinimas	Apibrėžimas	Apribojimas
LRM-E1	<i>res</i>	Diskurso universumo esybė	
	Taikymo pastabos	<i>Res</i> (žodis, lotyniškai reiškiantis „daiktą“) yra aukščiausio lygmens modelio IFLA LRM esybė. <i>Res</i> apima materialius arba fizinius daiktus ir sąvokas – viską, kas yra susiję su bibliografiniu universumu, kuris	

		šiuo atveju yra diskurso universumas. <i>Res</i> yra visų kitų formaliai apibrėžtų ir iš konteksto numanomų esybių viršklasis.	
	Pavyzdžiai	- {Homero „Odiseja“} [Senovės graikų literatūros <i>kūrinys</i>] - {Henry’o Gray’aus <i>Anatomy of the human body</i>} [medicinos mokslo <i>kūrinys</i>, XIX a. parašytas Henry’o Gray’aus] - {Codex sinaiticus}[rankraštis, be kitų tekstų, apimantis krikščionių Bibliją graikų kalba] - {Henry’s Gray’us} [<i>asmuo</i>, gydytojas, medicinos mokslo veikalų autorius] - {Agata Kristi}[<i>asmuo</i>, detektyvinių romanų autorė] - {Mis Džeinė Marpl}[daugelio Agatos Kristi romanų ir apsakymų personažas] - {Lesė (Lassie)} [išgalvotas moteriškos giminės šuns vardas, Eriko Naito romano „Lesė grįžta“, pirmą kartą išleisto 1940 m., pagrindinis personažas, vėliau sutinkamas įvairiose šio romano kino ir televizijos versijose] - {Pelus (Pal)} [gyveno nuo 1940 m. birželio 4 d. iki 1958 m. birželio mėn.; vyriškos lyties ilgaplaukių kelių veislės šuo, vaidinęs Lesę filmuose nuo 1943 iki 1954 m. (keletas Pelos palikuonių vaidino Lesę vėlesniuose filmuose ir televizijos serialuose)] - {Lesė (Lassie)}[moteriškos lyties mišrūnų veislės šuo, gyvenęs Laim Redžise (Jungtinė Karalystė), kuris 1915 m. sausio 1 d. išgelbėjo mirusiu laikytą jūreivį; laikomas Lesės prototipu] - {Tarptautinė bibliotekų asociacijų ir institucijų federacija} [asociacija] - {Romanovų giminė} [Rusijos imperatorių giminė] - {Kanados italai} [žmonių grupė, nesanti <i>kolektyviniu agentu</i>] - {Jobas} [Biblijos personažas] - {Horas} [senovės Egipto dievybė] - {Kvino universiteto 1980–1990 m. absolventai} [žmonių grupė, nesanti <i>kolektyviniu agentu</i>] - {anatomija} [sąvoka] - {tibetiečių raštas} [rašto sistema, kuria užrašoma tibetiečių kalba] - {Eifelio bokštas} [žmogaus pagaminta struktūra] - {konsolė-stalas, 1769 m. sukurtas Džovonio Battistos Piranezio, saugomas Amsterdamo valstybiniame muziejuje (objekto numeris BK-1971-14)} [specifinis objektas] - {Paryžius (Prancūzija)} [miestas] - {Atlantida} [hipotetinis žemynas] - {Žemjūrė} [išgalvotas pasaulis, kuriame vyksta Ursulos K. Le Guin „Žemjūrės trilogijos“ veiksmas] - {XX a. 3-asis dešimtmetis} [laiko atkarpa] - {Hastingso mūšis} [įvykis] - {arkliai} [žinduolių rūšis] - {lenktyninis arklys Sibiskitas (Seabiscuit)} [specifinis įvardytas žinduolis]	
LRM-E2	kūrinys	Intelektinis arba meninis individualaus kūrybinio veiksmo išdavos turinys.	Viršklasis: <i>res</i> Esybės <i>kūrinys</i> , <i>apraiška</i> ir <i>vienetas</i> yra nesusikertančios
	Taikymo pastabos	<i>Kūrinys</i> yra abstrakti esybė, leidžianti sutelkti <i>išraiškas</i> , kurios laikomos funkciniais viena kitos atitikmenimis arba daliniais	

		atitikmenimis. <i>Kūrinys</i> yra konceptualus objektas; pavienis materialus objektas negali būti identifikuojamas kaip <i>kūrinys</i>. <i>Kūrinio</i> esmė yra ištisa sąvokų ir idėjų panorama, sudaranti tai, kas apibrėžiama kaip to paties <i>kūrinio išraiškos</i>. <i>Kūrinys</i> suprantamas kaip bendras įvairių <i>išraiškų</i> turinys. Tačiau faktinio arba teminio turinio panašumo nepakanka norint keletą <i>išraiškų</i> traktuoti kaip realizuojančių tą patį <i>kūrinį</i>. Pavyzdžiui, du aritmetikos įvadu esantys vadovėliai arba dvi aliejumi tapytos drobės su tokiu pačiu vaizdu (nors ir nutapyti to paties menininko) laikomos atskirais <i>kūriniais</i>, jeigu kiekvieno iš jų sukūrimas buvo savarankiškas intelektualinis arba meninis veiksmas. Agreguojančių <i>kūrinių</i> ir serialinių <i>kūrinių</i> atveju, <i>kūrinio</i> esmė yra kitų <i>kūrinių išraiškų</i>, kurios bus įkūnijamos agreguotoje <i>apraiškoje</i>, atrinkimo, sutvarkymo ir išdėstymo koncepcija arba planas. <i>Kūrinys</i> gimsta pirmosios <i>išraiškos</i> sukūrimo metu; <i>kūrinio</i> negali būti nesant (arba nebuvus praeityje) bent vienos <i>kūrinio išraiškos</i>. <i>Kūrinys</i> gali būti atpažįstamas retrospektyviai analizuojant atskiras <i>kūrinio išraiškas</i>. <i>Kūrinį</i> sudaro intelektualinis arba meninis visų <i>kūrinio išraiškų</i> turinys. Todėl turinys, identifikuojamas kaip <i>kūrinio</i> objektas, gali keistis sukuriant naujas <i>išraiškas</i>. Nustatant tikslias <i>kūrinio</i> ribas, svarbų vaidmenį atlieka bibliografinės ir kultūrinės nuostatos. Nustatant, ar <i>išraiškos</i> objektai priklauso tam pačiam <i>kūrinio</i> objektui, svarbiausiu kriterijumi yra naudotojų poreikiai. Kai dauguma naudotojų laiko <i>išraiškos</i> objektus intelektiniu požiūriu tapačiais, šios <i>išraiškos</i> traktuojamos kaip to paties <i>kūrinio išraiškomis</i>. Paprastai kai <i>išraiškos</i> sukūrimas reikalauja daug intelektinių arba meninių pastangų, tokio veiksmo rezultatas laikomas nauju <i>kūriniu</i>, kuriam būdingas transformacinis santykis su pirminiu <i>kūriniu</i>. Todėl naujais <i>kūriniais</i> laikomos parafrazės, perrašai, vaikams skirtos adaptacijos, parodijos, temos muzikinės variacijos ir laisvos muzikos kūrinio transkripcijos. Panašiai kokio nors meninio žanro <i>kūrinio</i> adaptacija kitame žanre (pvz., inscenizavimas, kokio nors vaizduojamojo meno žanro adaptavimas kitame šio meno žanre ir pan.) laikoma nauju <i>kūriniu</i>. Naujais <i>kūriniais</i> laikomi referatai, sutrumpintos versijos, trumpos apžvalgos.
	Pavyzdžiai	– {Homero „Odiseja“} – {Henry’o Gray’aus <i>Anatomy of the human body</i>} – {Agatos Kristi „Tai daroma su veidrodžiais“} – {Lauros Hillenbrand <i>Seabiscuit: an American legend</i>} – {Eriko Naito „Lesė grįžta“} – {Ursulos K. Le Guin „Žemjūrės trilogija“} – {Ursulos K. Le Guin „Atuano kapai“} [romanas, esantis „Žemjūrės“ trilogijos“ dalimi] – {René Goscinny ir Alberto Uderzo „Asteriksas iš Galijos“} [kolektyviai sukurtas <i>kūrinys</i>, kurio tekstą parašė Goscinny, o iliustracijas sukūrė Uderzas]

		– {Johano Sebastijano Bacho „Fugos menas“} – {Volfgango Amadėjaus Mocarto sonata fortepijonui la mažor KV 281} – Volfgango Amadėjaus Mocarto „Rondo“ KV 494 – {Johaneso Bramso kvartetą styginiams op. 51 nr. 1 do minor} – {IFLA journal} – {IFLA series on bibliographic control} [monografinių leidinių serija (<i>agreguojantis kūrinys</i>)] – {François Truffault <i>Jules et Jim</i>} – {Microsoft Excel} – {Diujo dešimtainė klasifikacija (DDC)} – {WebDewey} (programinė įranga, skirta rodyti DDC ir atlikti joje paiešką) – {Britanijos kartografijos valdybos <i>1:50 000 Landgrandger series</i>} – {Augusto Rodeno „Mąstytojas“} – {Raulio Diufi <i>Racecourse in Epsom</i>} – {Barneto Niumano <i>Voice of fire</i>} – {I want to hold your hand} [Džono Lenono ir Polo Makartnio daina]
LRM-E3	išraiška	Ženklų derinys, perteikiantis intelektinį arba meninį turinį. Viršklasis: <i>res</i> Esybės <i>kūrinys, išraiška, apraiška</i> ir <i>vienetas</i> yra nesusikertančios
	Taikymo pastabos	<i>Išraiška</i> yra bet kokios formos ir pobūdžio ženklų (įskaitant regimuosius, girdimuosius arba gestų ženklus) derinys, skirtas perteikti intelektinį arba meninį turinį arba turinį, kuris identifikuojamas kaip intelektinis arba meninis. Terminas „ženklas“ reikšmė čia yra tokia pati, kaip ir semiotikoje vartojamo šio termino reikšmė. <i>Išraiška</i> yra abstrakti esybė, kuri nėra <i>išraiškos</i> laikmena. <i>Išraiška</i> yra tam tikra intelektinė arba meninė forma, būdinga kiekvieną kartą realizuojamam <i>kūriniui</i>. <i>Išraiška</i> apima tam tikrus žodžius, sakinius, pastraipas ir t. t., kurios yra kūrinio tekstine forma realizavimo rezultatas, arba tam tikrus garsus ar frazuotę, kuri yra muzikos kūrinio realizavimo rezultatas. <i>Išraiška</i> turi apibrėžtas ribas, todėl ji neapima atsitiktinių fizinės formos aspektų, pvz., šriftų šeimos, teksto puslapio maketo, nebent dėl kūrinio pobūdžio tai būtų kūrinio integrali intelektinio arba meninio turinio realizavimo dalis. <i>Išraiška</i> atsiranda kartu su jos pirmosios <i>apraiškos</i> sukūrimu; negali būti <i>išraiškos</i> nesant bent vienai <i>apraiškai</i> (arba nebuvus praelyje). <i>Apraiškoje</i> įkūnijamas intelektinis arba meninis turinys iš tikrųjų yra toks pat arba iš esmės toks pat kaip ir turinys, kurį įkūnija kita <i>apraiška</i>, nors fizinis įkūnijimas gali skirtis ir skirtingi <i>apraiškų</i> požymiai gali trukdyti suvokti, kad abiejų <i>apraiškų</i> turinys yra toks pat. Praktiniame lygmenyje įvairių <i>kūrinio išraiškų</i> bibliografinio savitumo laipsnis tam tikru mastu priklauso nuo paties <i>kūrinio</i> pobūdžio, numatomų naudotojų poreikių ir nuo to, ką kataloguotojas gali įžvelgti kataloguojamos <i>apraiškos</i> objekte.

		Daugelis sistemų neatsižvelgia į iš esmės tos pačios <i>išraiškos</i> variantus (pvz., rankinės spaudos būdu pagamintus atskirus tos pačios laidos korektūrinius atspaudus). Tačiau taikant modelį kai kuriose sistemose (pvz., išsamiuose senųjų tekstų duomenų bazėse, išsamiuose spaudinių korektūrinių atspaudų sąrašuose) kiekvienas variantas gali būti traktuojamas kaip individuali <i>išraiška</i>. <i>Išraiškos</i> forma yra esminė <i>išraiškos</i> savybė, todėl bet kokio formos pasikeitimo (pvz., iš rašytinės į kalbamąjį žodį) išdava yra nauja <i>išraiška</i>. Panašiai intelektinių priemonių, naudojamų <i>kūriniui</i> išreikšti, pasikeitimo (pvz., tekstinio kūrinio transformacijos iš vienos kalbos į kitą) išdava yra nauja <i>išraiška</i>. Jeigu tekstas peržiūrimas arba modifikuojamas, šio proceso rezultatu esanti <i>išraiška</i> laikoma nauja <i>kūrinio išraiška</i>. Nereikšmingi pakeitimai, pvz., rašybos arba skyrybos, gali būti laikomi tos pačios <i>išraiškos</i> variantais. Kai kūrinio <i>išraiška</i> apima papildymus, pvz., iliustracijas, pastabas, paaiškinimus ir t. t., kurie nėra intelektualinio arba meninio <i>kūrinio</i> realizavimo dalis, tokie papildymai laikomi atskiriomis atitinkamo (-ų) <i>kūrinio (ų) išraiškomis</i>. Tokie papildymai gali būti arba gali nebūti laikomi pakankamai reikšmingais, kad suteiktų pagrindą identifikuoti atskirą bibliografinį vienetą. (<i>Agreguotos esybės, kurios yra išraiškos papildymų išdava, išsamiau apibūdinamos 5.7 skirsnyje „Agreguotų esybių modeliavimas“</i>).	
	Pavyzdžiai	– Homero „Odisejos“ vertimas, atliktas Roberto Fagleso; 1996 m. autorių teisės – Homero „Odisejos“ vertimas, atliktas Richmondo Latimore'o; 1965 m. autorių teisės – Agatos Kristi „Tai daroma su veidrodžiais“ (<i>They do it with mirrors</i>) angliškas tekstas; 1952 m. originalios autorių teisės [tas pats angliškas tekstas taip pat išleistas antrašte <i>Murder with mirrors</i>] – Augusto Rodeno skulptūros „Mąstytojas“ didelio masto versija, pagaminta Alexiso Rudier liejimo ceche [pirmosios 1880 m. versijos aukštis yra apie 70 cm; šios 1904 m. didelio masto versijos aukštis yra 180 cm] – <i>Dewey Decimal Classification, 23rd edition</i> (Diujo dešimtainės klasifikacijos 23-oji laida) – <i>Classification décimale de Dewey, 23e édition</i> [Diujo dešimtainės klasifikacijos 23-osios laidos prancūziškasis vertimas] – Džiuzepės Verdžio „Makbeto“ vokalo partitūra – Franco Šuberto <i>Forellenquintett</i> atlikimo (Amadėjaus kvartetas ir pianistas Hephzibah Menuchinas) garso įrašas – Džono Lenono ir Polo Makartnio dainos <i>I want to hold your hand</i> muzikos notacija	
LRM-E4	apraiška	Rinkinys visų laikmenų, kurios traktuojamos kaip tokios, kurioms būdingos bendros savybės, susijusios su intelektualiniu arba meniniu turiniu ir fizinės formos aspektais. Rinkinys apibrėžiamas pagal bendrą turinį ir jį	Viršklasis: <i>res</i> Esybės <i>kūrinys, išraiška</i> ir <i>apraiška</i> yra nesusikertančios

		sudaranti laikmenas arba laikmenų pateikimo sumanymą.	
	Taikymo pastabos	<i>Apraiška</i> yra vienos arba daugiau <i>išraiškų</i> realizavimo viena laikmena arba keliomis laikmenomis išdava. <i>Apraiškai</i> būdingos savybės, kurios yra bendros visoms jos laikmenoms ir yra susijusios su intelektiniu arba meniniu turiniu ir fizine forma. <i>Apraiška</i> atpažįstama iš savybių, kurios yra bendros esybėms, esančioms to paties pateikimo proceso išdava. Pateikimo proceso aspektai yra neatskiriama apraiškos dalis. Pateikimas gali būti tiksliai suplanuotas laiko atžvilgiu, pavyzdžiui, spausdinant pagal poreikį. Pateikimo sumanymas gali apimti aspektus, kurie nėra pavaldūs pateikėjui, pavyzdžiui, tam tikra skaitmeninė saugojimo priemonė, į kurią įvairių kategorijų galutiniai naudotojai parsisiunčia internetinį failą. Kad ir kokia priemonė būtų naudojama, parsisiųsti failai laikomi tos pačios kaip ir internetiniai failai apraiškos objektais. Pateikimo procesai apima procesus pradedant oficialaus pobūdžio pramoniniais procesais bei baigiant amatininkiškais ir meniniais. Pateikimo proceso išdava gali būti keletas <i>vienetų</i>, kurie dažnai yra vienas kitą pakeičiančiais, rinkinys. <i>Apraiška</i> gali būti apibrėžiama remiantis tam tikromis savybėmis ir požymiais, kurie yra būdingi <i>apraiškos vienetams</i>. Kai kada (pvz., holografinių rankraščių) išsaugojimo tikslu teikiama amatininkiškų arba meninių objektų ar reprodukcijų atveju, siekiama, kad pateikimo proceso išdava būtų pavienis unikalus <i>vienetas</i>. Tuomet <i>apraiška</i> yra vienas elementas, realizuojantis šio vieneto idėją. <i>Apraiškas</i> skiriančios ribos nustatomos remiantis intelektiniu arba meniniu turiniu ir fizine forma. Kai pateikimo procesas apima fizinės formos pasikeitimą, šio proceso išdava esantis produktas laikomas nauja <i>apraiška</i>. Fizinės formos pasikeitimas gali būti susijęs su rodymo ekrane savybėmis, kurios nėra esminiai kūrinio sampratos aspektai (pvz., šriftų šeimos, šrifto dydžio, puslapio maketo ir pan. pasikeitimas), fizine laikmena (pvz., popieriaus kaip laikmenos pakeitimas mikrofilmu), dėklu (pvz., juostos dėklo pasikeitimas iš kasetės į ritę). Kai pateikimo procesas apima leidėją, pateikėją, platintoją ir t. t. bei produktui yra būdingi pasikeitimai, susiję su išleidimu, rinkodara ir pan. (pvz., leidėjo, produkto įvaizdžio ir pan.), produktas gali būti laikomas nauja <i>apraiška</i>. Kai pateikimo procesas apima modifikavimą, papildymą, šalinimą ir t. t. (tai, kas yra reikšmingi rašybos, skyrybos ir t. t. pakeitimai) – procesus, kurie daro įtaką intelektiniam arba meniniam turiniam – išdava yra nauja kūrinio <i>išraiška</i>, realizuojama naujos <i>apraiškos</i>. Praktiniame lygmenyje įvairių <i>apraiškų</i> bibliografinio savitumo laipsnis kataloguose tam tikru mastu priklauso nuo numatomųjų naudotojų poreikių ir nuo to, kokius skirtumus gali įžvelgti kataloguotojas. Tam tikri nereikšmingi produkto įvaizdžio formavimo pasikeitimai gali nebūti laikomi bibliografiškai reikšmingais ir teikiančiais pagrindą naujai <i>apraiškai</i> identifikuoti.	

		Pateikimo proceso metu tyčia arba per neatsargumą padarytų <i>vieneto</i> pakeitimų išdava yra, griežtai vertinant, nauja tos pačios <i>išraiškos apraiška</i>. Tokio pasikeitimo išdava esanti <i>apraiška</i> gali būti laikoma leidinio „korektūriniu atspaudu“ arba „nauju atspaudu“. <i>Vieneto</i> pasikeitimų, įvykstančių pateikimo procesui pasibaigus (pažaida, nusidėvėjimas, lapo praradimas, taisymai, perrišimas į keletą tomų ir t. t.), išdava nelaikoma nauja <i>apraiška</i>. Toks <i>vienetas</i> traktuojamas kaip originalų pateikimo sumanymą nebeatspindinti <i>apraiška</i>. Tačiau kai fiziškai sujungiami skirtingų <i>apraiškų vienetai</i> (kartu įrištos knygos arba brošiūros, kartu suklijuotos garso juostos ir pan.), tokio veiksmo išdava yra iš vieno elemento sudaryta <i>apraiška</i>.	
	Pavyzdžiai	– <i>The Odyssey of Homer / translated with an introduction by Richmond Lattimore</i> (pirmoji serijos <i>Harper Colophon Books</i> laida, išleista 1967 m. Niujorke leidyklos <i>Harper & Row</i>; ISBN 0-06-090479-8 [<i>apraiška</i>, apimanti išsamų Richmondo Lattimore'o atlikto poemos vertimo iš graikų į anglų kalbą tekstą]) – <i>Homer. The Odyssey / translated by Robert Fagles Penguin Classics</i> speciali laida, išleista 1997 m. Niujorke leidyklos <i>Penguin Books</i>; ISBN 0-670-82162-4 [<i>apraiška</i>, apimanti išsamų Roberto Fagleso atlikto poemos vertimo į anglų kalbą išsamų tekstą]) – <i>Vieux-Québec / textes de Guy Robert ; gravures d'Albert Rousseau</i> laida, išleista 1982 m. Monrealyje leidyklos <i>Editions du Songe and Iconia</i> [bendraautorijų pateiktas kūrinys, apimantis tekstą ir graviūras]) – <i>Seabiscuit: an American legend / Laura Hillenbrand</i> laida, išleista 2001 m. Niujorke leidyklos <i>Random House</i>; ISBN 978-0-375-50291-0 [lenktyninio arklio vardu Sibiskitas (Seabiscuit) istorijos <i>apraiška</i>]) – <i>They do it with mirrors / Agatha Christie</i> laida, išleista 1953 m. Jungtinėje Karalystėje leidyklos <i>William Collins & Sons</i> [detektyvinio romano <i>apraiška</i>]) – <i>Murder with mirrors / Agatha Christie</i> laida, išleista 1952 m. leidyklos <i>Dodd, Mead & Co JAV</i> [kita to paties detektyvinio romano, išleisto kitoje šalyje kitokia antrašte, <i>apraiška</i>]) – <i>The Oxford book of short stories / chosen by V.S. Pritchett</i> laida, išleista 1981 m. Niujorke leidyklos <i>Oxford University Press</i>; ISBN 0-19-214116-3 [agreguota <i>apraiška</i>, įkūnijanti agreguojančią <i>išraišką</i>, esančią intelektiniu sudarytojo V. S. Prichardo kūriniumi, ir rinktinės 41 įvairių autorių apsakymų <i>išraiškas</i>]) – <i>Voice of fire</i> (piešinys, 1967 m. akrilo dažais nutapytas Barneto Niumano) [iš vieno elemento sudaryta <i>apraiška</i>]) – <i>Codex sinaiticus</i> (originalus rankraštis) [iš vieno elemento sudaryta <i>apraiška</i>])	
LRM-E5	vienetas	Objektas arba objektai, kuriems	Viršklasis: <i>res</i>

		būdingi intelektualinį arba meninį turinį perteikiantys ženklai.	Esybės <i>kūrinys, išraiška, apraiška</i> ir <i>vienetas</i> yra nesusikertančios
	Taikymo pastabos	Intelektinio arba meninio turinio ir fizinės formos prasme <i>išraiškos</i> egzemplioriumi esančiam <i>vienetui</i> paprastai būdingos <i>apraišką</i> apibrėžiančios savybės. <i>Vienetas</i> dažniausiai yra pavienis fizinis objektas, tačiau kartais <i>vienetas</i> gali būti stambesnio fizinio objekto dalis, pavyzdžiui, failas yra diske, kuris apima ir kitus failus arba disko segmentas, kuriame yra failas, yra fizinė laikmena arba <i>vienetas</i> .	
	Pavyzdžiai	– rankraštis, žinomas kaip <i>Code sinaiticus</i> – rankraštis, žinomas kaip <i>Book of kells</i> – Augusto Rodeno „Mąstytojo“ bronzinė versija, pagaminta Alexiso Rudier liejimo ceche 1904 m. – <i>Vieux-Québec / textes de Guy Robert ; gravures d’Albert Rousseau</i> numeruotos laidos, susidedančios iš 50 egzempliorių, išleistos 1982 m. Monrealyje leidyklos <i>Editions du Songe and Iconia</i>, 4-asis egzempliorius – <i>Voice of fire</i> (piešinys, 1967 m. akrilo dažais nutapytas Barneto Niumano), nuo 1989 m. esantis Kanados nacionalinės galerijos nuosavybė – Kongreso bibliotekoje saugomos išskirtinės <i>Homer. The Odyssey / translated by Robert Fagles</i> laidos, išleistos Niujorke 1997 m. leidyklos <i>Penguin Books</i> serijoje <i>Penguin Classics</i>, 2-asis egzempliorius; ISBN 0-670-82162-4 – <i>The lord of rings. The two towers</i> specialios išplėtosios laidos DVD formatu asmeninis Peter’io Jacksono egzempliorius; ISBN 0-7806-4404-2 – elektroninė knyga <i>Pop culture</i> (autorius Richardas Memeteau), išleista 2014 m. leidyklos <i>Zones</i> ir platinama grupės <i>Editis</i> EPUB2 formatu; ISBN 978-2-35522-085-2; Prancūzijos nacionalinės bibliotekos įsigyta kaip skaitmeninis privalomasis egzempliorius 2016 m. vasario 1 d. (privalomojo egzemplioriaus numeris DLN-20160201-6). Kataloge šis <i>vienetas</i> identifikuojamas unikaliu numeriu LNUM20553886	
LRM-E6	agentas	Esybė, kuri gali atlikti sąmoningus veiksmus, kuriai gali būti suteikiamos teisės ir kuri gali būti laikoma atsakinga už savo veiksmus.	Viršklasis: <i>res</i> Poklasiai: <i>asmuo, kolektyvinis agentas</i>
	Taikymo pastabos	Esybė <i>agentas</i> yra viršklasis, griežtai atitinkantis esybių <i>asmuo</i> ir <i>kolektyvinis agentas</i> junginį. Jos paskirtis yra sumažinti perteklumą modelyje teikiant pavienę esybę, kuri yra tam tikrų su visais agentų tipais susijusių santykių pradžia arba pabaiga. Būtinai <i>agento</i> požymiai yra iš anksto numatyta santykių su bibliografinės svarbos esybių (<i>kūriniais, išraiškomis, apraiškomis, vienetais</i>) objektais galimybė arba tokios galimybės buvimas praeityje neatsižvelgiant į tai, ar tam tikras <i>agento</i> tipas yra susijęs su tokio objekto sukūrimu. Tiesiogine arba netiesiogine <i>agentų</i> atliekamų veiksmų varomąją jėga yra žmogiškosios būtybės.	

		Automatai (pvz., įrašymo prietaisai, programinė vertimo įranga ir pan.), kartais vadinami technologiniais agentais, šiame modelyje suprantami kaip priemonės, naudojamos ir kuriamos faktinių <i>agentų</i> .	
	Pavyzdžiai	– {Margaret Etvud} – {Hansas Kristijanas Andersenąs} – {karalienė Viktorija} – {Boromėjų giminė} – {BBC simfoninis orkestras} – {glaukomos simpoziumas}	
LRM-E7	asmuo	Individualus asmuo.	Viršklasis: <i>agentas</i> Esybės <i>asmuo</i> ir <i>kolektyvinis agentas</i> yra nesusikertančios
	Taikymo pastabos	Esybė <i>asmuo</i> apima tik realius asmenis, kurie gyvena dabar arba kurie laikomi gyvenę praeityje. Tikslūs <i>asmens</i> buvimo įrodymai nėra būtini, jeigu visuotinai pripažįstamas jų tariamas istoriškumas. Tačiau personažai, kurie visuotinai laikomi išgalvotais (pvz., varlė Kermitas), literatūros personažai (pvz., mis Džeinė Marpl) arba išimtinai legendiniai (pvz., burtininkas Merlinas), nėra esybės <i>asmuo</i> objektai.	
	Pavyzdžiai	{Pitagoras} {Markas Polas} {Homerąs} {Henry's Gray'us} {Agata Kristi} {Richmondas Lattimore'as} {Robertas Faglesas} {Prancūzijos ir Navaros karalius Jonas I} [buvo karaliumi nuo savo gimimo 1316 m. lapkričio 15 d. iki mirties po penkių dienų nuo šios datos (lapkričio 20 d.)] {Johanas Sebastijanas Bachas} {Raulis Diufi} <i>asmuo</i> , žinomas savo tikruoju vardu „Charles Dodgeson“ ir slapyvardžiu „Lewis Carroll“ („Luisas Kerolas“) [rašytojas ir matematikas]	
LRM-E8	kolektyvinis agentas	<i>Asmenų</i> grupė arba organizacija, turinti pavadinimą ir galinti veikti kaip visuma.	Viršklasis: <i>agentas</i> Esybės <i>asmuo</i> ir <i>kolektyvinis agentas</i> yra nesusikertančios
	Taikymo pastabos	Esybė <i>kolektyvinis agentas</i> apima platų spektrą asmenų, turinčių pavadinimus ir galinčių veikti kaip visuma, grupių. Be giminių, verslo subjektų ir korporacijų bei kitokių juridškai įregistruotų kolektyvų, esybė <i>kolektyvinis agentas</i> apima organizacijas, asociacijas, muzikos, meno ir atlikėjų grupes, valstybinės valdžios subjektus bei visų šių subjektų padalinius. Laikui bėgant daugelio <i>kolektyvinių agentų</i> tipų apimtis keičiasi. Tam tikros grupės ir grupės, apibrėžiamos kaip susitikimai, konferencijos, kongresai, ekspedicijos, parodos, festivaliai, mugės ir t. t. taip pat yra <i>kolektyviniai agentai</i> , jeigu jos identifikuojamos pagal tam tikrą pavadinimą ir veikia kaip visuma. Jungtiniai slapyvardžiai arba kolektyviniai slapyvardžiai yra esybės <i>nomen</i> , susijusios su <i>kolektyvinio agento</i> objektais, jeigu tokia	

		tapatybe išreiškiamą <i>agentą</i> sudaro du arba daugiau <i>asmenų</i>, turinčių tam tikrą vardą ir veikiančių kaip visuma, nors ir pasirinkusių būti identifikuojamiems vardu, kuris kultūrinio požiūriu susijęs su individualiais <i>asmenimis</i>. (Išsamiau individualūs, jungtiniai ir kolektyviniai slapyvardžiai apibūdinami 5.5 skirsnyje „Bibliografinių tapatybių modeliavimas“) Žmonių grupė <i>kolektyvinio agentu</i> laikoma tik tuomet, kai jai būdingi organizaciniai požymiai, leidžiantys jai atlikti bibliografinės svarbos veiksmus (pvz., tvirtina ataskaitą, skelbia konferencijos medžiagą). Tokie kolektyviniai veiksmai gali būti atliekami ne tik visos grupės, bet ir tam tikrų grupės narių. <i>Asmenų</i>, kurie nelaikomi <i>agentais</i> (pvz., tautinės, kultūrinės arba etninės grupės, pavyzdžiui, Kanados italai) arba grupės, vadinamos vartojant bendrą aprašomąjį terminą, o ne konkretų pavadinimą, nėra esybės <i>kolektyvinis agentas</i> objektai. Esminis požymis, skiriantis esybę <i>kolektyvinis agentas</i> ir žmonių grupę, nesančią esybės <i>kolektyvinis agentas</i> objektu, yra tai, kad esybės objekto pavadinimas yra konkretus pavadinimas, o ne bendras grupės apibūdinimas. Giminės ir kolektyvai yra specifiniai <i>kolektyvinių agentų</i> tipai, kurie gali būti svarbūs tam tikroje bibliografinėje sistemoje.
	Pavyzdžiai	– {Tarptautinė bibliotekų asociacijų ir institucijų federacija} [asociacija] – {81-asis pasaulinis bibliotekų ir informacijos kongresas, vykęs 2015 m. rugpjūčio 15–21 d. Keiptaune (Pietų Afrika)} [konferencija] – {Bibliothèque Nationale De France} [Prancūzijos nacionalinė biblioteka] – {Friends of the Library} [Šiaurės Karolinos universiteto bibliotekos draugų organizacija] – {Pansoft GmbH} [bendrovė] – {muzikos grupė, žinoma pavadinimu „The Beatles“} – {Otavos miestas} [municipalinės valdžios įstaiga] – {Kanada} [šalies gyventojai; ne fizinė teritorija] – {Kanados ministro pirmininko pareigos, užimamos viena paskui kitą nepertraukiamai kadencijoms skiriami asmenys} – {Pranciškonų ordinas} [vienuolių ordinas] – {Šv. Pauliaus katedra Londone (Jungtinė Karalystė) parapija} [administracinis vyskupijos padalinys] – {karališkoji Medičių giminė} – {muzikų Bachų giminė} – {leidykla <i>Random House</i>} – {XX a. prancūzų matematikų grupė, savo leidiniuose įvardijusi save kolektyvinio slapyvardžiu Nicolas Bourbaki; taip pat žinoma kaip <i>Association des collaborateurs de Nicolas Bourbaki</i>} – {dvi pusseserės, savo detektyvinio žanro kūrinuose naudojusios slapyvardį Ellery Queen; atskirai buvo žinomos kaip Frederic Dannay ir Manfred Bennington Lee} – {dvi moterys, kartu leidusios savo kūrinius jungtiniu slapyvardžiu Virginia Rosslyn; jos niekada nepasirašinėjo savo tikraisiais vardais Isabelle A. Riverbank ir Claire D. Luna}

LRM-E9	nomen	Esybės ir jį nurodančio žymens ryšys.	Viršklasis: <i>res</i>
	Taikymo pastabos	<i>Nomen</i> susieja bet kokios bibliografiniame universume esančios esybės objekto pavadinimą (t. y. ženklų derinį) ir šią esybę. Bet kuri diskurso universume minima esybė apima bent vieną esybę <i>nomen</i>. Dirbtinis ženklų arba simbolių derinys negali būti laikomas pavadinimu arba žymeniu, jeigu jis nėra tam tikrame kontekste su kažkuo susijęs. Šia prasme esybė <i>nomen</i> gali būti suprantama kaip <i>res</i> objekto ir eilutės ryšio reifikacija. Vien tik eilutė nesudaro <i>nomen</i> objekto; ji modeliuojama kaip <i>nomen</i> objekto požymio <i>nomen eilutė</i> reikšmė. Dviem <i>nomen</i> objektams gali būti būdingos visiškai tapačios jų požymių <i>nomen eilutė</i> reikšmės, bet kol šie objektai yra susiję su skirtingais <i>res</i> objektais arba jų vienam ar keliems kitiems požymiams būdingos individualios reikšmės (ir jie yra susiję su tuo pačiu <i>res</i> objektu), jie nepraranda savo individualumo. Esybė <i>nomen</i> susieja ženklų derinį ir esybės objektą atsižvelgiant į visuotinai pripažintas kultūrinės arba lingvistinės nuostatas: susiejant <i>nomen eilutę</i> ir <i>res</i>, <i>nomen</i> sukuria reikšmę, kuri nebūdinga pačiai <i>nomen eilutei</i>. Atsižvelgiant į naudojimo kontekstą, esybės <i>nomen</i>, kurių požymiams <i>nomen eilutė</i> būdingos tapačios reikšmės, tikrovėje gali apimti skirtingų esybių objektus, net ir tos pačios kalbos ribose (daugiareikšmiškumas ir homonimiškumas). Ir atvirkščiai, vienas ir tas pats esybės objektas gali būti nurodomas bet kokio esybių <i>nomen</i> skaičiaus (sinonimiškumas). Kontroliuojamoje bibliografinės informacijos aplinkoje sinonimiškumo paprastai vengiama ir šalinamas <i>nomen</i> požymių <i>nomen eilutė</i> reikšmių dviprasmiškumas, todėl tam tikroje sistemoje kiekviena <i>nomen eilutė</i> yra susijusi tik su vienu <i>res</i> objektu. <i>Nomen</i> tapatumo skiriamieji požymiai yra: esybių <i>res</i>, kurias ji apima, derinys; simboliai, kuriais užrašomas jos požymis <i>nomen eilutė</i>, ir jų eilės tvarka; visų kitų jos požymių reikšmės. Naudojamų simbolių variantiškumo (pvz., transliteracija į kitą rašto sistemą) arba jų eilės tvarkos variantiškumo išdava yra nauja esybė <i>nomen</i>, tačiau simbolių vizualios pateikties variantiškumas (pvz., skirtingi šriftai, naudojami raidinėms ir skaitinėms arba simboliais užrašomoms eilutėms) nesukuria naujo požymio <i>nomen eilutė</i>. Esybės <i>nomen</i> esybių objektams suteikiamos ir su jais susiejamos formaliai (pvz., bibliografijos įstaigų) arba neformaliai (dėl visuotinai priimtoms vartosenos). Kai esybė <i>nomen</i> suteikiama formaliai, požymio <i>nomen eilutė</i> reikšmė gali būti suteikiama vadovaujantis nustatytomis taisyklėmis. Požymio <i>nomen eilutė</i> reikšmė gali būti sudaryta iš komponentų arba dalių. Tokia esybė <i>nomen</i> gali būti laikoma išvesta iš dviejų arba daugiau anksčiau buvusių esybių <i>nomen</i>. Tokios išvesties procesas gali būti atliekamas vadovaujantis taisyklėmis (pvz., atitinkama <i>kūrinių</i> vardo ir antraštės kreipties elementų tvarka, nuorodų tvarka	

		fasetinėje klasifikacijos sistemoje arba dalykinimo sistemos poskyrių tvarka). Pavyzdžiui, nauja <i>asmens</i> esybė <i>nomen</i> gali būti išvedama sujungiant anksčiau buvusią to <i>asmens</i> esybę <i>nomen</i> ir šio <i>asmens</i> gyvenimo trukmės <i>laiko atkarpos</i> esybę <i>nomen</i>; panašiai nauja <i>kūrinio</i> esybė <i>nomen</i> gali būti išvedama sujungiant <i>asmens</i>, esančio <i>kūrinio</i> autoriumi, esybę <i>nomen</i> ir buvusią šio <i>kūrinio</i> esybę <i>nomen</i>.
	Pavyzdžiai	<u><i>Asmens</i> esybės <i>nomen</i>:</u> - „Agata Kristi“ kaip kreipties į {<i>asmenį</i> „Dame Agatha Christie Lady Mallowan“} būdas - „Agatha Mary Clarissa Miller“ kaip kreipties į {<i>asmenį</i> „Dame Agatha Christie Lady Mallowan“} būdas - „Lady Mallowan“ kaip kreipties į {<i>asmenį</i> „Dame Agatha Christie Lady Mallowan“} būdas - „Mary Westmacott“ kaip kreipties į {<i>asmenį</i> „Dame Agatha Christie Lady Mallowan“} būdas - „Kristi, Agata, 1890–1976“ kaip kreipties į {<i>asmenį</i> „Dame Agatha Christie Lady Mallowan“} būdas [aprobuotasis kreipties elementas, taikomas šios rašytojos detektyviniams romanams ir apsakymams vadovaujantis RDA]. - „Westmacott, Mary, 1890–1976“ kaip kreipties į {<i>asmenį</i> „Dame Agatha Christie Lady Mallowan“} būdas [aprobuotasis kreipties elementas, taikomas šios rašytojos romantiniams romanams ir apsakymams vadovaujantis RDA] <u>Tarptautinių organizacijų esybės <i>nomen</i> keliomis kalbomis:</u> – „Jungtinės Tautos“ kaip kreipties į {<i>kolektyvinį agentą</i> „Jungtinės Tautos“} būdas lietuvių kalba – „Nations Unies“ kaip kreipties į {<i>kolektyvinį agentą</i> „Jungtinės Tautos“} būdas prancūzų kalba – „Nazioni Unite“ kaip kreipties į {<i>kolektyvinį agentą</i> „Jungtinės Tautos“} būdas italų kalba – „Verinigte Nationen“ kaip kreipties į {<i>kolektyvinį agentą</i> „Jungtinės Tautos“} būdas vokiečių kalba <u><i>Kūrinio</i> esybės <i>nomen</i>:</u> – „Christie, Agatha, 1890–1976. Murder with mirrors“ kaip kreipties į {Agatos Kristi <i>kūrinį</i> „Tai daroma su veidrodžiais“} būdas [aprobuotasis kreipties elementas Kongreso bibliotekos vardų autoritetinių duomenų korporatyvinės programos (LC/NACO) autoritetiniame sąrašė] – „Christie, Agatha, 1890–1976. They do it with mirrors“ kaip kreipties į {Agatos Kristi <i>kūrinį</i> „Tai daroma su veidrodžiais“} būdas [kreipties elemento variantas Kongreso bibliotekos vardų autoritetinių duomenų korporatyvinės programos (LC/NACO) autoritetiniame sąrašė] <u>Muzikos kūrinų esybės <i>nomen</i>:</u> – „Brahms, Johannes, 1883–1897, Quartet, violins (2), viola, cello, no. 1, op. 51, no. 1, C minor“ kaip kreipties į {Johaneso Bramso <i>kūrinį</i> „Kvartetą styginiams nr. 1“} būdas [aprobuotasis kreipties elementas Kongreso bibliotekos vardų autoritetinių duomenų korporatyvinės programos (LC/NACO) autoritetiniame sąrašė, sudarytas vadovaujantis RDA] – „Brahms, Johannes, 1883–1897. Quartets, strings, no.1, op. 51, no. 1, C minor“ kaip kreipties į {Johaneso Bramso <i>kūrinį</i> „Kvartetą styginiams nr. 1“} būdas [kreipties elemento

		variantas Kongreso bibliotekos vardų autoritetinių duomenų korporatyvinės programos (LC/NACO) autoritetiniame sąraše, sudarytas vadovaujantis RDA) – Schubert, Franz, 1797–1828. Sonatas, piano, D. 959, A major“ kaip kreipties į {Franco Šuberto <i>kūrinį</i> „sonata fortepijonui D. 959“} būdas [aprobuotasis kreipties elementas Kongreso bibliotekos vardų autoritetinių duomenų korporatyvinės programos (LC/NACO) autoritetiniame sąraše, sudarytas vadovaujantis RDA] – „Schubert, Franz. 1797–1928. Sonatas. Piano. D 595, La majeur“ kaip kreipties į {Franco Šuberto <i>kūrinį</i> „Sonata fortepijonui D. 959“} būdas [aprobuotasis kreipties elementas Prancūzijos nacionalinės bibliotekos autoritetiniame sąraše] <u>Vienos dienos (2015-03-01) laiko atkarpos esybės nomen:</u> – „2015 m. kovo 1 d“ kaip kreipties į <i>laiko atkarpą</i>, trukusią nuo 2015 m. kovo 1 d. 00 val. iki 2015 m. kovo 1 d. vidurnakčio pagal Grigaliaus kalendorių, būdas – „1 marzo 2015“ kaip kreipties į <i>laiko atkarpą</i>, trukusią nuo 2015 m. kovo 1 d. 00 val. iki 2015 m. kovo 1 d. vidurnakčio pagal Grigaliaus kalendorių, būdas italų kalba – „01/03/2015“ kaip kreipties į <i>laiko atkarpą</i>, trukusią nuo 2015 m. kovo 1 d. 00 val. iki 2015 m. kovo 1 d. vidurnakčio pagal Grigaliaus kalendorių, būdas naudojant notacijos schemą DD/MM/YYYY (DD – diena, MM – mėnuo, YYYY – metai) – „10 Adar 5775“ kaip kreipties į <i>laiko atkarpą</i>, trukusią nuo 2015 m. vasario 28 d. vakaro iki 2015 m. kovo 1 d. vakaro pagal žydų kalendorių, būdas romanizuota hebrajų rašto sistema – „1936 Phalguna 10“ kaip kreipties į <i>laiko atkarpą</i>, trukusią nuo 2015 m. kovo 1 d. 00 val. iki 2015 m. kovo 1 d. vidurnakčio pagal Indijos nacionalinį kalendorių, būdas romanizuota hindi rašto sistema <u>Dalykų sąvokų esybės nomen:</u> – „Muzika“ kaip kreipties į muziką būdas Kongreso bibliotekos dalykų pradmenų sąraše (LSCH) [LSCH terminas] – „780“ kaip kreipties į muziką būdas Diujo dešimtainės klasifikacijoje [Diujo dešimtainės klasifikacijos numeris, žymintis temą {muzika}] – „Muzika“ kaip kreipties į muziką būdas Kongreso bibliotekos žanrų ir temų terminų (LCGFT) sąraše [LCGFT terminas] <u>Esybės nomen identifikatorių forma</u> – „978-0375-50291“ ISBN sistemoje [<i>apraškos</i> „Seabiscuit: an American legend“, išleistos 2001 m. leidyklos <i>Laura Hillenbrand, Random House, ISBN</i>] – „0000 0001 2102 2127“ ISNI sistemoje [tapatybės {Agata Kristi} ISNI] – „0000 0003 6613 0900“ ISNI sistemoje [tapatybės {Mary Westmacott} ISNI] <u>Esybės nomen ir daugiareikšmiškumo bei homoniškumo sąvokos:</u> – „Lusitania“ yra kreipties į senovės Romos provinciją, kuri atitinka dabartinę Iberijos pusiasalyje esančią Portugaliją ir dalį Ispanijos, būdas – „Lusitania“ kaip kreipties į prabangų Britanijos lainerį, kurį

		šiaurinėje Atlanto vandenyno dalyje 1915 m. gegužės 7 d. nuskandino vokiečių povandeninis laivas, būdas – „Verve“ kaip kreipties į {įrašų bendrovės <i>Verve</i> prekės ženklą} būdas – „Verve“ kaip kreipties į {periodinį leidinį <i>Verve</i>} būdas – „Verve“ kaip kreipties į {roko muzikos grupę „Verve“} būdas – „Verve“ kaip kreipties į {entuziastingo kalbėjimo sąvoką} būdas anglų kalba – „Verve“ kaip kreipties į {entuziastingo kalbėjimo sąvoką} prancūzų kalba	
LRM-E10	vieta	Tam tikra erdvės atkarpa.	Viršklasis: <i>res</i>
	Taikymo pastabos	Esybė <i>vieta</i> bibliografiniame kontekste yra kultūrinis konstruktas; tai yra žmogaus identifikuojama geografinė teritorija arba erdvės atkarpa. <i>Vieta</i> paprastai identifikuojama remiantis fiziniu objektu (geografiniu objektu, žmogaus sukurtu objektu) arba remiantis jos santykiu su tam tikru <i>agentu</i> (geopolitiniu vienetu, pvz., šalimi, miestu) arba įvykiu vieta. <i>Vieta</i> kaip erdvės atkarpa neapima valdžios įstaigų, kurių jurisdikcijoje yra šios <i>vietos</i> apimama teritorija. Valdžios įstaiga, atsakinga už tam tikrą teritoriją, yra <i>kolektyvinis agentas</i>. <i>Vieta</i> gali būti dabar esanti arba istorinė, gali būti Žemėje arba už jos ribų. Įsivaizduojamos, legendinės arba išgalvotos vietos nėra esybės <i>vieta</i> objektai. <i>Vietos</i> ribos gali būti neaiškios. Jos gali keistis laikui bėgant (pvz., miestas prisijungia gretimus priemiesčius) nekeisdamos <i>vietos</i> tapatybės bibliografiniame kontekste. Esybė <i>vieta</i> gali būti kintančiu atskaitos tašku, ji nebūtinai identifikuojama remiantis vien tik geografinėmis erdvinėmis koordinatėmis.	
LRM-E-11	laiko atkarpa	Laikotarpis, kuriam būdinga pradžia, pabaiga ir trukmė.	Viršklasis: <i>res</i>
	Taikymo pastabos	<i>Laiko atkarpa</i> yra laikotarpis, kurį galima identifikuoti nurodant jo pradžią ir pabaigą. Šis laikotarpis gali apimti šio laikotarpio veiksmus ir įvykius. Netgi labai trumpai <i>laiko atkarpai</i> būdinga išmatuojama trukmė, kad ir kokia trumpa ji būtų. Bibliotekų sistemose <i>laiko atkarpos</i> objektai, laikomi svarbiais bibliografiniams arba autoritetiniams duomenims, dažnai išreiškiami metais (<i>asmens</i> gimimo metais, <i>asmens</i> mirties metais, kolektyvo veiklos baigties metais, <i>apraškos</i> publikavimo metais), net jeigu atitinkamas įvykis truko tik tam tikrą metų atkarpą. Įrašant laiko trukmę, tikslumas priklauso nuo kataloguotojo turimos informacijos arba identifikuojamos <i>laiko atkarpos</i> savybių. Pavyzdžiui, „XIV amžius“ būtų visai tikslu įrašant Renesanso epochos pradžią, o identifikuojant muzikos stiliaus atsiradimo pradžią, labiau tiktų įrašyti dešimtmetį. Įvairiuose kalendoriuose ir laiko apskaitos sistemose <i>laiko atkarpų</i> pavadinimams arba esybėms <i>nomen</i> įvardyti naudojamos datos. <i>Laiko atkarpos</i> gali būti išreiškiamos ir bendresniais terminais, pvz., amžiais, geologiniais periodais, eromis.	
	Pavyzdžiai	- {laiko atkarpa, prasidėjusi 2015 m. sausio 1 d., pasibaigusi	

		2015 m. gruodžio 31 d. ir trukusi vienerius metus} [galima išreikšti kaip „2015 m. po Kristaus“ arba kaip „2015 m. e. metai“] - {2015-03-01} [<i>laiko atkarpa</i>, trukusi vieną dieną, išreikšta Grigaliaus kalendoriaus formatu YYYY-MM-DD (YYYY – metai, MM – mėnuo, DD – mėnesio diena)] - {20120808094025.0} [<i>laiko atkarpa</i>, trukusi dešimtąją sekundės dalį, išreikšta formatu YYYYMMDDHHMMSS.S (YYYY – metai, MM – mėnuo, DD – mėnesio diena, HH – valanda, MM – minutė, SS – sekundė, .SS – sekundės dalis)] - {dvidešimtas amžius} - {ordoviko periodas} [<i>laiko atkarpa</i>, prasidėjusi prieš 488,3 milijono metų ir pasibaigusi prieš 433,7 milijono metų] - {prieš 488,3 milijono metų} [ordoviko periodo pradžios <i>laiko atkarpa</i>] - {Mingo dinastija} - {bronzos amžius} [<i>laiko atkarpa</i>; tiksliai jos trukmė varijuoja atsižvelgiant į vietovę] - {Švietimo amžius}

4.2 Požymiai

Požymiai apibūdina tam tikrus esybių objektus. Nė vienas modelyje apibrėžtų požymių esybės objektui nėra **būtinai**, tačiau požymiai gali būti įrašomi (jeigu jie yra taikytini ir lengvai identifikuojami), kai atitinkami duomenys laikomi svarbiais sistemai. Konceptinis modelis apibrėžia ir apibūdina požymių turinį, tačiau kiekvienoje sistemoje turi būti pasirenkamas duomenų įrašymo būdas. Požymių duomenys gali būti įrašomi vadovaujantis kontroliniu sąrašu ar žodynu arba vartojant natūraliosios kalbos literalus tokia kalba ar rašto sistema, kuriai pirmenybę teikia duomenis įrašanti įstaiga. Tam tikriems esybių objektų požymiams gali būti būdingos kelios reikšmės – vienu arba skirtingu metu. Tokie požymiai vadinami daugiareikšmiai.

Modelyje apibūdinami kiekvienos esybės požymiai yra tipiniai; tam tikroje sistemoje gali būti naudinga identifikuoti ir daugiau požymių. Sistema gali identifikuoti papildomus požymius papildomiems svarbiems duomenims įrašyti arba įrašyti duomenis detalesniu lygmeniu. Apibūdinami požymiai, kurie yra svarbūs taikant modelį, ir požymiai, kurie yra dažnai svarbūs bibliografinėms sistemoms. Tačiau tai, kad tam tikras požymis apibrėžiamas modelyje, nereiškia, kad jis būtinai visoms sistemoms.

Modelyje apibrėžti požymiai tik tų esybių, kurios apibūdintos 4.1.3 skirsnyje „Išsami esybių apžvalga“. Neapibrėžiami esybės *kolektyvinis agentas* požymiai. Esybių poklasių buvimas suponuoja požymių poklasius. Pavyzdžiui, esybės *asmuo* ir *kolektyvinis agentas* yra esybės *agentas* poklasiai, todėl visi apibrėžti esybės *agentas* požymiai gali būti taikomi taip pat ir esybėms *asmuo* bei *kolektyvinis agentas* (neboreikia formaliai apibrėžti pastarųjų esybių požymių). Tačiau atvirkštinis procesas negalimas: apibrėžti esybės *asmuo* požymiai negali būti taikomi viršklasiu esančiai esybei *agentas*.

4.3 lentelėje apibendrinami modelyje apibrėžti požymiai. Požymiams gali būti būdinga hierarchinė struktūra, atitinkanti esybių hierarchinę struktūrą (žr. 4.1 lentelę 4.1.2 skirsnyje). Hierarchinė struktūra ypač būdinga *res* požymiui *kategorija*: taip tam tikroms su *res* susijusioms poklasio esybėms pritaikomi požymiai *kategorija*. Tai yra vieninteliai žemesniu lygmeniu modelyje apibrėžti požymiai (ketvirtajame lentelės stulpelyje). Visi kiti požymiai yra vieno ir to paties lygmens (trečiajame stulpelyje). Papildomi žemesnio lygmens požymiai galėtų būti apibrėžti modelio išplėtoje.

Lentelėje trečiojo lygmens esybė *asmuo* apibūdinama tame pačiame stulpelyje kaip ir antrojo lygmens esybės (esybė *kolektyvinis agentas* nėra pateikiama, nes jai netaikomi jokie požymiai). Visi požymiai apibūdinami 4.2.4 skirsnio 4.4 lentelėje („Požymiai“).

4.3 lentelė Požymių hierarchija

Aukščiausias esybės lygmuo	Žemesnis esybės lygmuo	Aukščiausias požymio lygmuo	Žemesnis požymio lygmuo
LRM-E1 res		LRM-E1-A1 kategorija	
--	LRM-E2 kūrinys		LRM-E2-A1 kategorija
--	LRM-E3 išraiška		LRM-E3-A1 kategorija
--	LRM-E4 apraiška		LRM-E4-A1 laikmenos kategorija
--	LRM-E9 nomen		LRM-E9-A1 kategorija
--	LRM-E10 vieta		LRM-E10-A1 kategorija
LRM-E1 res		LRM-E1-A2 pastaba	
--	LRM-E2 kūrinys	LRM-E2-A2 tipinis išraiškos požymis	
--	LRM-E3 išraiška	LRM-E3-A2 apimtis	
--	LRM-E3 išraiška	LRM-E3-A3 numatytoji auditorija	
--	LRM-E3 išraiška	LRM-E3-A4 naudojimo teisės	
--	LRM-E3 išraiška	LRM-E3-A5 kartografinis mastelis	
--	LRM-E3 išraiška	LRM-E3-A6 kalba	
--	LRM-E3 išraiška	LRM-E3-A7 tonacija	
--	LRM-E3 išraiška	LRM-E3-A8 atlikimo būdas	
--	LRM-E4 apraiška	LRM-E4-A2 apimtis	
--	LRM-E4 apraiška	LRM-E4-A3 numatytoji auditorija	
--	LRM-E4 apraiška	LRM-E4-A4 apraiškos duomenys	
--	LRM-E4 apraiška	LRM-E4-A5 prieigos sąlygos	
--	LRM-E4 apraiška	LRM-E4-A6 naudojimo teisės	
--	LRM-E5 vienetas	LRM-E5-A1 vieta	
--	LRM-E5 vienetas	LRM-E5-A2 naudojimo teisės	
--	LRM-E6 agentas	LRM-E6-A1 kontaktinė informacija	
--	LRM-E6 agentas	LRM-E6-A2 veiklos sritis	
--	LRM-E6 agentas	LRM-E6-A3 kalba	
--	LRM-E7 asmuo	LRM-E7-A1 profesija / užsiėmimas	
--	LRM-E9 nomen	LRM-E9-A2 nomen eilutė	
--	LRM-E9 nomen	LRM-E9-A3 sistema	
--	LRM-E9 nomen	LRM-E9-A4 numatytoji auditorija	
--	LRM-E9 nomen	LRM-E9-A5 naudojimo kontekstas	
--	LRM-E9 nomen	LRM-E9-A6 informacinis šaltinis	
--	LRM-E9 nomen	LRM-E9-A7 kalba	
--	LRM-E9 nomen	LRM-E9-A8 rašto sistema	
--	LRM-E9 nomen	LRM-E9-A9 rašto	

		sistemos konvertavimas	
--	LRM-E10 vieta	LRM-E10-A2 vietovė	
--	LRM-E11 laiko atkarpa	LRM-E10-A1 pradžia	
--	LRM-E11 laiko atkarpa	LRM-E11-A2 pabaiga	

Požymis *kategorija*. Požymis *kategorija* taikomas esybei *res*, todėl jo potipiai gali būti automatiškai taikomi bet kokiai esybei. Tam tikrų esybių kategorinis skirstymas yra labai svarbus taikant modelį, todėl apibrėžti kai kurie bendrojo požymio *kategorija* tam tikroms esybėms taikomi potipiai, kuriems suteikti savi identifikacijos numeriai. Požymis *kategorija* suteikia esybėms potipius ir poklasius atsižvelgiant į tam tikrai sistemai tinkančią tipologijos arba kategorinio skirstymo schemą. Kartais realizuojant esybę, jai gali būti taikomos individualios kategorinio skirstymo schemas. Atsižvelgiant į realizavimo poreikius, esybių tipai, apibrėžti naudojant požymį *kategorija*, gali funkcionuoti kaip specifinės esybės, esančios konkrečios esybės poklasiais. Tai suteikia modeliui papildomų specifinių funkcijų. Pateikti pavyzdžiai neturi būti interpretuojami kaip siūlantys kategoriniam skirstymui naudoti tam tikrus kontrolinius žodynus, nes galima pritaikyti bet kokį aprobuotąjį kontrolinį žodyną.

Požymis *pastaba*. Šis požymis apibrėžtas esybei *res*; jis gali būti skirstomas į potipius, taikomus bet kokiai esybei. Pastabos leidžia susieti su esybės objektu susijusią informaciją ir pačią esybę. Požymis *pastaba* gali būti naudojamas vietoje specifinio struktūrinio požymio arba santykio siekiant pateikti informaciją laisvu tekstu.

Kiekvienas modelyje apibrėžtas požymis apibūdinamas 4.4 lentelėje. Požymiai grupuojami atsižvelgiant į esybę, kuriai jie yra taikomi. Esybės pateiktos tokia tvarka, kokia jos yra pateiktos 4.1.3 skirsnio 4.2 lentelėje („Esybės“). Atskirai numeruojami kiekvienai esybei suteikti požymiai; pavyzdžiui, esybės *išraiška* požymiai (LRM-E3 4.2 lentelėje) numeruojami nuo LRM-E3-A1 iki LRM-E3-A8. Kiekvienai esybei suteiktų požymių pateikimo tvarka yra tokia: pirmiausia pateikiamas požymis *kategorija* (jeigu jis yra apibrėžtas tam tikros esybės požymis), toliau požymiai pateikiami juos grupuojant logiškai ir galiausiai – abėcėlės tvarka. Kiekvieno požymio atveju lentelės pirmosios eilutės stulpeliuose (po esybės numerio), pateikiamas glaustas požymio pavadinimas, o po jo – trumpas požymio apibrėžimas. Jeigu būtina, sekančiose lentelės eilutėse pateikiama išsamesnė taikymo srities pastaba ir to požymio pavyzdžiai. Norint iki galo suprasti požymį, būtina suvokti jo apibrėžimą ir taikymo pastabą. Vien tik požymio pavadinimas neperteikia išsamios jo reikšmės.

Modelis yra bendro pobūdžio, todėl šioje lentelėje daugiausia dėmesio kreipiama į požymius, kurie apibūdina bet kurį tam tikros esybės objektą. Tačiau pateikiami ir kiti, labiau specifiniai, požymiai. Modelis remiasi bibliotekų bendruomenės patirtimi ir yra šiai bendruomenei skirtas, todėl jame pripažįstama su tekstais susijusių požymių (pvz., *kalba*) arba su muzika susijusių požymių (pvz., *atlikimo priemonės*) svarba ir naudingumas. Šie labiau specifiniai *išraiškos* požymiai pateikiami po bendresnio pobūdžio požymių ir prieš juos rašoma pastaba, kad jie nėra taikomi visiems esybės, kuriai jie priklauso, tipams.

Dauguma požymių yra daugiareikšmiai, nors lentelėje nenurodoma, kurie požymiai yra būtent tokie. Pavyzdžiui, *kūriniams* gali būti taikomos įvairios kategorinio skirstymo schemas, tačiau kai ši esybė kategoriškai skirstoma numatomos leidimo baigties atžvilgiu, iš atitinkamų apibrėžčių tampa aišku, kad kūrinio objektas negali vienu metu būti ir monografinis leidinys, ir serialinis leidinys.

Kai požymis gali būti teikiamas kaip literalas ir kaip URI, pavyzdžiai dažniausiai iliustruoja abi galimybes (nors nesiekama iliustruoti labai išsamiai). Dauguma pavyzdžių paimti iš duomenų bazių arba autoritetingų dokumentų (pvz., „UNIMARC vadovo“) (nuo 2015 m. galiojančių versijų). Kai kurie pavyzdžiai paimti iš už bibliotekų srities esančių šaltinių siekiant parodyti, kad modelis, nors labiausiai orientuotas į bibliotekų sistemas, gali būti taikomas ir už šios srities ribų. Nors daugelis pavyzdžių pateikiami MARC formatais (MARC 21, UNIMARC, INTERMARC), modelis parengtas labiausiai orientuojantis į semantinio saityno technologijas. Be to, tikimasi, kad ateityje naujinant šį dokumentą bus pateikiami ir RDF pavyzdžiai. MARC pavyzdžiai pateikiami taip: lauko žymė pateikiama prieš indikatorius ir polaukio turinį; indikatoriaus „tarpo“ reikšmė žymima rašant grotelių ženklą (#); prieš polaukių kodus ir po jų paliekami tarpai.

Siekiant skirti *nomen* požymį ir atitinkamo *nomen* objekto požymio *nomen eilutė* reikšmę, laikomasi tokių notacijos formalumų: viengubos kabutės (‘’) žymi *nomen* objektą, dvigubos kabutės (“”) – *nomen* objekto požymio *nomen eilutė* reikšmę.

4.4 lentelė Požymiai			
Numeris	Esybė	Požymis	Apibrėžimas
LRM-E1-A1	RES	kategorija	Tipas, kuriam priklauso <i>res</i> .
	Taikymo pastabos		
	Pavyzdžiai	– objektas – kūrinys – sąvoka – įvykis – giminė – kolektyvas	
Numeris	Esybė	Požymis	Apibrėžimas
LRM-E1-A2	RES	pastaba	Bet kokia informacija apie <i>res</i> , kuri nėra įrašyta naudojant tam tikrus požymius ir (arba) santykius.
	Taikymo pastabos		
	Pavyzdžiai	– leidybiniai duomenys, įspausti kairėje antraštinio puslapio pusėje [bendra <i>pastaba</i> apie <i>aprašką</i>] – ketvirtoji pilotuojama „Apolono“ programos misija [bendros <i>pastabos</i> apie objektą (kosminį laivą „Apolonas 10“) Kongreso bibliotekos autoritetinių įrašų duomenų bazėje dalis] – ambulatoriniu būdu atlikta operacija. Gali būti atliekama klinikoje, gydytojo kabinete arba chirurgijos centre [bendra <i>pastaba</i> apie sąvoką] – nurūgštintas egzempliorius. [bendra <i>pastaba</i> apie <i>vienetą</i>] – 317 ## Ša Ranka padarytas įrašas XVI a. antraštiniame puslapyje „Iohannes Wagge me iure tenet» \$5 DB/S-5-KK.555“ [<i>pastaba</i> apie <i>vieneto</i> nuosavybės istoriją, pateikta UNIMARC įrašė]	
LRM-E2-A1	KŪRINYS	kategorija	Tipas, kuriam priklauso <i>kūrinys</i> .
	Taikymo pastabos	Požymis <i>kategorija</i> apibūdina <i>kūrinį</i> atsižvelgiant į kategorinio skirstymo tipus: – kategorinį skirstymą atsižvelgiant į numatomą leidimo baigtį; – kategorinį skirstymą atsižvelgiant į kūrybinę sritį; – kategorinį skirstymą atsižvelgiant į formą / žanrą; – kita.	
	Pavyzdžiai	<u>Kategorinis skirstymas atsižvelgiant į numatomą baigtį:</u> – monografinis leidinys – serialinis leidinys <u>Kategorinis skirstymas atsižvelgiant į kūrybinę sritį:</u> – literatūra – muzika – vaizduojamasis menas <u>Kategorinis skirstymas atsižvelgiant į formą / žanrą:</u> – romanas – pjesė – eilėraštis – esė – simfonija – koncertas – sonata – fnk [UNIMARC kodas, žymintis fanko muziką]	

		– sou [UNIMARC kodas, žymintis soulo muziką] – piešinys – paveikslas – fotografija		
LRM-E2-A2	KŪRINYS	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 30%;">tipinis išraiškos požymis</td> <td>Požymis, kuris laikomas esminiu <i>kūrinį</i> apibūdinančiu požymiu ir kurio reikšmės išvedamos iš tipinės arba pavyzdinės <i>kūrinio išraiškos</i>.</td> </tr> </table>	tipinis išraiškos požymis	Požymis, kuris laikomas esminiu <i>kūrinį</i> apibūdinančiu požymiu ir kurio reikšmės išvedamos iš tipinės arba pavyzdinės <i>kūrinio išraiškos</i> .
tipinis išraiškos požymis	Požymis, kuris laikomas esminiu <i>kūrinį</i> apibūdinančiu požymiu ir kurio reikšmės išvedamos iš tipinės arba pavyzdinės <i>kūrinio išraiškos</i> .			
	Taikymo pastabos	Paprastai <i>tipinis išraiškos požymis</i> skirstomas į tipus; pasirenkami tipai priklauso nuo naudojimo konteksto (atsižvelgiant į katalogavimo taisykles, katalogo pobūdį arba <i>kūrinio</i> kategoriją). Kiekvienas pasirenkamas požymis gali būti daugiareikšmis. Šių požymių reikšmės gali būti išvedamos iš tam tikrų <i>išraiškų</i>, traktuojamų kaip geriausiai atstovaujančių <i>kūrinį</i>, arba iš ypatybių, kurios būdingos daugiau ar mažiau pasklido panašių <i>išraiškų</i> tinklo. Nereikalaujama tiksliai identifikuoti <i>tipinių išraiškos požymių</i> reikšmių šaltiniais esančios <i>išraiškos</i> arba <i>išraiškų</i>; tokios <i>išraiškos</i>, kai ji identifikuojama, jos įrašyti nereikia. (Žr. daugiau apie šio požymio funkciją modelyje 5.6 skirsnyje „Tipiniai išraiškos požymiai“).		
	Pavyzdžiai	<u>Tekstiniai kūriniai:</u> – kalba: anglų – numatytoji auditorija: vaikai <u>Muzikos kūriniai:</u> – tonacija: re bemol minor – atlikimo būdas: smuikas <u>Kartografijos kūriniai:</u> – kartografinis mastelis: 1: 10 000 – projekcija: Alberso lygiaplotė kūginė <u>Judančių vaizdų kūriniai:</u> – proporcija: 16:9 – spalvinimas: rankinis <u>Meno kūriniai:</u> – atlikimo būdas: skulptūra		
LRM-E3-A1	IŠRAIŠKA	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 30%;">kategorija</td> <td>Tipas, kuriam priklauso <i>išraiška</i>.</td> </tr> </table>	kategorija	Tipas, kuriam priklauso <i>išraiška</i> .
kategorija	Tipas, kuriam priklauso <i>išraiška</i> .			
	Taikymo pastabos	Požymis <i>kategorija</i> apibūdina <i>išraišką</i> atsižvelgiant į įvairias jos kategorines savybes: – turinio tipą, – būseną, – muzikos notacijos formatą, – kita.		
	Pavyzdžiai	<u>Turinio tipas, išreikštas natūraliąja kalba (lietuvių):</u> – rašmenys – muzikos notacija – įrašytas garsas <u>Turinio tipas, išreikštas terminais iš ISBD turinio formos kontrolinio žodyno:</u> – duomenų rinkinys – vaizdas – muzika – tekstas <u>Turinio tipas, išreikštas URI iš ISBD turinio formos kontrolinio žodyno:</u> – http://iflstandards.info/ns/isbd/terms/contentform/T1001 – http://iflstandards.info/ns/isbd/terms/contentform/T1002 – http://iflstandards.info/ns/isbd/terms/contentform/T1004		

		– http://iflstandards.info/ns/isbd/terms/contentform/T1009 <u>Kategorinis skirstymas atsižvelgiant į būseną, išreikštas natūraliąja kalba (lietuvių):</u> – juodraštis – galutinė versija <u>Kategorinis skirstymas (taikomas turinio tipui „muzikos notacija“)</u> <u>atsižvelgiant į muzikos notacijos formatą, išreikštas natūraliąja kalba (lietuvių):</u> – vokalo partitūra – fortepijonu grojančio dirigento partija – kita <u>Kategorinis skirstymas (taikomas turinio tipui „muzikos notacija“)</u> <u>atsižvelgiant į naudojamą muzikos notaciją, išreikštą natūraliąja kalba (lietuvių):</u> – grafinė notacija – neumos – kita	
LRM-E3-A2	IŠRAIŠKA	apimtis	Kiekybinis <i>išraiškos</i> apimties apibūdinimas.
	Taikymo pastabos	Požymio <i>apimtis</i> reikšmę sudaro trys elementai: – apimties tipas (pvz., teksto ilgumas, notacija užrašytos muzikos atlikimo numanoma trukmė, faktinė įrašyto muzikos atlikimo trukmė ir t. t.); – skaičius; – matavimo vienetas (žodžiai, minutės ir t. t.). Apimties tipas ir matavimo vienetas gali būti formaliai neišreikštas. Įrašant apimties kiekybinį apibūdinimą, jo tikslumas gali įvairuoti.	
	Pavyzdžiai	– maždaug 8 minutės [muzikos partitūroje nurodyta atlikimo trukmė, išreikšta natūraliąja kalba (lietuvių)] – 306 ## #a 002052 #a 000415 #a 000956 #a 003406 [trukmė, įrašyta MARC 21 lauke]	
Numeris	Esybė	Požymis	Apibrėžimas
LRM-E3-A3	IŠRAIŠKA	numatytoji auditorija	Naudotojų kategorija, kuriai skirta <i>išraiška</i> .
	Taikymo pastabos	Požymis <i>numatytoji auditorija</i> apibūdina <i>išraišką</i> atsižvelgiant į galutinių naudotojų kategorijas, kurioms <i>išraiška</i>, atsižvelgiant į jos savybes, yra laikoma pirmiausia skirta: – kategorijas pagal amžių, – kategorijas pagal jutimų sutrikimus, – kategorijas pagal išsilavinimo lygį, – kategorijas pagal užsiėmimą, – kita.	
	Pavyzdžiai	<u>Kategorijos pagal amžių:</u> – vaikai – jaunimas – suaugusieji <u>Kategorijos pagal jutimų sutrikimą:</u> – naudotojai, skaitantys Brailio raštu – naudotojai, kuriems būtinas vaizdinis apibūdinimas – naudotojai, kuriems būtini subtitrai <u>Kategorijos pagal išsilavinimo lygį:</u> – pradinis – vidurinis	

Numeris	Esybė	Požymis	Apibrėžimas
LRM-E3-A4	IŠRAIŠKA	naudojimo teisės	Naudojimo apribojimų, kurie taikomi <i>išraiškai</i> , kategorija.
	Taikymo pastabos		
	Pavyzdžiai	– reprodukavimui būtinas leidimas [<i>teisės</i> išreikštos natūraliąja kalba (lietuvių)] – Pjesę galima skaityti ir vaidinti bet kur; skaitovų ir vaidintojų skaičius nėra ribojamas. Norintieji tai daryti turi kreiptis į autoriaus agentą <...>, kuris suteiks nemokamą licenciją su sąlyga, kad nebus imamas jėjimo mokestis ir kiekvieno vaidinimo metu bus renkamos lėšos organizacijai <i>Medical Aid for Palestinians</i> <...>. [kartu su Caryl Churchill pjesė <i>Seven Jewish Children</i> pateikiamas atlikimo teisių aprašymas, išreikštas natūraliąja kalba (lietuvių)]	
Požymiai, taikomi tik specifiniams išraiškos tipams			
LRM-E3-A5	IŠRAIŠKA	kartografinis mastelis	Kartografinės <i>išraiškos</i> atstumų ir faktinių atstumų, kuriuos jie išreiškia, santykis.
	Taikymo pastabos	Požymis <i>kartografinis mastelis</i> yra būdingas kartografijos <i>kūrinių išraiškoms</i> . Požymis <i>kartografinis mastelis</i> taikomas horizontaliems, vertikaliems, kampiniams ir (arba) kitokiems <i>išraiškos</i> atstumams.	
	Pavyzdžiai	– mastelis 1 : 10 000 [<i>kartografinis mastelis</i>, išreikštas natūraliąja kalba (lietuvių)] – 034 1# #a a #b 100000 [<i>kartografinis mastelis</i>, įrašytas MARC 21 lauke]	
Numeris	Esybė	Požymis	Apibrėžimas
LRM-E3-A6	IŠRAIŠKA	kalba	<i>Išraiškoje</i> vartojama kalba.
	Taikymo pastabos	Požymis <i>kalba</i> yra būdingas <i>išraiškoms</i> , kurias sudaro tik arba iš dalies kalbiniai ženklai (garsiniai ženklai arba notacija). <i>Išraiškos</i> požymis <i>kalba</i> gali apimti keletą kalbų, kurių kiekviena yra susijusi su tam tikru <i>išraiškos</i> komponentu.	
	Pavyzdžiai	– it [italų <i>kalba</i>, išreikšta kaip ISO 639-1 kodas] – bre [bretonų <i>kalba</i>, išreikšta kaip ISO 639-2 kodas] – Slovene [<i>kalba</i>, išreikšta kaip natūraliosios kalbos (anglų) terminas] – Slovenian [alternatyvus kalbos pavadinimas, išreikštas natūraliosios kalbos (anglų) terminu] – http://id.loc.gov/vocabulary/iso639-1/zu [zulusų <i>kalba</i>, išreikšta kaip URI]	
Numeris	Esybė	Požymis	Apibrėžimas
LRM-E3-A7	IŠRAIŠKA	tonacija	<i>Išraiškai</i> būdinga tono struktūra (muzikos gama, bažnytinė dermė, raga, mugamas ir kt.).
	Taikymo pastabos	Požymis <i>tonacija</i> būdingas muzikos <i>kūrinių išraiškoms</i> . Terminas „tonacija“ apibrėžiamas plačiai ir apima įvairias muzikines tradicijas. Šis požymis neapsiriboja Vakarų muzika.	
	Pavyzdžiai	– do mažor [<i>tonacija</i>, išreikšta natūraliąja kalba (lietuvių)] – 128 [...] Šd dm [re minor <i>tonacija</i>, išreikšta UNIMARC kodu] – hipolydinė dermė [tonas, išreikštas natūraliąja kalba (lietuvių)] – 8-oji bažnytinė dermė [tonas, išreikštas natūraliąja kalba (lietuvių)] – bayati [mugamas, išreikštas natūraliąja kalba (anglų)] – بِبَاتِي [mugamas, išreikštas natūraliąja kalba (arabų)]	
Numeris	Esybė	Požymis	Apibrėžimas

LRM-E3-A8	IŠRAIŠKA	atlikimo priemonė	Atlikimo priemonės (balsai, instrumentai, ansambliai ir t. t.), skirtos, numatytos arba iš tikrųjų naudojamos <i>išraiškai</i> atlikti.
	Taikymo pastabos	Požymis <i>atlikimo priemonė</i> būdingas muzikos kūriniių išraiškoms. Požymio <i>atlikimo priemonė</i> reikšmė apima bent vieną elementą, sudarytą iš: – skaičiaus (numanomo iš gramatinės skaičiaus kategorijos arba formaliai nurodomo), – atlikimo priemonės tipo (tai gali būti žmogaus balso tesitūros tipas, instrumentų tipai, ansamblių tipai ir t. t.)	
	Pavyzdžiai	– fleita, obojus, stiklinė armonikėlė, altas, violončelė [<i>atlikimo priemonė</i>, išreiškta natūraliaja kalba (lietuvių); atlikėjų skaičius numanomas iš gramatinės vienaskaitos formos] – fleitos (2), obojai (2), klarnetai (2), ragas, fagotas [<i>atlikimo priemonė</i>, išreiškta natūraliaja kalba (lietuvių); atlikėjų skaičius numanomas iš gramatinės vienaskaitos formos (1) arba nurodomas formaliai (2)] – klarnetas arba altas [<i>atlikimo priemonė</i>, išreiškta natūraliaja kalba (lietuvių); apima alternatyvą] – 382 0# #a trumpet #n 2 #a trombone #n 2 #s 4 [<i>atlikimo priemonė</i>, įrašyta MARC 21 lauke] – 146 0# \$a b \$c 01svl##### \$c 01kpf##### \$i 002a [instrumentinės muzikos <i>atlikimo priemonė</i> (smuikas ir fortepijonas (du atlikėjai)), išreiškta UNIMARC kodu] – http://id.loc.gov/authorities/performanceMediums/mp2013015841 [<i>atlikimo priemonė</i> (solistų vokalinis ansamblis), išreiškta URI] – <perfMedium><performer><instrVoice>violin</instrVoice></performer><performer><instrVoice>viola</instrVoice></performer><performer><instrVoice>violoncel [<i>atlikimo priemonė</i>, išreiškta MEI (Muzikos kodavimo iniciatyvos (<i>Music Encoding Initiative</i>) kodu)]	
LRM-E4-A1	APRAIŠKA	laikmenos kategorija	Medžiagos, kuri yra susijusi su visomis <i>apraiškos</i> fizinėmis laikmenomis, tipas.
	Taikymo pastabos	Požymis <i>laikmenos kategorija</i> apibūdina <i>apraišką</i> pagal įvairius kategorinio skirstymo tipus: – kategorinį skirstymą atsižvelgiant į bendrąjį laikmenos tipą (pvz., lakštas); – kategorinį skirstymą atsižvelgiant į fizinę medžiagą, kuri buvo naudojama gaminant laikmeną (pvz., plastikas); – kategorinį skirstymą atsižvelgiant į fizinę medžiagą, kuria padengta laikmenos pagrindinė medžiaga (pvz., aliejiniai dažai); – kategorinį skirstymą atsižvelgiant į notacijos, garso arba vaizdo įrašymo būdą gaminant <i>apraišką</i> (pvz., analoginis); – kita. <i>Apraiškos</i>, sudarytos iš keleto įvairių fizinių komponentų, laikmena gali būti daugiau negu vienos formos (pvz., diafilmas kartu su brošiūra, su filmu pateikiamas jo garso takelio diskas ir pan.).	
	Pavyzdžiai	<u>Kategorinis skirstymas atsižvelgiant į bendrą laikmenos tipą:</u> – garso kasetė – vaizdo diskas – mikrofilmo ritė – skaidrė <u>Kategorinis skirstymas atsižvelgiant į medžiagą, kuri buvo naudojama gaminant laikmeną:</u>	

		– popierius – medis – plastikas – metalas <u>Kategorinis skirstymas atsižvelgiant į fizinę medžiagą, kuria padengta laikmenos pagrindinė medžiaga:</u> – aliejiniai dažai (dengiantys drobę) – cheminė emulsija (dengianti filmo juostos pagrindą) <u>Kategorinis skirstymas atsižvelgiant į notacijos, garso arba vaizdo įrašymo būdą gaminant apraišką:</u> – analoginis – akustinis – elektrinis – skaitmeninis – optinis	
LRM-E4-A2	APRAIŠKA	apimtis	Apimties, kuri būdinga <i>apraiškos</i> fizinei laikmenai ir kuri laikoma būdinga visoms kitoms <i>apraiškos</i> fizinėms laikmenoms, kiekybinė išraiška.
	Taikymo pastabos	Požymio <i>apimtis</i> reikšmę sudaro trys komponentai: – apimties tipas (fizinių elementų skaičius, aukštis, plotis, diametras ir t. t.); – skaičius; – matavimo vienetas (pvz., tomai, puslapiai, lakštai, diskai, ritės ir t. t.; centimetrai, coliai ir t. t.; Mb / megabaitai ir t. t.). Apimties tipas ir matavimo vienetas gali būti formaliai neišreikštas. Įrašant apimties kiekybinį apibūdinimą, jo tikslumas gali įvairuoti.	
	Pavyzdžiai	– 300 ## \$a 301 p., [8] p. of plates [puslapių skaičius, įrašytas MARC 21 lauke vadovaujantis AACR2] – 215 ## \$a 1 score (vi, 63 p.) \$d 20 cm \$a 16 parts \$d 32 cm \$e 1 booklet [puslapių skaičius ir jų aukštis, dalių skaičius ir jų aukštis, lydimosios medžiagos elementų skaičius, įrašytas UNIMARC lauke] – 4 ¾ colio [diametras, išreikštas natūraliąja kalba (lietuvių)]	
LRM-E4-A3	APRAIŠKA	numatytoji auditorija	Naudotojų kategorija, kuriai skirtos <i>apraiškos</i> fizinės laikmenos.
	Taikymo pastabos	Požymis <i>numatytoji auditorija</i> apibūdina <i>apraišką</i> pagal galutinių naudotojų kategorijas, kurioms <i>apraiška</i>, atsižvelgiant į jos savybes, yra laikoma pirmiausia skirta: – kategorijas atsižvelgiant į jutimų sutrikimus (regėjimo, klausos ir t. t.); – kategorijas atsižvelgiant į specifinei auditorijai (mažiems vaikams ir t. t.) skirtas laikmenas; – kita.	
	Pavyzdžiai	<u>Kategorijos atsižvelgiant į jutimų sutrikimus:</u> – naudotojai, galintys skaityti įprastą šriftą – naudotojai, kuriems būtinas stambus šriftas – naudotojai, kuriems būtini lengvai skaitomi disleksiją turintiems asmenims skirti šriftai <u>Kategorijos atsižvelgiant į specifinę auditoriją:</u> – kartoninės knygos mažiems vaikams – neperšlampamos knygos mažiems vaikams	
LRM-E4-A4	APRAIŠKA	apraiškos	<i>Apraiškos</i> vienetu pateikti duomenys, laikomi būtiniais

		duomenys	siekiant kad naudotojai suprastų, kaip pateikiamas išteklius.
	Taikymo pastabos	Požymis <i>apraiškos duomenys</i> apima duomenis, paprastai perrašomus iš <i>apraiškos</i> vienetė esančio šaltinio arba šaltinių. Perrašymo nuostatos kodifikuojamos kiekvieną kartą realizuojant. Tikėtina, kad <i>apraišką</i> apibūdins įvairių tipų duomenys. Tikėtina, kad taikant modelį, šie duomenys dažniausiai bus skirstomi į tipus detalumo lygmeniu, kuris laikomas tinkamu naudotojų poreikiams tenkinti. Pavyzdžiui, požymis <i>apraiškos duomenys</i> gali apimti perrašytus elementus (pvz., išleidimo duomenys (visi) arba išleidimo vietos duomenys + išleidimo datos duomenys (kaip trys atskiri elementai)).	
	Pavyzdžiai	– 우리말의 수수께끼 : 역사 속으로 떠나는우리말 여행 / 박영준박영준...[등등]지음 [išsami 1 ISBD sritis] – Edinburgi : venundantur apud M. R. Freebairn, J. Paton et G. Brown, 1716 [išleidimo vietos duomenys] – venundantur apud M. R. Freebairn, J. Paton et G. Brown [leidėjo vardo duomenys] – 1716 [išleidimo datos duomenys] – aux portes de l’Enfer : et se trouve chez la garde bréviaire de l’al’abbé Maury, Marie Margot, rue Troussevache [išsamūs išleidimo duomenys, apimantys nuorodą į išgalvotus išleidimo duomenis („Plutone, prie pragaro vartų“); išleidimo datos duomenų nėra] – 4th revised edition [laidos duomenys, įrašyti vadovaujantis ISBD perrašymo taisyklėmis] – 4th revised edition [laidos duomenys, įrašyti vadovaujantis RDA perrašymo taisyklėmis] – (Miscellaneous report / Geological survey of Canada = Rapport divers / Commission géologique du Canada) [išsami 6 ISBD sritis]	
LRM-E4-A5	APRAIŠKA	prieigos sąlygos	Informacija apie tai, kaip galima gauti <i>apraiškos</i> laikmenas.
	Taikymo pastabos	Požymis <i>prieigos sąlygos</i> apima: – sistemos reikalavimus, – prieigos būdą, – kita.	
	Pavyzdžiai	– 538 ## †a System requirements: IBM 360 and 370; 9K bytes of internal memory; OS SVS and OSMVS. [MARC 21 lauke įrašyti sistemos reikalavimai] – 538 ## †a Blu-ray 3D: requires Blu-ray player; 3D version requirements: full HD TV, compatible 3D glasses, Blu-ray 3D Player or PS3, and high speed HDMI cable. [MARC 21 lauke įrašyti sistemos reikalavimai, taikomi vaizdo diskui] – 538 ## †a PSP (PlayStation portable); region 1; wi-fi compatible. [MARC 21 lauke įrašyti sistemos reikalavimai, taikomi vaizdo žaidimui]	
LRM-E4-A6	APRAIŠKA	naudojimo teisės	Naudojimo ir prieigos apribojimų, kurie taikomi visoms <i>apraiškos</i> laikmenoms, tipas.
	Taikymo pastabos	Požymis <i>naudojimo teisės</i> apima: – gaunamumo sąlygas, – prieigos apribojimus, – kita. <i>Naudojimo teisės</i> gali būti suteikiamos tiesiogiai leidėjo arba leidėjo gali	

		būti perduodamos bibliotekai pagal sutartį arba licencinį susitarimą. Paprastai taip būna su skaitmeniniais objektais, kai jiems galioja gretutinės teisės.	
	Pavyzdžiai	– laisvai prieinama klubo nariams [<i>teisės</i>, išreikštos natūraliaja kalba (lietuvių)] – ribojama prenumeruojančioms institucijoms [<i>teisės</i>, išreikštos natūraliaja kalba (lietuvių)]	
LRM-E5-A1	VIENETAS	vieta	Rinkinys ir (arba) institucija, kurioje laikomas ar saugomas <i>vienetas</i> arba kurioje teikiama <i>vieneto</i> prieiga.
	Taikymo pastabos	Ši informacija teikiama tokiu detalumo lygmeniu, koks yra būtinas, kad galutinis naudotojas gautų <i>vienetą</i> .	
	Pavyzdžiai	– 252 ## \$a DLC \$b Manuscript Division \$c James Madison Memorial Building, 1st & Independence Ave., S.E., Washington, DC USA \$f 4016 [vieta, įrašyta UNIMARC lauke] – 852 01 \$a ViBlbv \$b Main Lib \$b MRR \$k Ref \$h HF5531.A1 \$i N4273 [vieta, įrašyta MARC 21 lauke]	
LRM-E5-A2	VIENETAS	naudojimo teisės	Naudojimo ir (arba) prieigos apribojimų, kurie taikomi <i>vienetui</i> , tipas.
	Taikymo pastabos		
	Pavyzdžiai	– filmas skirtas naudoti tik klasėje [<i>teisės</i>, išreikštos natūraliaja kalba (lietuvių)] – naudoti tik bibliotekoje [<i>teisės</i>, susijusios su egzemplioriumi, esančiu informacinių leidinių fondo dalimi, išreikštos natūraliaja kalba (lietuvių)]	
LRM-E6-A-1	AGENTAS	kontaktinė informacija	Informacija, naudinga bendraujant arba susisiekiant su agentu.
	Taikymo pastabos		
	Pavyzdžiai	– P.O. Box 95312, 2509 La Haye. Contact : 31.70.3140884. Télécopie : 31.70.3834827. Adresse électronique : IFLA@ifla.org [<i>kolektyvinio agento</i> IFLA kontaktinė informacija, išreikšta natūraliaja kalba (prancūzų)]	
LRM-E6-A2	AGENTAS	veiklos sritis	Veiklos, kompetencijos ir t. t. sritis, su kuria yra arba buvo susijęs <i>agentas</i> .
	Taikymo pastabos		
	Pavyzdžiai	– 780 [<i>veiklos sritis</i> (muzika), išreikšta kaip Diujo dešimtainės klasifikacijos numeris] – journalisme [<i>veiklos sritis</i> (žurnalistika), išreikšta kaip RAMEAU terminas] – meno istorija [<i>veiklos sritis</i>, išreikšta kaip <i>Getty Art and Architecture Thesaurus</i> (AAT) terminas]	
LRM-E6-A3	AGENTAS	kalba	Kalba, kurią <i>agentas</i> vartoja <i>išraiškai</i> kurti.
	Taikymo pastabos	<i>Agentas</i> vienu metu arba laikui bėgant gali vartoti daugiau negu vieną kalbą. Gali būti nurodomas kalbos vartojimo tipas (pvz., anglų kalbos vartojimas	

		originaliam turiniui kurti, anglų kalbos kaip vertimo šaltinio vartojimas ir t. t.).	
	Pavyzdžiai	– 041 ## \$a eng \$a fre [anglų ir prancūzų <i>kalbos</i>, kurias Semiuelis Beketas vartoja originaliam turiniui kurti, išreikštos INTERMARC polaukiuose įrašytais kodais] – 041 ## [...] \$t eng \$t fre [anglų ir prancūzų <i>kalbos</i>, kurias Semiuelis Beketas vartoja kaip vertimo šaltinio kalbas, išreikštos INTERMARC polaukiuose] – http://id.loc.gov/vocabulary/iso639-1/zu [zulusų <i>kalba</i>, išreikšta kaip URI]	
LRM-E7-A1	ASMUO	profesija / užsiėmimas	Dabartinė arba buvusi <i>asmens</i> profesija arba užsiėmimas.
	Taikymo pastabos		
	Pavyzdžiai	– bibliotekininkas [<i>profesija</i> , išreikšta natūraliąja kalba (lietuvių)]	
	KOLEKTYVINIS AGENTAS	Šiai esybei požymiai netaikomi; apie susijusius požymius žr. esybę agentas	
LRM-E9-A1	NOMEN	kategorija	Tipas, kuriam priklauso <i>nomen</i> .
	Taikymo pastabos	Esybės <i>nomen</i> gali būti klasifikuojamos atsižvelgiant į : – įvardyto daikto tipą (<i>asmens</i> vardas, <i>kūrinio</i> antraštė ir t. t.); – šaltinį, kuriame nurodyta esybė <i>nomen</i> (nugarėlės antraštė, puslapinė antraštė); – <i>nomen</i> funkciją.	
	Pavyzdžiai	– http://id.loc.gov/vocabulary/identifiers/isbn-a [<i>kategorija</i> (tiksliau tam tikras identifikatorius), išreikšta kaip URI] – kontrolinis kreipties elementas [<i>kategorija</i>, išreikšta natūraliąja kalba (lietuvių)] – asmens vardas [<i>kategorija</i>, išreikšta natūraliąja kalba (lietuvių)] – nugarėlės antraštė [<i>kategorija</i>, išreikšta natūraliąja kalba (lietuvių)] – puslapinė antraštė [<i>kategorija</i>, išreikšta natūraliąja kalba (lietuvių)] – registracinė antraštė [<i>kategorija</i>, išreikšta natūraliąja kalba (lietuvių)] – slapyvardis [<i>kategorija</i>, išreikšta natūraliąja kalba (lietuvių)] – santuokinis vardas [<i>kategorija</i>, išreikšta natūraliąja kalba (lietuvių)]	
LRM-E9-A2	NOMEN	<i>nomen</i> eilutė	Ženklių derinys, sudarantis pavadinimą, kurį <i>nomen</i> sieja su esybe.
	Taikymo pastabos	Eilutė, kurią apima <i>nomen</i> , gali būti išreiškiama bet kokia notacija, pvz., tam tikros rašto sistemos ženklais, cheminę struktūrą žyminčiais simboliais, matematiniais ženklais arba bet kokio kito tipo ženklais, pvz. garsu ir kt. <i>Nomen</i> yra daugiau negu vien tik ženklių eilutė, sudaranti pavadinimą, kurią su daiktu sieja <i>nomen</i> . Neatsižvelgiant į kontekstą, požymio <i>nomen eilutės</i> reikšmė yra tik literalas, galimai susijęs su bet kuo, priešingai negu pati esybė <i>nomen</i> , kuri, kaip pavadinimo santykio išdava, yra susijusi su vieninteliu <i>res</i> objektu. Pavyzdžiui, <i>nomen</i> „Džonas Smitas“ yra vienintelio pasaulyje esančio Džono Smito pavadinimas, o požymio <i>nomen eilutė</i> reikšmė lotyniškais rašmenimis užrašoma kaip „Džonas Smitas“ yra tokia pati visiems pasaulyje esantiems daiktams, kurie vadinasi „Džonas Smitas“. (Žr. taip pat pavadinimo santykio „ <i>Taikymo pastabas</i> “ (LRM-R13))	
	Pavyzdžiai	– lotynų abėcėlės ženklių eilutė „Agata Kristi“ [galinti būti kontekste, kuriame ji nurodo <i>asmenį</i> {Agata Kristi}] – lotynų abėcėlės ženklių eilutė „Laiškanešys skambina du kartus“	

		[galinti būti kontekste, kuriame ji nurodo Džeimso Keino romaną] – lotynų abėcėlės ženklų eilutė „IFLA“ [galinti būti kontekste, kuriame ji nurodo <i>kolektyvinį agentą</i> {Tarptautinė bibliotekų asociacijų ir institucijų federacija}, tačiau gali būti ir kitos esybės <i>nomen</i>, susijusios su kitu <i>kolektyviniu agentu</i> {Tarptautinė kraštovaizdžio architektų federacija}požymio <i>nomen eilutė</i> reikšmė] – lotynų abėcėlės ženklų eilutė „poison“, kuriai, kaip vien tik eilutei, nebūdinga kalba ir kuri apima angliškos esybės <i>nomen</i> „poison“ požymio <i>nomen eilutė</i> bei prancūziško <i>nomen</i> „poison“ požymio <i>nomen eilutė</i> reikšmes – raidinių ženklų eilutė „Gift“, kuriai, kaip vien tik eilutei, nebūdinga kalba ir kuri apima angliškos esybės <i>nomen</i> „Gift“, susijusios su sąvoka {gift}, požymio <i>nomen eilutė</i> reikšmę bei vokiškos esybės <i>nomen</i> „Gift“, susijusios su sąvoka {nuodas}, požymio <i>nomen eilutė</i> reikšmę – žodžio „hamlet“ (bendriniis daiktavardis) artikuliuotų britiškos tarties garsų, įrašytų tinklalapyje http://dictionary.cambridge.org/pronunciation/english/hamlet, eilutė – žodžio „serial“ artikuliuotų britiškos tarties garsų, įrašytų tinklalapyje http://dictionary.cambridge.org/pronunciation/english/serial, ir žodžio „cereal“ artikuliuotų britiškos tarties garsų, įrašytų tinklalapyje http://dictionary.cambridge.org/pronunciation/english/cereal, eilutė – skaitmenų „20150601“ eilutė, apimanti bent dviejų individualių esybių <i>nomen</i> – normine forma parašytos datos (<i>laiko atkarpos</i> esybė <i>nomen</i>) ir ISSN (be viduryje rašomo brūkšnelio) (<i>kūrinio nomen</i>) – požymio <i>nomen eilutė</i> reikšmę – skaitmenų „300“ eilutė, apimanti bent penkių individualių esybių <i>nomen</i> – ne normine forma parašytos datos (<i>laiko atkarpos nomen</i>), antraštės (<i>kūrinio nomen</i>), Diujo dešimtainės klasifikacijos numerio (esybės <i>res</i> esybė <i>nomen</i>), viešbučio kambario numerio (esybės <i>res</i> esybė <i>nomen</i>) ir MARC 21 lauko kodo – reikšmę	
LRM-E9-A3	NOMEN	sistema	Sistema, kurioje teikiama esybė <i>nomen</i> .
	Taikymo pastabos	Požymis <i>sistema</i> apima: – reikšmių kodavimo sistemas (dalykų pradmenų sąrašus, tezaurus; klasifikavimo sistemas, vardų autoritetinius sąrašus ir t. t.); – sintaksės kodavimo sistemas (datų kodavimo standartus ir t. t.). Kai tam tikroje <i>sistemoje</i> visoms esybėms <i>nomen</i> taikoma ta pati vieno kokio nors <i>nomen</i> požymio (pvz., <i>numatytoji auditorija, kalba, rašto sistema</i>) reikšmė, reikšmė gali būti realizuojama sistemos lygmeniu.	
	Pavyzdžiai	– http://id.loc.gov/authorities/performanceMediums [atlikimo būdo reikšmių kodavimo sistema, išreikšta kaip URI] – http://id.loc.gov/authorities/classification [Kongreso bibliotekos klasifikavimo sistemos reikšmių kodavimo sistema, išreikšta kaip URI] – ISO 8601 [datų ir laiko sintaksės kodavimo schema]	
LRM-E9-A4	NOMEN	numatytoji auditorija	Naudotojų kategorija, kuriai esybė <i>nomen</i> laikoma tinkama arba prioritetine.
	Taikymo pastabos	Apibrėžiant <i>numatytąją auditoriją</i> , galima iš tapačių esybių <i>nomen</i> grupės	

		atrinkti tam tikrą esybę <i>nomen</i> , skirtą naudoti tam tikrame kontekste. Pavyzdžiui, tarptautiniame daugiakalbiame autoritetiniame sąrašė kiekvienos esybės <i>nomen</i> numatytoji auditorija gali būti nurodoma įrašant atitinkamą kalbą.	
LRM-E9-A5	NOMEN	naudojimo kontekstas	Informacija apie kontekstą, kuriame <i>agentas</i> , kurį nurodo esybė <i>nomen</i> , naudoja šią esybę <i>nomen</i> .
	Taikymo pastabos	Požymis <i>naudojimo kontekstas</i> apima sritis, susijusias su <i>agento</i> naudojama esybe <i>nomen</i> .	
	Pavyzdžiai	– literatūros kūriniai [<i>naudojimo kontekstas</i>, išreikštas natūraliąja kalba (lietuvių)] – kritikos kūriniai [<i>naudojimo kontekstas</i>, išreikštas natūraliąja kalba (lietuvių)] – matematikos kūriniai [<i>naudojimo kontekstas</i>, išreikštas natūraliąja kalba (lietuvių)] – detektyviniai romanai [<i>naudojimo kontekstas</i>, išreikštas natūraliąja kalba (lietuvių)]	
LRM-E9-A6	NOMEN	informacinis šaltinis	Šaltinis, įrodantis <i>nomen</i> naudojimą.
	Taikymo pastabos	Požymis <i>informacinis šaltinis</i> parodo <i>res</i> įrašo ir objekto, kurį šis įrašas identifikuoja, ryšio buvimą. Jis gali atskleisti <i>nomen</i> pagrįstumą ir taikymo sritį. Požymio <i>informacinis šaltinis</i> reikšmė apima: – biografinius žodynus, enciklopedijas ir t. t.; – kitas sistemas; – kita.	
LRM-E9-A7	NOMEN	kalba	Kalba, kuri daro esybę <i>nomen</i> galiojančia.
	Taikymo pastabos	Požymis <i>kalba</i> gali būti suprantamas kaip nurodantis tam tikro tipo sistemą (t. y. natūraliąją žmogaus kalbą), kurioje esybė <i>nomen</i> gali būti laikoma galiojančia. Taip suprantamas požymis <i>kalba</i> gali būti realizuojamas kaip požymio <i>sistema</i> potipis.	
	Pavyzdžiai	http://id.loc.gov/vocabulary/iso639-1/zu [zulusų <i>kalba</i> , išreikšta kaip URI]	
LRM-E9-A8	NOMEN	rašto sistema	Rašto sistema, kuria užrašyta esybė <i>nomen</i> .
	Taikymo pastabos	Požymis <i>rašto sistema</i> leidžia identifikuoti rašto sistemą, vartojamą <i>nomen</i> užrašyti. Rašto sistemą sudaro visas kompleksas galiojančių normų. Rašto sistema gali būti abėcėlinė, skiemeninė, ideografinė ir t. t.. arba kelių tipų rašto sistemų derinys. Tačiau <i>rašto sistema</i> neapima šrifto pasirinkimo arba kitokių panašių papildomų rodymo ekrane aspektų (pvz., šrifto punkto dydžio ar spalvos), kurie nedaro įtakos rašytinių simbolių interpretavimui.	
	Pavyzdžiai	– tibetiečių [<i>rašto sistema</i>, išreikšta natūraliąja kalba (lietuvių)] – Tibt [<i>rašto sistema</i>, išreikšta ISO 15924 standarto kodu] – T [<i>rašto sistema</i>, išreikšta INTERMARC formato kodu]	
LRM-E9-A9	NOMEN	rašto sistemos konversija	Taisyklė, sistema arba standartas, kuris buvo taikomas sukuriant esybę <i>nomen</i> , išvestą remiantis kita esybe <i>nomen</i> , užrašyta kita rašto sistema.
	Taikymo pastabos	Požymio <i>rašto sistemos konversijai</i> reikšmė gali apimti: – transliteraciją; – rašto sistemos konversiją, kurios negalima konvertuoti atgal; – kita.	
LRM-E10-A1	VIETA	kategorija	Tipas, kuriam priklauso <i>vieta</i> .
	Taikymo pastabos		

	Pavyzdžiai	– miestas [<i>katgorija</i>, išreikšta natūraliąja kalba (lietuvių)] – šalis [<i>katgorija</i>, išreikšta natūraliąja kalba (lietuvių)] – žemynas [<i>katgorija</i>, išreikšta natūraliąja kalba (lietuvių)]	
LRM-E10-A2	VIETA	vietovė	<i>Vietos</i> fizinės teritorijos atribota dalis.
	Taikymo pastabos	Tikslumo lygmuo priklauso nuo konteksto.	
	Pavyzdžiai	123 ## \$d E1444300 \$e E1482200 \$f S0403900 \$g S0433900 [<i>vieta</i> , įrašyta UNIMARC lauke]	
LRM-E11-A1	LAIKO ATKARPA	pradžia	Laiko, kada prasidėjo <i>laiko atkarpa</i> , reikšmė, tiksliai išreikšta pagal autoritetingos išorinės sistemos nuostatas; leidžia nustatyti įvykio būseną laiko atžvilgiu.
	Taikymo pastabos	Tikslumo lygmuo priklauso nuo konteksto.	
	Pavyzdžiai	– 19850412T101530 [<i>pradžia</i>, išreikšta vadovaujantis standartu ISO 8601] – prieš 488,3 mln. metų [ordoviko geologinio periodo <i>pradžia</i>]	
LRM-E11-A2	LAIKO ATKARPA	pabaiga	Laiko, kada pasibaigė <i>laiko atkarpa</i> , reikšmė, išreikšta pagal autoritetingos išorinės sistemos nuostatas; leidžia nustatyti įvykio būseną laiko atžvilgiu.
	Taikymo pastabos	Tikslumo lygmuo priklauso nuo konteksto.	
	Pavyzdžiai	– 19860513T112536 [<i>pabaiga</i>, išreikšta vadovaujantis standartu ISO 8601] – Prieš 443,7 mln. metų [ordoviko geologinio periodo <i>pabaiga</i>]	

4.5 lentelėje pateiktas 4.2.4 skirsnio 4.4 lentelėje apibrėžtų požymių sąrašas. 4.5 lentelėje požymiai išdėstyti abėcėlės tvarka pagal požymio pavadinimą. Jeigu skirtingų esybių požymiai turi tą patį pavadinimą, požymiai išdėstomi pagal esybės numerį.

4.5 lentelė Požymių sąrašas			
Požymio pavadinimas	Požymio Numeris	Eybės Numeris	Esybė
Prieigos sąlygos	LRM-E4-A5	LRM-E4	apraiška
Pradžia	LRM-E11-A1	LRM-E11	laiko atkarpa
Kartografinis mastelis	LRM-E3-A5	LRM-E3	išraiška
Kategorija	LRM-E1-A1	LRM-E1	res
Kategorija	LRM-E2-A1	LRM-E2	kūrinys
Kategorija	LRM-E3-A1	LRM-E3	išraiška
Kategorija	LRM-E9-A1	LRM-E9	nomen
Kategorija	LRM-E10-A1	LRM-E10	vieta
Laikmenos kategorija	LRM-E4-A1	LRM-E4	apraiška
Kontaktinė informacija	LRM-E6-A1	LRM-E6	agentas
Naudojimo kontekstas	LRM-E9-A5	LRM-E9	nomen
Pabaiga	LRM-E11-A2	LRM-E11	laiko atkarpa
Apimtis	LRM-E3-A2	LRM-E3	išraiška
Apimtis	LRM-E4-A2	LRM-E4	apraiška
Veiklos sritis	LRM-E6-A2	LRM-E6	agentas
Numatytoji auditorija	LRM-E3-A3	LRM-E3	išraiška
Numatytoji auditorija	LRM-E4-A3	LRM-E4	apraiška
Numatytoji auditorija	LRM-E9-A4	LRM-E9	nomen
Tonacija	LRM-E3-A7	LRM-E3	išraiška
Kalba	LRM-E3-A6	LRM-E3	išraiška
Kalba	LRM-E6-A3	LRM-E6	agentas

Kalba	LRM-E9-A7	LRM-E9	nomen
Vietovė	LRM-E5-A1	LRM-E5	vienetas
Vietovė	LRM-E10-A2	LRM-E10	vieta
Apraiškos duomenys	LRM-E4-A4	LRM-E4	apraiška
Atlikimo būdas	LRM-E3-A8	LRM-E3	išraiška
<i>Nomen</i> eilutė	LRM-E9-A2	LRM-E9	nomen
Pastaba	LRM-E1-A2	LRM-E1	res
Profesija / užsiėmimas	LRM-E7-A1	LRM-E7	asmuo
Informacinis šaltinis	LRM-E9-A6	LRM-E9	nomen
Tipinis išraiškos požymis	LRM-E2-A2	LRM-E2	kūrinys
Sistema	LRM-E9-A3	LRM-E9	nomen
Rašto sistema	LRM-E9-A8	LRM-E9	nomen
Rašto sistemos konversija	LRM-E9-A9	LRM-E9	nomen
Naudojimo teisės	LRM-E3-A4	LRM-E3	išraiška
Naudojimo teisės	LRM-E4-A6	LRM-E4	apraiška
Naudojimo teisės	LRM-E5-A2	LRM-E5	vienetas

4.3 Santykiai

Santykiai yra esminė bibliografinio universumo dalis: jie sieja esybių objektus ir teikia jų kontekstą. IFLA LRM modelyje santykiai apibrėžiami bendrai ir abstrakčiai – taip, taikant modelį, suteikiama galimybė jį nuosekliai detalizuoti ir papildyti.

Pirmasis santykis 4.7 lentelėje („*res* yra susijęs su *res*“) yra aukščiausio lygmens bendrasis santykis. Visi kiti modelyje apibrėžti santykiai yra šio santykio detalizacija, papildanti atitinkamų santykio pradžios ir pabaigos esybių ryšio semantinį turinį bei nustatanti griežtesnį apribojimą ten, kur tai yra prasminga. Kai kada taikant modelį būtinais esantys papildomieji santykiai gali būti apibrėžiami kaip modelyje apibrėžtų papildomųjų arba aukščiausio lygmens santykių detalizacija. Dalykinio tezauro kontekste specifiniai dalykais esančių esybių *res* santykiai apibrėžiami kaip aukščiausio lygmens santykių detalizacija. *Kūrinių*, *išraiškų* ir *vienetų* santykiai sudaro modelio pamatą. Taikant modelį, patartina realizuoti ir kitus santykius, nes jie sudaro sąlygas naršyti ir atlikti sėkmingą paiešką bei yra labai svarbūs galutiniams naudotojams.

Modelyje apibrėžti santykiai gali būti „sudėtinių“ arba daugiaetapių santykių sudedamosiomis dalimis. Kai kertami du arba daugiau santykių, tai vadinama „keliu“. Pavyzdžiui, *kūrinio* ir jo dalyką reiškiančio termino sąsają realizuoja dviejų etapų kelias, kuris taip pat nurodo *res* vaidmenį:

(LRM-R12) KŪRINYS turi dalyką RES +
(LRM-R13) RES turi pavadinimą NOMEN

Kai tam tikroje sistemoje tam koks nors kelias yra nuolat būtinas, jis gali būti realizuojamas kaip trumpasis kelias, pakeičiantis ilgesnį kelią. Tarpinis (-ai) mazgas (-ai) tampa neišreikštiniais. Vienas modelyje apibrėžtas trumpasis kelias yra ypatingai svarbus:

(LRM-R15) NOMEN yra tapatu NOMEN

Jis atitinka šiuos du santykius (po santykio numerio rašoma raidė „i“ reiškia „atvirkštinis“ (angl. „inverse“):

(LRM-R13i) 1 NOMEN yra RES +
(LRM-R13) RES turi vardą 2 NOMEN

Siekiant apriboti santykio pradžios ir pabaigos esybes, kelyje taip pat gali būti naudojama esybių poklasiais ir viršklasiiais besiremianti struktūra (hierarchija „isA“). Du teiginiai

(isA) ASMUO yra AGENTAS +
(LRM-R5i) AGENTAS sukūrė KŪRINĮ

atitinka trumpąjį kelią

ASMUO sukūrė KŪRINĮ

Pastarasis specifinis santykis gali būti realizuojamas tiesiogiai, jeigu tai laikoma būtina.

Ilguosiuose keliuose gali būti naudojama hierarchija „isA“ ir modelyje apibrėžti santykiai. Taip yra kelyje, siejančiame *kūrinių* ir esybę *nomen*, kurią tam tikras *agentas* (pvz., bibliografijos įstaiga) susieja su *agentu*,

atsakingu už *kūrinio* sukūrimą:

- (LRM-R5) KŪRINĮ sukūrė AGENTAS1 +
- (isA) 1 AGENTAS yra RES +
- (LRM-R13) RES turi pavadinimą NOMEN +
- (LRM-R14i) NOMEN buvo suteiktas 2 AGENTO

Santykiai apibrėžiami esybių lygmeniu. Pažymėtina, kad nors apibrėžiami esybių santykiai, iš tikrųjų tai yra objektų santykiai.

Modelyje apibrėžtų santykių pradžia ir pabaiga yra tik 4.1.3 skirsnyje apibrėžtos esybės. Esybė *asmuo* jokiam apibrėžtame santykyje formaliai neišreiškiama. Kai detalizuojant santykius būtina esybė *asmuo*, naudojama anksčiau aprašyta esybių hierarchija.

4.6 lentelėje glaustai apibendrinami modelyje apibrėžti santykiai. Santykiams, kaip ir esybėms (4.1.2 skirsnio 4.1 lentelė) irgi gali būti būdinga hierarchija. Visi santykiai yra aukščiausio lygmens santykių (LRM-R1), lentelėje pateiktų pirmojo stulpelio pirmoje eilutėje, detalizacija. Visi kiti modelyje apibrėžti santykiai yra to paties lygmens ir pateikti antrame stulpelyje. Modelio išplėtoje galėtų būti apibrėžiami papildomi kito lygmens santykiai ir dar žemesnių hierarchinių lygmenų santykiai. Siekiant glaustumo, pateikiami tik santykių pavadinimai, o atvirkštinio santykio pavadinimai praleidžiami. Atvirkštinio santykio pavadinimai ir visų santykių apibrėžimai pateikiami 4.3.3 skirsnio 4.7 lentelėje. Santykio numerio raidė „R“ reiškia „santykį“ (angl. „relationship“).

4.6 lentelė Santykių hierarchija		
Aukščiausias lygmuo		Kitas lygmuo
LRM-R1	RES yra susieta su RES	
	LRM-R2	KŪRINYS yra realizuojamas IŠRAIŠKOS
	LRM-R3	IŠRAIŠKA yra įkūnyta APRAIŠKOS
	LRM-R4	APRAIŠKA yra pateikiama VIENETO
	LRM-R5	KŪRINYS buvo sukurtas AGENTO
	LRM-R6	IŠRAIŠKA buvo sukurta AGENTO
	LRM-R7	APRAIŠKA buvo sukurta AGENTO
	LRM-R8	APRAIŠKA buvo pagaminta AGENTO
	LRM-R9	APRAIŠKA yra platinama AGENTO
	LRM-R10	VIENETAS priklauso AGENTUI
	LRM-R11	VIENETAS buvo modifikuotas AGENTO
	LRM-R12	KŪRINYS turi dalyką RES
	LRM-R13	RES turi pavadinimą NOMEN
	LRM-R14	AGENTAS suteikė NOMEN
	LRM-R15	NOMEN yra tapatu NOMEN
	LRM-R16	NOMEN turi dalį NOMEN
	LRM-R17	NOMEN yra NOMEN išvedinys
	LRM-R18	KŪRINYS turi dalį KŪRINYS
	LRM-R19	KŪRINYS buvo anksčiau už KŪRINĮ
	LRM-R20	KŪRINYS lydi / papildo KŪRINĮ
	LRM-R21	KŪRINYS įkvėpė KŪRINĮ
	LRM-R22	KŪRINYS yra KŪRINIO transformacija
	LRM-R23	IŠRAIŠKA turi dalį IŠRAIŠKA
	LRM-R24	IŠRAIŠKA yra IŠRAIŠKOS išvedinys
	LRM-R25	IŠRAIŠKA buvo agreguota IŠRAIŠKOS
	LRM-R26	APRAIŠKA turi dalį APRAIŠKA
	LRM-R27	APRAIŠKA turi reprodukciją APRAIŠKA
	LRM-R28	VIENETAS turi reprodukciją APRAIŠKA
	LRM-R29	APRAIŠKA turi versiją APRAIŠKA
	LRM-R30	AGENTAS yra KOLEKTYVINIO AGENTO narys

	LRM-R31	KOLEKTYVINIS AGENTAS turi dalį KOLEKTYVINIS AGENTAS
	LRM-R32	KOLEKTYVINIS AGENTAS buvo anksčiau už KOLEKTYVINĮ AGENTĄ
	LRM-R33	RES siejasi su VIETA
	LRM-R34	VIETA turi dalį VIETA
	LRM-R35	RES siejasi su LAIKO ATKARPA
	LRM-R36	LAIKO ATKARPA turi dalį LAIKO ATKARPA

Kiekvienas modelyje apibrėžtas santykis apibūdinamas 4.7 lentelėje. Santykiai nuosekliai numeruojami nuo LRM-R1 iki LRM-R36. Atvirkštiniai (abipusiai) santykiai gali būti įvardijami rašant santykio numerį ir priesagą „i“. Lentelės pirmoje eilutėje po numerio pateikiama kiekvieno santykio pradžios (šaltinio) esybė, santykio pavadinimas, atvirkštinio (abipusio) santykio pavadinimas, santykio pabaigos (tikslinė) esybė ir apribojimas. Santykio apibrėžimas, taikymo pastabos ir santykio objektų pavyzdžiai pateikiami sekančiose lentelės eilutėse.

Atvirkštinuose santykiuose **Santykio pabaigos** stulpelio esybė atitinka santykio pradžią, **Santykio pradžios** stulpelio esybė atitinka santykio pabaigą; naudojami atvirkštinio santykio pavadinimai. Pavyzdžiui, lentelėje pateiktas antrasis santykis formuluojamas taip:

(LRM-R2) KŪRINĮ realizuoja IŠRAIŠKA

(LRM-R2i) IŠRAIŠKA realizuoja KŪRINĮ (atvirkštinė formuluotė)

Santykiai yra **rekursiniai**, kai ta pati esybė yra ir santykio pradžia, ir santykio pabaiga; santykiai yra **simetriniai**, kai santykio ir atvirkštinio santykio pavadinimai sutampa. *Nomen* tapatumo („*nomen* yra tapatu *nomen*“) ir apraiškos versijos („*apraiška* turi versiją *apraiška*“) santykiai yra ir atvirkštiniai, ir simetriniai, kaip ir aukščiausio lygmens santykiai („esybė *res* yra susijusi su esybe *res*“). Santykiai „turi dalį / yra dalis“ yra atvirkštiniai, bet ne simetriniai.

Santykiai, išreiškiantys būsenas arba atliekamas veiklas, įvardijami vartojant esamąjį veiksmažodžio laiką (pvz., „yra susiję su“, „yra narys“, „yra dalykas“), o santykiai, išreiškiantys praeityje logiškai pasibaigusius veiksmus, įvardijami vartojant veiksmažodžių būtajį laiką (pvz., „buvo sukurta“, „suteikė“).

Apribojimas nurodo santykio pradžios ir santykio pabaigos esybių objektų, kurie gali būti siejami tam tikro santykio, skaičių. Pavyzdžiui, santykio „yra realizuojama“ apribojimas „1 su D“ (D reiškia „daug“) reiškia, kad kiekvienas *kūrinys* turi vieną arba daugiau *išraiškų*, kurios jį realizuoja ir kad kiekviena *išraiška* realizuoja vieną *kūrinį*. Panašiai santykio „yra pateikiama“ atveju kiekvienas *vienetas* yra pavienės *apraiškos* egzempliorius, o kiekviena *apraiška* yra pateikiama vieno arba daugiau *vienetų*. Santykio „*kūrinys* buvo sukurtas *agento*“ apribojimas „D su D“ reiškia, kad bet kuris *agentas* gali sukurti daug *kūrinių*, o *kūrinys* gali būti kelių *agentų* kūrybinės veiklos rezultatas.

4.7 lentelė Santykiai					
Numeris	Santykio pradžia	Santykio pavadinimas	Atvirkštinis santykis	Santykio pabaiga	Apribojimas
LRM-R1	res	siejasi	siejasi	res	D su D
	Apibrėžimas	Santykis sieja dvi bet kokio ryšio siejamas esybes <i>res</i> .			
	Taikymo pastabos	Tai yra bendro pobūdžio santykis, būdingas visoms bibliografinio universumo esybėms. Siekiant tiksliau išreikšti santykio semantiką, jis yra detalizuojamas.			
	Pavyzdžiai	– Tema su tema, pvz., {kvantų teorija} <i>yra susijusi su</i> {termodinamika} – <i>Kūrinys</i> su <i>kūriniu</i>, pvz., kūrinys, kurio antraštė yra „Veidrodžio karalystėje ir ką Alisa ten išvydo“ <i>yra susijęs su</i> kūriniu, kurio antraštė yra „Alisa stebuklų šalyje“ – Tema su <i>kūriniu</i>, pvz., personažas Alisa <i>yra susijęs su</i> <i>kūriniu</i>, kurio antraštė yra „Alisos nuotykių stebuklų šalyje“ – <i>Asmuo</i> su <i>kolektyviniu agentu</i>, pvz., Natanielis Hotornas <i>yra susijęs</i>			

		su draugija <i>Phi Beta Kappa</i> – <i>Asmuo su laiko atkarpa</i>, pvz., Emili Dikinson yra susijusi su laiko atkarpa, kuri tęsėsi nuo 1830 m. (kada ji gimė) iki 1886 m. (kada ji mirė)			
LRM-R2	kūrinys	yra realizuojamas	realizuoja	išraiška	1 su D
	Apibrėžimas	Santykis sieja <i>kūrinį</i> ir bet kurią <i>išraišką</i> , kuri perteikia tą patį intelektualinį arba meninį turinį.			
	Taikymo pastabos	<i>Kūrinio</i> ir <i>išraiškos</i> loginis ryšys, kurį modelyje išreiškia šis santykis, teikia pagrindą <i>kūriniui</i> , kurį atstovauja tam tikra <i>išraiška</i> , identifikuoti ir užtikrinti, siekiant kad visos <i>kūrinio išraiškos</i> būtų susietos su <i>kūriniu</i> . Netiesiogiai <i>kūrinio</i> ir jo įvairių <i>išraiškų</i> santykiai taip pat nustato „giminingą“ to <i>kūrinio</i> ir įvairių jo <i>išraiškų</i> santykį.			
	Pavyzdžiai	– <i>Kūrinys „Mažoji nakties muzika“ yra realizuotas</i> muzikos notacijos, pateiktos leidyklos <i>Bärenreiter</i> (ISBN 3-370-00301-5) ir leidyklos <i>VEB Deutscher Verlag für Musik</i> (ISBN 3-370-00301-5) 1989 m. laidose bei leidyklos <i>Breitkopf & Härtel</i> nedatuotoje laidoje (spaudos formos nr. 4956)			
LRM-R3	išraiška	yra įkūnijama	įkūnija	apraiška	D su D
	Apibrėžimas	Santykis sieja <i>išraišką</i> ir <i>apraišką</i> , kurioje <i>išraiška</i> yra realizuota.			
	Taikymo pastabos	<i>Apraiška</i> gali įkūnyti vieną arba daugiau <i>išraiškų</i> , o bet kuri <i>išraiška</i> gali būti įkūnyta vienoje arba daugiau <i>apraiškų</i> . Ši loginė sietis teikia pagrindą <i>apraiškoje</i> įkūnyto kūrinio arba <i>kūrinių išraiškai</i> arba <i>išraiškoms</i> identifikuoti ir užtikrinti, kad visos tos pačios <i>išraiškos apraiškos</i> būtų susijusios su šia <i>išraiška</i> .			
	Pavyzdžiai	– Hanso Günter'io Heumanno atliktos Mocarto „Mažoji nakties muzika“ aranžuotės muzikos notacija yra įkūnyta Henry'o Lemoino 1996 m. leidinyje (spaudos formos nr. 26336HL)			
LRM-R4	apraiška	yra pateikiama	pateikia	vienetas	1 su D
	Apibrėžimas	Santykis sieja <i>apraišką</i> ir bet kurį <i>vienetą</i> , kuris atspindi <i>apraiškos</i> požymius.			
	Taikymo pastabos	Loginis ryšys teikia pagrindą <i>vieneto</i> pateikiamai <i>apraiškai</i> identifikuoti ir užtikrina, kad visi tos pačios <i>apraiškos vienetai</i> būtų susieti su šia apraiška. Netiesiogiai santykiai, siejantys <i>apraišką</i> ir įvairius ją realizuojančius <i>vienetus</i> , taip pat nustato „giminingą“ įvairių <i>apraiškos vienetų</i> santykį.			
	Pavyzdžiai	– Leidyklos <i>Bärenreiter</i> 1989 m. leidinys, apimantis Mocarto kūrinio, žinomo kaip „Mažoji nakties muzika“, originalaus rankraščio faksimilę, yra pateiktas egzemplioriaus, saugomo Prancūzijos nacionalinės bibliotekos Muzikos skyriuje (dokumento šifras VMA-991 (2,26))			
LRM-R5	kūrinys	buvo sukurtas	sukūrė	agentas	D su D
	Apibrėžimas	Santykis sieja <i>kūrinį</i> ir <i>agentą</i> , atsakingą už intelektualinio arba meninio turinio sukūrimą.			
	Taikymo pastabos	Loginis <i>kūrinio</i> ir <i>agento</i> ryšys teikia pagrindą už <i>kūrinį</i> atsakingam <i>agentui</i> identifikuoti ir užtikrina, kad visi <i>kūriniai</i> , už kuriuos yra atsakingas tam tikras <i>agentas</i> , būtų su šiuo <i>agentu</i> susieti.			
	Pavyzdžiai	– Literatūros <i>kūrinys</i>, žinomas kaip „Hamletas“, buvo sukurtas Viljamo Šekspyro – Muzikos kūrinys, žinomas kaip „Mažoji nakties muzika“, buvo sukurtas Volfango Amadėjaus Mocarto – Muzikos kūrinys, žinomas kaip „Communication Breakdown“, buvo sukurtas Page'o Joneso ir Bonhamo (muzikos grupės „Led Zeppelin“ narių)			

LRM-R6	išraiška	buvo sukurta	sukūrė	agentas	D su D
	Apibrėžimas	Santykis sieja <i>išraišką</i> ir <i>agentą</i> , atsakingą už <i>kūrinio</i> realizavimą.			
	Taikymo pastabos	Santykis apima originalios <i>išraiškos</i> sukūrimą ir bet koki vėlesnį modifikavimą, pvz., vertimą, peržiūrą ir atlikimą. Už <i>kūrinio</i> intelektinį arba meninį turinį atsakingas <i>agentas</i> yra atsakingas už <i>kūrinio</i> kaip abstrakčios esybės sumanymą; už <i>kūrinio išraišką</i> atsakingas <i>agentas</i> yra atsakingas už konkretų <i>išraiškos</i> intelektinį arba meninį realizavimą arba atlikimą. Loginis <i>išraiškos</i> ir <i>agento</i> ryšys teikia pagrindą už <i>išraišką</i> atsakingam <i>agentui</i> identifikuoti ir užtikrina, kad visos <i>išraiškos</i> , už kurias yra atsakingas tam tikras <i>agentas</i> , būtų su šiuo <i>agentu</i> susietos.			
	Pavyzdžiai	– Majda Stanovnik <i>sukūrė</i> slovenišką tekstą, kurio antraštė yra „Medved Pu“ ir kuris yra A. A. Milne’o kūrinio „Winnie-the-Pooh“ vertimas – Helsinkio filharmonijos orkestras, diriguojamas Okko Kamu, <i>sukūrė</i> Jano Sibelijaus „Finlandia“ op. 26 atlikimo <i>išraišką</i>, kuri yra pateikta įrašė, identifikuojamame kaip ISRC FIFIN8800300 – Matthew Cameronas <i>sukūrė</i> Mocarto kūrinio „Mažoji nakties muzika“ aranžuotės fortepijonui muzikos notaciją, kuri pirmą kartą buvo išleista 2006 m.; aranžuotė pirmą kartą buvo atlikta Cyprien’o Katariso – Muzikos grupė „Led Zeppelin“ <i>sukūrė</i> muzikos kūrinio, žinomo kaip „Communication Breakdown“, atlikimo <i>išraišką</i>, pateiktą 1969 m. įrašų studijos <i>Atlantic</i> albume, kurio antraštė yra „Led Zeppelin“ (katalogo nr. 588171)			
LRM-R7	apraiška	buvo sukurta	sukūrė	agentas	D su D
	Apibrėžimas	Santykis sieja <i>apraišką</i> ir <i>agentą</i> , atsakingą už <i>apraiškos</i> sukūrimą.			
	Taikymo pastabos	<i>Apraiškai</i> taikoma sukūrimo sąvoka plačiaja prasme apima <i>apraiškų</i> pateikimo procesą. Loginis <i>apraiškos</i> ir susijusio <i>agento</i> ryšys teikia pagrindą <i>apraišką</i> sukūrusiam <i>agentui</i> identifikuoti ir užtikrina, kad visos <i>agento</i> sukurtos <i>apraiškos</i> būtų susietos.			
	Pavyzdžiai	– Leidykla <i>Brill</i> <i>sukūrė</i> 2014 m. Muhsino Mahdī kūrinio, žinomo kaip „Tūkstantis ir viena naktis“, tekstologinę laidą – Lindisfarno vienuolynas <i>sukūrė</i> visą „Lindisfarne Gospels“ turinį ir išsamų maketą – <i>Streamline Records</i> <i>sukūrė</i> Lady Gagos garso įrašo, kurio antraštė yra „Poker Face: Remixes“ (UPC 602517965393) pateikimą			
LRM-R8	apraiška	buvo pagaminta	pagamino	agentas	D su D
	Apibrėžimas	Santykis sieja <i>apraišką</i> ir <i>agentą</i> , atsakingą už šios <i>apraiškos</i> <i>vienetų</i> padarymą arba pagaminimą.			
	Taikymo pastabos	<i>Apraiška</i> gali būti padaryta arba pagaminta pramoninio proceso metu arba amatininkišku būdu.			
	Pavyzdžiai	– Vakarų Pensilvanijos istorijos draugijos 2013 m. leidinys „The Civil War in Pennsylvania“ <i>buvo pagamintas</i> spaustuvės <i>Heeter Canonsburg</i> – Lindisfarno vienuolynas <i>pagamino</i> rankraštį, žinomą kaip „Lindisfarne Gospels“			
LRM-R9	apraiška	yra platinama	platina	agentas	D su D
	Apibrėžimas	Santykis sieja <i>apraišką</i> ir <i>agentą</i> , atsakingą už šios <i>apraiškos</i> gavimą.			
	Taikymo pastabos	<i>Vienetai</i> gali būti gaunami naudojant įprastus platinimo procesus fizinių <i>vienetų</i> atveju arba suteikiant galimybę parsisiųsti elektroninius <i>vienetus</i> ,			

		siųstis juos srautiniu būdu ir t. t.			
	Pavyzdžiai	– Cai Hua „A Society Without Fathers; the Na of China“ 2001 m. laida, išleista leidyklos <i>Zone Books</i> (Niujorkas) yra <i>platinama MIT Press</i> (Keimbridžas (JAV Masačusetso valstija) – Korporacija <i>The Canadian Broadcasting Corporation</i> (CBC) <i>platina</i> radijo programą „Podcast Playlist“ suteikdama galimybę parsisiųsti failus iš tinklalapio http://www.cbc.ca/radio/podcasts/podcast-playlist/ arba siųstis srautiniu būdu tinklalapyje http://www.cbc.ca/radio/podcastplaylist			
LRM-R10	vienetas	priklauso	yra savininkas	agentas	D su D
	Apibrėžimas	Santykis sieja vienetą ir agentą, kuris yra arba buvo šio vieneto savininkas arba saugotojas.			
	Taikymo pastabos	Loginis <i>vieneto</i> ir <i>agento</i> ryšys teikia pagrindą <i>agentui</i> , kuris buvo vieneto savininkas arba saugotojas, identifikuoti ir užtikrina, kad visi <i>vienetai</i> , kurių savininkas arba saugotojas buvo tam tikras <i>agentas</i> , būtų su šiuo <i>agentu</i> susieti.			
LRM-R11	vienetas	buvo modifikuotas	modifikavo	agentas	D su D
	Apibrėžimas	Santykis sieja <i>vienetą</i> ir <i>agentą</i> , kuris pakeitė šį <i>vienetą</i> nesukurdamas naujos <i>apraiškos</i> .			
	Taikymo pastabos	Tai gali būti anotacijų ir ekslibrisų pridėjimas, puslapių pašalinimas, perrišimas, restauravimas.			
	Pavyzdžiai	– Žano Polio Sartro „Šleikštulio“ originalus rankraštis buvo modifikuotas knygrišės Monique Mathieu			
LRM-R12	kūrinys	turi dalyką	yra dalykas	res	D su D
	Apibrėžimas	Santykis sieja <i>kūrinį</i> ir jo temą (-as).			
	Taikymo pastabos	Loginis <i>kūrinio</i> ir temos esybės ryšys teikia pagrindą tam tikro <i>kūrinio</i> dalykui identifikuoti ir užtikrina, kad visi su tam tikru dalyku susiję <i>kūriniai</i> būtų su šiuo dalyku susieti.			
	Pavyzdžiai	– {juodosios skylės} yra Stepheno Hawkingo „A Brief History of Time“ <i>dalykas</i> – Anne Hart „The Life and Times of Miss Jane Marple“ <i>turi dalyką</i> {Miss Jane Marple (daugelio Agatos Kristi romanų ir apsakymų personažą)} [literatūros kritikos <i>kūrinys</i>]			
LRM-R13	res	turi pavadinimą	yra pavadinimas	nomen	1 su D
	Apibrėžimas	Santykis sieja esybę ir ženklą arba ženklų ar simbolių derinį, kuris žymi atitinkamą sistemą arba kontekstą.			
	Taikymo pastabos	Apibrėžiant esybę <i>nomen</i> kaip kažko ir ją identifikuojančio žymens sąryšį, kiekviena esybė <i>nomen</i> atitinkamos sistemos (tokių sistemų diapazono aprėptis naudojant bendrą autoritetinį sąrašą gali būti nuo tam tikros vietinės sistemos iki natūraliosios kalbos) ribose yra nedviprasmiškai susiejama su paviene esybe <i>res</i> . Pavadinimo santykio išdava esantis apribojimas yra tai, kad pavienė esybė <i>res</i> gali turėti daug esybių <i>nomen</i> , tačiau kiekviena esybė <i>nomen</i> yra pavienės esybės <i>res</i> pavadinimas. Tai, kad dviejų esybių <i>nomen</i> objektų požymio <i>nomen eilutė</i> reikšmė gali būti tokia pati, nekeičia šio apribojimo ir nereiškia, kad tokie <i>nomen</i> objektai iš tikrųjų yra vienas ir tas pats susijusios su daugiau negu vienu <i>res</i> objektu esybės <i>nomen</i> objektas, netgi jeigu atitinkama sistema yra natūralioji kalba. <i>Nomen eilutė</i> „Gift“ gali reikšti „dovaną“ arba „nuodą“ atsižvelgiant į tai, ar tai yra anglų ar vokiečių kalbos <i>nomen</i> požymio <i>nomen eilutė</i> reikšmė: nors abiem atvejais <i>nomen eilutės</i> reikšmė atrodo taip pat, tai yra du atskiri <i>nomen</i>			

		objektai, susiję su dviem atskirais <i>res</i> objektais.			
		Nors teoriškai vienas <i>nomen</i> objektas (<i>res</i> poklasis) gali būti pavadinimo santykiu (kurio išdava yra su kita esybe <i>nomen</i> susieta esybė <i>nomen</i>), susijęs su kitu <i>nomen</i> objektu, nėra numatyta, kad taikant modelį toks santykis būtų realizuojamas. Struktūriniu požiūriu, taikant modelį, kai <i>nomen</i> objektams suteikiami vidiniai identifikatoriai (kurie yra specifinės esybės <i>nomen</i>), šis santykis yra sistemos projekto sudedamoji dalis. Tai gali būti susietųjų duomenų realizavimas, kai kitokių tipų <i>nomen</i> objektams suteikiami URI (<i>nomen</i>).			
	Pavyzdžiai	– {vienos iš seniausių žinomų sanskritų gramatikų autorius, žinomas kaip Ashtadhyayi} <i>turi pavadinimą</i> „Pāṇini“ – {begalybės sąvoka} <i>turi pavadinimą</i> ∞ – {juodosios skylės} <i>turi pavadinimą</i> „trous noirs“ – {juodosios skylės} <i>turi pavadinimą</i> „črne luknje“ – {juodosios skylės} <i>turi pavadinimą</i> „黑洞“ – {Tarpautinė bibliotekų asociacijų ir institucijų federacija} <i>turi pavadinimą</i> „IFLA“ [1 <i>nomen</i>] – {Tarpautinė kraštovaizdžio architektų federacija} <i>turi pavadinimą</i> „IFLA“ [2 <i>nomen</i> (atskiras <i>nomen</i> objektas, kuris nėra 1 <i>nomen</i>)]			
LRM-R14	agentas	suteikė	buvo suteikta	nomen	1 su D
	Apibrėžimas	Santykis sieja <i>agentą</i> ir esybę <i>nomen</i> , kuri buvo suteikta šio <i>agento</i> .			
	Taikymo pastabos	Bibliografiniame kontekste, <i>nomen</i> suteikimas apima dalykų terminų, kontrolinių kreipties elementų, identifikatorių ir t. t. kūrimą.			
	Pavyzdžiai	– ISBN agentūra Stepheno Hawkingo „A Brief History of Time“ 1998 m. laidai <i>suteikė</i> 0-553-10953-7 – Stepheno Hawkingo „A Brief History of Time“ 1998 m. laidai Kongreso bibliotekos <i>buvo suteiktas</i> saugojimo šifras QB981 .H377 1998 – Terminas „protonas“ 1920 m. Ernesto Rutherfordo <i>buvo suteiktas</i> vandenilio branduoliui			
LRM-R15	nomen	yra tapatu	yra tapatu	nomen	D su D
	Apibrėžimas	Tai yra dviejų esybių <i>nomen</i> , kurios yra to pačios esybės <i>res</i> pavadinimai, santykis.			
	Taikymo pastabos	Tai yra trumpasis kelias, pakeičiantis ilgąjį kelią „1 NOMEN yra RES pavadinimas + RES turi pavadinimą 2 NOMEN“. Šiuo santykiu siejamos esybės <i>nomen</i> yra funkcionaliai tapačios savo reikšme (suteiktos tai pačiai esybei <i>res</i>). Jų reikšmės suteikiamos taip pat ir visiems joms taikomiems požymiams, todėl naudojant jos viena kitos nepakeičia. Tapačios esybės <i>nomen</i> gali skirtis savo svarbiais požymiais, pvz., <i>sistema</i>, <i>kalba</i>, <i>naudojimo kontekstas</i>. Tapatumo santykis sieja esybės <i>nomen</i> objektus, o ne šių esybių <i>nomen</i> požymius <i>nomen eilutė</i>. Todėl, nors tai gali atrodyti ir nelogiška, dvi esybės <i>nomen</i>, susijusios su skirtingomis esybėmis <i>res</i>, net jeigu jos yra užrašytos tokia pačia literalų eilute, nėra tapačios.			
ir	Pavyzdžiai	– „JAV“ <i>yra tapatu</i> „Jungtinės Amerikos Valstijos“ – „Анна Павловна (Матвеевна) Павлова“ <i>yra tapatu</i> „Anna Pavlovna (Matveyevna) Pavlova“ – „Bill Clinton“ <i>yra tapatu</i> „William Jefferson Clinton“ – „Norma Jeane Mortenson“ <i>yra tapatu</i> „Merilin Monro“ [kaip <i>asmeniui</i> taikomos esybės <i>nomen</i>]			

		– „τά βιβλία“ yra tapatu „Biblija“ – „Schubert, Franz, 1797-1828. Sonatas, piano, D. 959, A major“ yra tapatu „Schubert, Franz, 1797-1828. Sonates. Piano. D 959. La majeur“ [pagal RDA, anglų kalba kataloguojančiai įstaigai skirtas aprobuotasis pradmuo nesiskiria nuo prancūzų kalba kataloguojančiai įstaigai skirto pradmens] – „Santa Klaus“ yra tapatu „Saint Nick“ – „Music“ yra tapatu „780“ [klasifikacinis numeris „780“ yra galiojantis Diujo dešimtainės klasifikacijos numeris, naudojamas tai pačiai sąvokai kaip, kaip išreiškiamai Kongreso bibliotekos dalykų pradmenų terminu „Music“ – „Christie, Agatha, 1890–1976“ „Christie, Agatha, 1890–1976“ yra tapatu „0000 0001 2102 2127“ [viešajam asmeniui {Agatha Christie} suteiktas ISNI: šis viešasis asmuo nėra {Mary Westmacott}] – „Tarptautinė bibliotekų asociacijų ir institucijų federacija“ yra tapatu „IFLA“ [1 nomen] – „Tarptautinė kraštovaizdžio architektų federacija“ yra tapatu „IFLA“ [2 nomen (nomen objektas, kuris nėra 1 nomen); 2 nomen nėra tapatu 1 nomen]			
LRM-R16	nomen	turi dalį	yra dalis	nomen	D su D
	Apibrėžimas	Santykis reiškia, kad viena esybė <i>nomen</i> yra sudaryta naudojant kitą esybę <i>nomen</i> kaip komponentą.			
	Taikymo pastabos	<i>Nomen</i> taikomas visumos ir dalies santykis yra esminis apdorojant esybių <i>nomen</i> , kurios sudarytos naudojant esamas esybes <i>nomen</i> , komponentų požymius, nes tokie požymiai (pvz., <i>kalba</i>) sudėtinės esybės <i>nomen</i> dalyse gali skirtis.			
	Pavyzdžiai	– „Shakespeare“ yra „William Shakespeare“ dalis – „Measles“ yra „Measles/epidemiology“ dalis – „Twelfth Night, or What You Will“ turi dalį „Twelfth Night“ – „Schubert, Franz, 1797-1828. Sonatas, piano, D. 959, A major“ turi dalį „Schubert, Franz, 1797-1828“ – „Italy. Ministero degli affari esteri“ turi dalį „Italy“ – „1830–1886“ yra „Dickinson, Emily, 1830–1886“ dalis			
LRM-R17	nomen	yra išvedinys	turi išvedinį	nomen	D su 1
	Apibrėžimas	Santykis reiškia, kad viena esybė <i>nomen</i> buvo naudojama kaip kitos esybės <i>nomen</i> pagrindas; abi šios esybės <i>nomen</i> yra tos pačios esybės <i>res</i> pavadinimai.			
	Taikymo pastabos	Esybė <i>nomen</i> gali būti išvedama iš kitos esybės <i>nomen</i> ; taip gali būti dėl formalios notacijos modifikacijos (pvz., transliteracijos) arba kultūrinių ar lingvistinių tradicijų (sutrumpintų arba variantinių formų naudojimo) laikymosi.			
	Pavyzdžiai	– „JAV“ yra „Jungtinės Amerikos Valstijos“ išvedinys – „Анна Павловна (Матвеевна) Павлова“ turi išvedinį „Anna Pavlovna (Matveyevna) Pavlova“ – „Bill Clinton“ yra „William Jefferson Clinton“ išvedinys – „Schubert, Franz, 1797-1828. Sonatas, piano, D. 959, A major“ yra „Sonata in la maggiore op. postuma, D. 959“ išvedinys			
LRM-R18	kūrinys	turi dalį	yra dalis	kūrinys	D su D
	Apibrėžimas	Tai yra dviejų <i>kūrinių</i> santykis; vieno <i>kūrinio</i> turinys yra kito <i>kūrinio</i> sudedamoji dalis.			
	Taikymo pastabos	Šio santykio esama tuomet, kai komponento ir visumos sąryšis yra neatskiriamas <i>kūrinių</i> aspektas; jis būdingas stambesnio <i>kūrinio</i> ir jį sudarančių <i>kūrinių</i> visoms <i>išraiškoms</i> ir <i>apraiškoms</i> neatsižvelgiant į tai, ar			

		<i>išraiška ar apraiška</i> apima visą stambesnę <i>kūrinį</i> , ar tik vieną arba daugiau (bet ne visus) jį sudarančius <i>kūrinius</i> . Toks santykis sieja koncerto dalis, eilėraščių ciklo eilėraščius, jo esama daugiadalių romanų, triptikų atveju.			
	Pavyzdžiai	– „Žemjūrės burtininkas“ yra Ursulos K. Le Guin „Žemjūrės trilogijos“ dalis – Richardo Vagnerio „Nibelungų žiedas“ turi dalį „Dievų žlugimas“			
LRM-R19	kūrinys	buvo anksčiau	yra vėliau	kūrinys	D su D
	Taikymo pastabos	Santykis atspindi idėjų seką; jis neturi būti painiojamas su atitinkamų <i>kūrinių</i> sukūrimo laiko atkarpa. Šis santykis yra susijęs su atitinkamų <i>kūrinių</i> turinio logine tąsa, todėl jis nėra būdingas serialiniams <i>kūriniams</i> , kurie keičiasi laikui bėgant (ženkliai keisdami antraštes, laikmenos tipą ir t. t.), tačiau išlaiko savo formą ir numeravimo sistemą. Santykį, kuris sieja agreguojantį arba serialinį <i>kūrinį</i> ir kitą <i>kūrinį</i> , kuris šį <i>kūrinį</i> modifikuoja ir tęsia, žr. LRM-R22 (kūrinio transformavimo santykį).			
	Pavyzdžiai	– Margaret Mitchell „Vėjo nublokšti“ buvo anksčiau už Alexandros Ripley „Skarlet“ ir Donaldo McCaigo „Rhett Butler’s People“ – Margaret Mitchell „Vėjo nublokšti“ yra vėliau už Donaldo McCaigo „Ruth’s Journey“ – Televizijos serialas „Better Call Sand!“ buvo anksčiau už televizijos serialą „Breaking Bad“ – Kūrinys „Žemjūrės burtininkas“ buvo anksčiau už kūrinį „Atuano kapai“, kuris yra vėliau už kūrinį „Tolimiausias krantas“; visi šie kūriniai yra Ursulos K. Le Guin trilogijos „Žemjūrės burtininkas“ sudedamosios dalys			
LRM-R20	kūrinys	lydi / papildo	yra lydimas / papildomas	kūrinys	D su D
	Apibrėžimas	Santykis sieja du <i>kūrinius</i> , kurie yra savarankiški, tačiau gali būti naudojami kartu kaip vienas kitą papildantys arba lydintys.			
	Taikymo pastabos	Du <i>kūriniai</i> gali papildyti vienas kito reikšmės (šiuo atveju santykis yra simetrinis); kitais atvejais vienas iš <i>kūrinių</i> laikomas antriniu.			
	Pavyzdžiai	– Leigh Lowe „Prima Latina: an Introduction to Christian Latin. Teachers Manual“ lydi / papildo Leigh Lowe „Prima Latina: an Introduction to Christian Latin. Student Book“ – Erico Grillo „Song of Songs“ iliustracijos lydi / papildo 1931 m. „Song of Songs“ laidą, išleistą leidyklos <i>Cranach Press</i> – Wole Shoyinkos „Universal Declaration of Human Rights“ lydi / papildo 1994 m. „Universal Declaration of Human Rights“ laidą, išleistą leidyklos <i>African Book Builders</i> – Periodinis leidinys „Applied Economics Quartely. Supplement“ (ISSN 1612-2127) lydi / papildo periodinį leidinį „Applied Economics Quartely“ (ISSN 1611-6607)			
LRM-R21	kūrinys	įkvėpė	yra įkvėptas	kūrinys	D su D
	Apibrėžimas	Santykis sieja du <i>kūrinius</i> ; pirmojo <i>kūrinio</i> turinys yra antrojo <i>kūrinio</i> idėjų šaltinis.			
	Taikymo pastabos				
	Pavyzdžiai	– Miuziklas „Vestsaido istorija“ yra įkvėptas pjesės „Romeo ir Džiuljeta“ – Viktoro Gartmano paveikslas „Kijevo miesto vartų eskizas“ įkvėpė Modesto Musorgskio „Parodos paveikslėlių“ kompoziciją „Didvyrių vartai Kijeve“			
LRM-R22	kūrinys	yra transformacija	buvo	kūrinys	D su 1

			transformuotas į		
	Apibrėžimas	Santykis reiškia, kad buvo sukurtas naujas <i>kūrinys</i> transformuojant ankstesnio <i>kūrinio</i> apimtį arba redakcinę strategiją (pvz., serialinio leidinio arba agreguojančio <i>kūrinio</i>), žanrą arba literatūrinę formą (pakeičiant į dramos kūrinį arba romaną), numatytąją auditoriją (adaptavimas vaikams), stilių (parafrazuojant, imituojant, parodijuojant).			
	Taikymo pastabos	Kai kurios transformacijos gali būti laikomos įkvėptomis ankstesnio <i>kūrinio</i> .			
	Pavyzdžiai	– Mary Lamb „Cymbelin“ iš Charleso Lamb ir Mary Lamb „Tales from Shakespeare“ yra Viljamo Šekspyro „Cimbelino“ <i>transformacija</i> – Setho Grahamo Smitho „Pride and prejudice and Zombies“ yra Džeinės Ostin „Puikybė ir prietarai“ <i>transformacija</i> – Periodinis leidinys „Le patriote de Saône-et-Loire“ (ISSN 1959-9953) buvo transformuotas į „Le démocrate de Saône-et-Loire“ (ISSN 1959-9943), kai 1850 m. ankstesnįjį leidinį uždraudė cenzūra [galutinis pakeitimas] – Atskiri periodiniai leidiniai „Animal Research“ (ISSN 1627-1583), „Animal Science“ (ISSN 1357-7298) ir „Reproduction Nutrition Development“ (ISSN 0926-5287) buvo transformuoti į periodinį leidinį „Animal“ (ISSN1751-7311) [sujungimas]			
LRM-R23	išraiška	turi dalį	yra dalis	išraiška	D su D
	Apibrėžimas	Santykis sieja dvi <i>išraiškas</i> , kurių viena yra kitos sudedamoji dalis.			
	Taikymo pastabos	Šio santykio esama tuomet, kai komponento ir visumos sąryšis yra neatskiriamas <i>kūrinių</i> aspektas; jis būdingas stambesnio <i>kūrinio</i> ir jį sudarančių <i>kūrinių</i> visoms <i>išraiškoms</i> ir <i>apraiškoms</i> neatsižvelgiant į tai, ar <i>išraiška</i> ar <i>apraiška</i> apima visą stambesnio <i>kūrinį</i> , ar tik vieną arba daugiau (bet ne visus) jį sudarančius <i>kūrinius</i> .			
	Pavyzdžiai	– Franco Šuberto „Ave Maria Op. 52, No. 6“ muzikos notacija yra Franco Šuberto „Sieben Gesänge aus Walter Scott’s Fräulein vom See Op. 52“ <i>dalis</i> – Dantės Aligjerio „La divina commedia“ garso įrašas, skaitomas Enrico de Negri, <i>turi dalį</i> Dantės Aligjerio „La divina commedia inferna“ garso įrašą, skaitomą Enrico de Negri			
LRM-R24	išraiška	yra išvedinys	turi išvedinį	išraiška	D su 1
	Apibrėžimas	Santykis reiškia, kad viena iš dviejų to paties <i>kūrinio išraiškų</i> buvo naudojama kaip kitos šaltinis.			
	Taikymo pastabos	Dažnai nėra tiksliai žinomas išvedimo šaltinis (pvz., vertimas, adaptacija, peržiūrėta versija, aranžuotė). Jeigu jis yra žinomas, tai gali būti galutinį naudotoją dominantis aspektas. Išvedinio santykis gali būti detalizuojamas siekiant pateikti išsamesnę informaciją apie transformavimo pobūdį.			
	Pavyzdžiai	– Jukio Mišimos kūrinys „天人五衰“, išleistas kaip „L’ange en decomposition“ yra Jukio Mišimos kūrinio „天人五衰“, išleisto kaip „The Decay of the Angel“ vertimo į anglų kalbą <i>išvedinys</i> – 1965 m. Antono Bruknerio simfonijos nr. 2 do minor, atliekamos Hermano Schercheno diriguojamo Toronto simfoninio orkestro, įrašas yra Antono Bruknerio simfonijos nr. 2 do minor partitūros, esančios 1892 m. laidoje (leidykla <i>Doblinger</i>; atsakomasis redaktorius Cyrillas Hynaisas, pataisyta Antono Bruknerio) <i>išvedinys</i> – Leidinio „Wong’s Essentials of Pediatrics Nursing“ vertimas į prancūzų kalbą, leidyklos <i>Soins infirmiers</i> (Monrealis (Kanados Kvebeko provincija) išleistas kaip „Soins infirmiers : pédiatrie“ (©2012) yra 8-osios angliškosios laidos (©2009), įkūnijančios			

		<i>apraiškos</i> , išleistos leidyklos <i>Mosby/Elsevier</i> (Sent Liusas (JAV Misūrio valstija) <i>išvedinys</i>			
LRM-R25	išraiška	yra agreguota	agregavo	išraiška	D su D
	Apibrėžimas	Santykis reiškia, kad tam tikra <i>kūrinio išraiška</i> buvo pasirinkta kaip <i>agreguojančios išraiškos</i> sumanymo dalis.			
	Taikymo pastabos	<i>Agreguojanti išraiška</i> pasirenka keletą kitų <i>kūrinių išraiškų</i> ir jos įkūnijamos <i>agreguotoje apraiškoje</i>. Tam tikra <i>išraiška</i> gali būti pasirenkama kelių <i>agregujančių išraiškų</i>. Tai yra 5.7 schemoje iliustruojamo santykio, kuris taikomas agreguotiems ištekliams, trumpasis kelias: 1 IŠRAIŠKA yra įkūnijama APRAIŠKOS (agreguotoje) + APRAIŠKA (agreguota esybė) įkūnija (agreguojančią) IŠRAIŠKĄ Kitaip negu <i>išraiškoms</i> būdingas visumos ir dalies santykis, agreguotą <i>apraišką</i> sudarančios <i>išraiškos</i> netampa <i>agreguojančios išraiškos</i> komponentais. Be to, šių <i>išraiškų</i> santykis nėra neatskiriama šių <i>išraiškų</i> realizuojamų <i>kūrinių</i> savybė, todėl jis nėra būdingas kitoms šių <i>kūrinių išraiškoms</i>.			
	Pavyzdžiai	– Edgardo Alano Po kūrinio „The Fall of the House of Usher“ angliškas tekstas buvo <i>agreguotas agreguojančios išraiškos</i>; kuri realizavo agreguotą <i>apraišką</i> „The Oxford Book of Short Stories“ (apsakymus parinko V. S. Pritchettas) – <i>Agreguojanti išraiška</i>, kuri realizavo monografinių leidinių seriją „IFLA Series on Bibliographic Control“ <i>agregavo</i> „ISBD: International Standard Bibliographic Description“ 2011 m. jungtinės laidos anglišką tekstą – <i>Agreguojanti išraiška</i>, kuri realizavo monografinių leidinių seriją „Povremena izdanja Hrvatskoga knjižničarskog društva. Novi niz“ <i>agregavo</i> „ISBD: International Standard Bibliographic Description“ 2011 m. jungtinės laidos 2014 m. publikuotą kroatiską tekstą			
LRM-R26	apraiška	turi dalį	yra dalis	apraiška	D su D
	Apibrėžimas	Santykis sieja dvi <i>apraiškas</i> , kurios viena yra kitos sudedamoji dalis.			
	Taikymo pastabos	Kai kada <i>apraiškos</i> sudedamųjų dalių buvimą sąlygoja jos fizinės savybės, susijusios su laikmena, kuria <i>apraiška</i> yra pateikiama (pvz., įrašas yra per ilgas ir negali būti pateikiamas viename diske, todėl yra pateikiamas dėžutėje esančiuose dviejuose diskuose). <i>Apraiškos</i> versija kita laikmena gali neturi tokių pačių sudedamųjų dalių. Tačiau kai visumos ir dalies sąryšis yra neatskiriamas <i>kūrinių</i> aspektas, jis yra būdingas stambesnio <i>kūrinio</i> ir jį sudarančių <i>kūrinių</i> visoms <i>išraiškoms</i> ir <i>apraiškoms</i> neatsižvelgiant į tai, ar <i>išraiška</i> ar <i>apraiška</i> apima visą stambesnį <i>kūrinį</i>, ar tik vieną arba daugiau (bet ne visus) jį sudarančius <i>kūrinius</i>.			
	Pavyzdžiai	– Leidyklos <i>The Bolchazy-Carducci Publishers</i> išleistas leidinys „Latin for the New Millenium“ (autoriai Milena Minkova et al.) <i> turi dalį</i> leidyklos <i>The Bolchazy-Carducci Publishers</i> išleistą „Latin for the New Millenium“ 5 tomą „Level 2: Student Text“ (autoriai Milena Minkova et al.) (ISBN 978-0-86516-563-2)			
LRM-R27	apraiška	turi reprodukciją	yra reprodukcija	apraiška	1 su D
	Apibrėžimas	Santykis sieja dvi <i>apraiškas</i> , pateikiančias galutiniam naudotojui visiškai tokį patį turinį; ankstesnė <i>apraiška</i> naudojama kaip šaltinis vėlesnei <i>apraiškai</i> (pvz., faksimilei, reprodukcijai, perspaudui, pakartotinei laidai) sukurti.			

	Taikymo pastabos	Perspaudų ir pakartotinių laidų atveju kaip reproduktivimo šaltinis paprastai neišskiriamas joks konkretus pirminės <i>apraiškos vienetą</i> . Be to, tokiais atvejais, nors tam tikras <i>vienetas</i> ir gali būti naudojamas kaip reproduktivimo šaltinis, toks <i>vienetas</i> turi būti traktuojamas kaip atstovaujantis <i>apraišką</i> kaip visumą. Reproduktivimo proceso rezultatas visada yra nauja <i>apraiška</i> , net jeigu naudojant šią <i>apraišką</i> pateikiamas tik vienas <i>vienetas</i> .			
	Pavyzdžiai	– Danielo Wilsono „Caliban: the Missing Link“ 1873 m. laida, išleista leidyklos <i>Macmillan</i>, turi <i>reprodukciją</i> Danielo Wilsono „Caliban: the Missing Link“ 2014 m. laidą, išleistą leidyklos <i>Cambridge University Press</i> kaip faksimilinę laidą – Huberto Reeve'o „Malicorne: réflexions d'un observateur de la nature“ 2007 m. perspaudas, išleistas leidyklos <i>Éditions du Seuil</i> kaip serijoje „Points. Science“ nr. 179 (ISBN 978-2-02-096760-0), yra leidyklos <i>Éditions du Seuil</i> 1990 m. serijoje „Science ouverte“ išleisto Huberto Reeve'o kūrinio „Malicorne: réflexions d'un observateur de la nature“ (ISBN 2-02-012644-3) <i>reprodukcija</i> – Hubert Reeve'o „Malicorne: réflexions d'un observateur de la nature“ laida (ISBN 2-02-012644-3), 1990 m. išleista leidyklos <i>Éditions du Seuil</i>, turi <i>reprodukciją</i> – 1991 m. laidą (ISBN 3-7242-6486-X), išleistą leidyklos <i>France loisirs</i>			
LRM-R28	vienetas	turi reprodukciją	yra reprodukcija	apraiška	1 su D
	Apibrėžimas	Santykis sieja <i>apraiškos vienetą</i> ir kitą <i>apraišką</i> ir taip galutiniam naudotojui pateikia visiškai tokį patį turinį; tam tikras <i>vienetas</i> naudojamas kaip šaltinis vėlesnei <i>apraiškai</i> sukurti.			
	Taikymo pastabos	Šiuo atveju tam tikras <i>vienetas</i> , naudojamas kaip reproduktivimo šaltinis, yra svarbus dėl savo kilmės arba specifinių savybių (pvz., anotacijų, savininko ženklų). Reproduktivimo proceso rezultatas visada yra nauja <i>apraiška</i> , net jeigu naudojant šią <i>apraišką</i> pateikiamas tik vienas <i>vienetas</i> .			
	Pavyzdžiai	– Harry'o Patcho „Two Studies on Ancient Greek Scales“ 2015 m. laida yra holografinio rankraščio Harry'o Patcho „Two Studies on Ancient Greek Scales“ holografinio rankraščio <i>reprodukcija</i> – <i>The Canadian Pacific Railways</i> išleista laida „1913 settler's guide : information concerning Manitoba, Saskatchewan and Alberta“, pirmą kartą išleista 1913 m Monrealyje, turi <i>reprodukciją</i> mikrofišoje, 2000 m. išleistoje Kanados istorinių mikroreprodukcijų instituto, kuri buvo pagaminta iš originalios laidos, saugomos Glenbou muziejaus bibliotekoje Kalgaryje			
LRM-R29	apraiška	turi versiją	turi versiją	apraiška	D su D
	Apibrėžimas	Santykis apima <i>apraiškas</i> , kurios yra tikslios viena kitos versijos.			
	Taikymo pastabos	Tipiniu santykio pavyzdžiu galėtų būti garso arba vaizdo įrašas, kuris yra pateiktas daugiau negu vienu formatu arba kai tokie įrašai pateikiami vienu metu skirtingų pateikėjų skirtingose šalyse.			
	Pavyzdžiai	– Pankroko grupės <i>The Soviettes</i> albumo „LP III“ vinilinė plokštelės laida turi <i>versiją</i> pankroko grupės „The Soviettes“ albumo „LP III“ kompaktinio disko laidą – Agatos Kristi kūrinys „The Sittaford Mystery“, išleistas 1931 m. išleistas leidyklos <i>William Collins & Sons</i> Jungtinėje Karalystėje turi <i>versiją</i> vienalaikę Jungtinėse Valstijose leidyklos <i>William Collins & Sons</i> išleistą laidą „The Murder at Hazelmoore“			
LRM-R30	agentas	yra narys	turi narį	kolektyvinis agentas	D su D
	Apibrėžimas	Santykis sieja <i>agentą</i> ir <i>kolektyvinį agentą</i> , prie kurio <i>agentas</i> prisijungė kaip			

		narys.			
	Taikymo pastabos	<i>Asmuo</i> gali prisijungti prie organizacijos arba asociacijos. <i>Asmuo</i> gali tapti giminės nariu gimdamas, būdamas įsivaikinamu, susituokęs ir t. t.			
		<i>Kolektyvinis agentas</i> gali prisijungti prie kito <i>kolektyvinio agento</i> ir tapti jo nariu.			
	Pavyzdžiai	– Anglijos karalius Henrikas VIII yra Tiudorų dinastijos narys – Pearl Buck yra draugijos <i>Phi Beta Kappa</i> narė – IFLA turi narį Kinijos nacionalinę biblioteką – Kanados ministras pirmininkas turi narį Piere'ą Elliotą Trudeau			
LRM-R31	kolektyvinis agentas	turi dalį	yra dalis	kolektyvinis agentas	D su D
	Apibrėžimas	Santykis sieja du <i>kolektyvinius agentus</i> , kurių vienas yra kito sudedamoji dalis.			
	Taikymo pastabos				
	Pavyzdžiai	– IFLA katalogavimo sekcija yra IFLA dalis			
LRM-R32	kolektyvinis agentas	buvo anksčiau	yra vėliau	kolektyvinis agentas	D su D
	Apibrėžimas	Santykis sieja du <i>kolektyvinius agentus</i> , kurių pirmasis buvo transformuotas į antrąjį.			
	Taikymo pastabos	Vienas šio santykio atvejis gali atspindėti paprastą vieno <i>kolektyvini agento</i> pasikeitimą į kitą <i>kolektyvinį agentą</i> . Keletas šio santykio atvejų gali atspindėti sudėtingesnę <i>kolektyvinių agentų</i> transformaciją ir pasidalijimą.			
	Pavyzdžiai	– Kanados nacionalinė biblioteka buvo anksčiau už <i>Library and Archives Canada</i> – Kanados nacionalinis archyvas yra vėliau už <i>Library and Archives Canada</i>			
LRM-R33	res	siejasi	siejasi	vieta	D su D
	Apibrėžimas	Santykis sieja esybę ir tam tikrą erdvės atkarpą.			
	Taikymo pastabos	Taikant modelį, šis santykis dažnai yra detalizuojamas siekiant tiksliai atspindėti sąryšio pobūdį, pvz., <i>kūrinio</i> sumanymo arba sukūrimo <i>vietą</i> , <i>išraiškos</i> sukūrimo <i>vietą</i> (pvz., muzikos atlikimo <i>vietą</i>), išleidimo arba pagaminimo <i>vietą</i> , dabartinę arba buvusią <i>vieneto</i> buvimo <i>vietą</i> , <i>agento</i> buvimo <i>vietą</i> .			
	Pavyzdžiai	– Emily Dickinson yra susijusi su Amhersto miestu (JAV Masačiūsetso valstija) [miestu, kuriame ji gimė] – Leidykla <i>Zane Books</i> yra susijusi su Niujorku [miestu, kuriam ši leidykla yra įsikūrusi] – „Vėjo nublokšti“ siejasi su Atlanta (JAV Džordžijos valstija) [miestu, kuriame vyksta veiksmas]			
LRM-R34	vieta	turi dalį	yra dalis	vieta	D su D
	Apibrėžimas	Santykis sieja dvi <i>vietas</i> , kurių viena yra kitos sudedamoji dalimi.			
	Taikymo pastabos				
	Pavyzdžiai	– Kalifornija yra JAV dalis – Dolomitinės Alpės yra Alpių dalis			
LRM-R35	res	siejasi	siejasi	laiko atkarpa	D su D
	Apibrėžimas	Santykis sieja esybę ir laiko atkarpą.			
	Taikymo pastabos	Taikant modelį, šis santykis dažnai yra detalizuojamas siekiant tiksliai atspindėti sąryšio pobūdį, pvz., <i>kūrinio</i> sumanymo arba sukūrimo <i>vietą</i> ; <i>išraiškos</i> sukūrimo <i>vietą</i> (pvz., muzikos atlikimo <i>vietą</i>); išleidimo arba pagaminimo <i>vietą</i> ; laiko atkarpą, kuomet <i>vienetas</i> kažkam priklausė			

	Pavyzdžiai	– Stepheno Hawkingo „A Brief History of Time“ <i>siejasi su</i> 1998 m. – Draugija <i>Phil Beta Kappa siejasi su</i> 1776 m. gruodžio 5 d., kai ji buvo įkurta – Terminas „Happenings (Art)“ <i>siejasi su data / laiku</i> 20151205060018.0, kai šis terminas buvo įtrauktas į Kongreso bibliotekos dalykų terminų sąrašą (LCSH), kuris pakeitė terminą „Happening (Art)“ atnaujinus atitinkamą autoritetinį įrašą – Emily Dickinson <i>siejasi su laiko atkarpa</i> nuo 1830 m. iki 1886 m. – 1969 m. spalio 10 d. Paryžiaus „Olimpijos“ salėje grupės „Led Zeppelin“ atliktas dainos „Communication Breakdown“ gyvas įrašas <i>siejasi su laiko atkarpa</i> „1969 m. spalio 10 d.“			
LRM-R36	laiko atkarpa	turi dalį	yra dalis	laiko atkarpa	D su D
	Apibrėžimas	Santykis sieja dvi <i>laiko atkarpas</i> , kurių viena yra kitos sudedamoji dalis.			
	Taikymo pastabos				
	Pavyzdžiai	– XX amžiaus ketvirtasis dešimtmetis yra XX amžiaus dalis			

4.8 lentelėje pateikiami 4.7 („Santykiai“) lentelėje apibrėžti santykiai, išdėstyti pagal esybę, esančia santykio pradžia. Lentelėje išvardyti visi santykiai ir nesimetrinių santykių atvirkštiniai santykiai. Santykių, kurių atvirkštiniai santykiai pateikiami lentelėje, pavadinimas (stulpelyje „Santykio numeris“) apima raidę „i“ (angl. „inverse“ – „atvirkštinis“). Kiekvieno santykio pavadinimas, atvirkštinio santykio pavadinimas, santykio pradžios ir pabaigos esybės bei visi atitinkami santykių numeriai pateikiami vienoje eilutėje.

4.8 lentelėje santykiai išdėstyti pagal santykio pabaigos esybę. Stulpelyje „Santykio pradžios esybės numeris“ santykiai išdėstyti taip, kaip jie pateikiami 4.1.3 skirsnio 4.2 lentelėje „Esybės“). Santykiai, kuriuos apima santykio pradžia esanti esybė, išdėstyti abėcėlės tvarka pagal stulpelyje „Santykio pavadinimas“ pateiktą santykio pavadinimą. Kai tą patį pavadinimą turi keletas santykių, kurių pradžia yra ta pati esybė, šie santykiai išdėstomi abėcėlės tvarka pagal stulpelyje „Santykio pabaigos esybės numeris“ pateiktą santykio numerį.

4.8 lentelė Santykiai, išdėstyti pagal santykio pradžios esybę						
Santykio numeris	Santykio pradžios esybės numeris	Santykio pradžia	Santykio pavadinimas	Atvirkštinis santykis	Santykio pabaigos esybės numeris	Santykio pabaiga
LRM-R13	LRM-E1	res	turi pavadinimą	yra pavadinimas	LRM-E9	nomen
LRM-R33	LRM-E1	res	siejasi	siejasi	LRM-E10	vieta
LRM-R35	LRM-E1	res	siejasi	siejasi	LRM-E11	laiko atkarpa
LRM-R1	LRM-E1	res	siejasi	siejasi	LRM-E1	res
LRM-R12i	LRM-E1	res	yra dalykas	turi dalyką	LRM-E2	kūrinys
LRM-R20	LRM-E2	kūrinys	lydi / papildo	yra lydimas / papildomas	LRM-E2	kūrinys
LRM-R12	LRM-E2	kūrinys	turi dalyką	yra dalykas	LRM-E1	res
LRM-R18	LRM-E2	kūrinys	turi dalį	yra dalis	LRM-E2	kūrinys
LRM-R22	LRM-E2	kūrinys	yra transformacija	buvo transformuotas	LRM-E2	kūrinys
LRM-R20i	LRM-E2	kūrinys	yra lydimas / papildomas	lydi / papildo	LRM-E2	kūrinys
LRM-R21	LRM-E2	kūrinys	įkvėpė	yra įkvėptas	LRM-E2	kūrinys
LRM-R21i	LRM-E2	kūrinys	yra įkvėptas	įkvėpė	LRM-E2	kūrinys
LRM-R18i	LRM-E2	kūrinys	yra dalis	turi dalį	LRM-E2	kūrinys
LRM-R2	LRM-E2	kūrinys	yra realizuojamas	realizuoja	LRM-E3	išraiška
LRM-R19	LRM-E2	kūrinys	buvo anksčiau	yra vėliau	LRM-E2	kūrinys
LRM-R19i	LRM-E2	kūrinys	yra vėliau	buvo anksčiau	LRM-E2	kūrinys

LRM-R5	LRM-E2	kūriny	buvo sukurtas	sukūrė	LRM-E6	agentas
LRM-R22i	LRM-E2	kūriny	buvo transformuotas	yra transformacija	LRM-E2	kūriny
LRM-R25i	LRM-E3	išraiška	agregavo	buvo agreguota	LRM-E3	išraiška
LRM-R24i	LRM-E3	išraiška	turi išvedinį	yra išvedinys	LRM-E3	išraiška
LRM-R23	LRM-E3	išraiška	turi dalį	yra dalis	LRM-E3	išraiška
LRM-R24	LRM-E3	išraiška	yra išvedinys	turi išvedinį	LRM-E3	išraiška
LRM-R3	LRM-E3	išraiška	yra įkūnijama	įkūnija	LRM-E4	apraiška
LRM-R23i	LRM-E3	išraiška	yra dalis	turi dalį	LRM-E3	išraiška
LRM-R2i	LRM-E3	išraiška	realizuoja	yra realizuojamas	LRM-E2	kūriny
LRM-R25	LRM-E3	išraiška	buvo agreguota	agregavo	LRM-E3	išraiška
LRM-R6	LRM-E3	išraiška	buvo sukurta	sukūrė	LRM-E6	agentas
LRM-R3i	LRM-E4	apraiška	įkūnija	yra įkūnyta	LRM-E3	išraiška
LRM-R29	LRM-E4	apraiška	turi versiją	turi versiją	LRM-E4	apraiška
LRM-R26	LRM-E4	apraiška	turi dalį	yra dalis	LRM-E4	apraiška
LRM-R27	LRM-E4	apraiška	turi reprodukciją	yra reprodukcija	LRM-E4	apraiška
LRM-R9	LRM-E4	apraiška	yra platinamas	platina	LRM-E6	agentas
LRM-R4	LRM-E4	apraiška	yra pateikiama	pateikia	LRM-E5	vienetas
LRM-R26i	LRM-E4	apraiška	yra dalis	turi dalį	LRM-E4	apraiška
LRM-R27i	LRM-E4	apraiška	yra reprodukcija	turi reprodukciją	LRM-E4	apraiška
LRM-R28i	LRM-E4	apraiška	yra reprodukcija	turi reprodukciją	LRM-E5	vienetas
LRM-R7	LRM-E4	apraiška	buvo sukurta	sukūrė	LRM-E6	agentas
LRM-R8	LRM-E4	apraiška	buvo pagaminta	pagamino	LRM-E6	agentas
LRM-R4i	LRM-E5	vienetas	pateikia	yra pateikiamas	LRM-E4	apraiška
LRM-R28	LRM-E5	vienetas	turi reprodukciją	yra reprodukcija	LRM-E4	apraiška
LRM-R10	LRM-E5	vienetas	priklauso	yra savininkas	LRM-E6	agentas
LRM-R11	LRM-E5	vienetas	buvo modifikuotas	modifikavo	LRM-E6	agentas
LRM-R14	LRM-E6	agentas	suteikė	buvo suteikta	LRM-E9	nomen
LRM-R5i	LRM-E6	agentas	sukūrė	buvo sukurtas	LRM-E2	kūriny
LRM-R6i	LRM-E6	agentas	sukūrė	buvo sukurtas	LRM-E3	išraiška
LRM-R7i	LRM-E6	agentas	sukūrė	buvo sukurtas	LRM-E4	apraiška
LRM-R9i	LRM-E6	agentas	platina	yra platinamas	LRM-E4	apraiška
LRM-R30	LRM-E6	agentas	yra narys	turi narį	LRM-E8	kolektyvinis agentas
LRM-R8i	LRM-E6	agentas	pagamino	buvo pagamintas	LRM-E4	apraiška
LRM-R11i	LRM-E6	agentas	modifikavo	buvo modifikuotas	LRM-E5	vienetas
LRM-R10i	LRM-E6	agentas	yra savininkas	priklauso	LRM-E5	vienetas
LRM-R30i	LRM-E8	kolektyvinis agentas	turi narį	yra narys	LRM-E6	agentas
LRM-R31	LRM-E8	kolektyvinis agentas	turi dalį	yra dalis	LRM-E8	kolektyvinis agentas
LRM-R31i	LRM-E8	kolektyvinis agentas	yra dalis	turi dalį	LRM-E8	kolektyvinis agentas
LRM-R32	LRM-E8	kolektyvinis agentas	buvo anksčiau	yra vėliau	LRM-E8	kolektyvinis agentas
LRM-R32i	LRM-E8	kolektyvinis agentas	yra vėliau	buvo anksčiau	LRM-E8	kolektyvinis agentas
LRM-R17i	LRM-E9	nomen	turi išvedinį	yra išvedinys	LRM-E9	nomen
LRM-R16	LRM-E9	nomen	turi dalį	yra dalis	LRM-E9	nomen
LRM-R13i	LRM-E9	nomen	yra vardas	turi vardą	LRM-E1	res

LRM-R17	LRM-E9	nomen	yra išvedinys	turi išvedinį	LRM-E9	nomen
LRM-R15	LRM-E9	nomen	yra tapatu	yra tapatu	LRM-E9	nomen
LRM-R16i	LRM-E9	nomen	yra dalis	turi dalį	LRM-E9	nomen
LRM-R14i	LRM-E9	nomen	buvo suteikta	suteikė	LRM-E6	agentas
LRM-R34	LRM-E10	vieta	turi dalį	yra dalis	LRM-E10	vieta
LRM-R33i	LRM-E10	vieta	siejasi	siejasi	LRM-E1	res
LRM-R34i	LRM-E10	vieta	yra dalis	turi dalį	LRM-E10	vieta
LRM-R36	LRM-E11	laiko atkarpa	turi dalį	yra dalis	LRM-E11	laiko atkarpa
LRM-R35i	LRM-E11	laiko atkarpa	siejasi	siejasi	LRM-E1	res
LRM-R36i	LRM-E11	laiko atkarpa	yra dalis	turi dalį	LRM-E11	laiko atkarpa

5 Modelio apžvalga

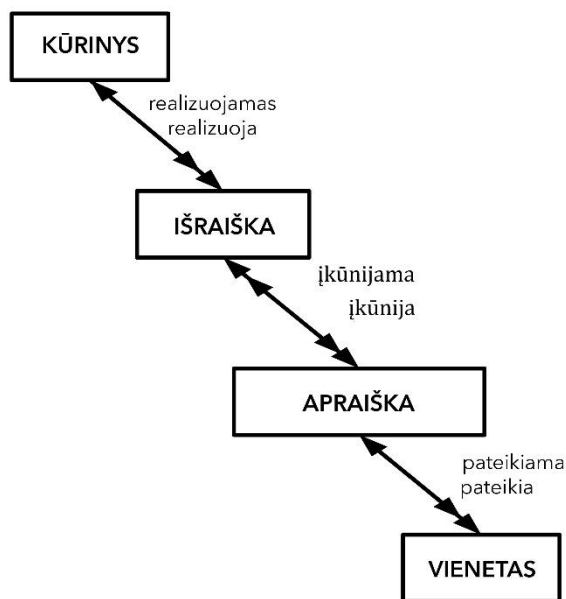
5.1 Esybių ir jų santykių schemos

Esybės ir jas siejantys svarbūs santykiai gali būti apibendrinami esybių ir jų santykių schemose. Šiose schemose nepateikiami požymiai – jie išreiškia tik atitinkamos esybės savybes.

Esybių ir jų santykių schemose naudojami tokie sutartiniai žymėjimai:

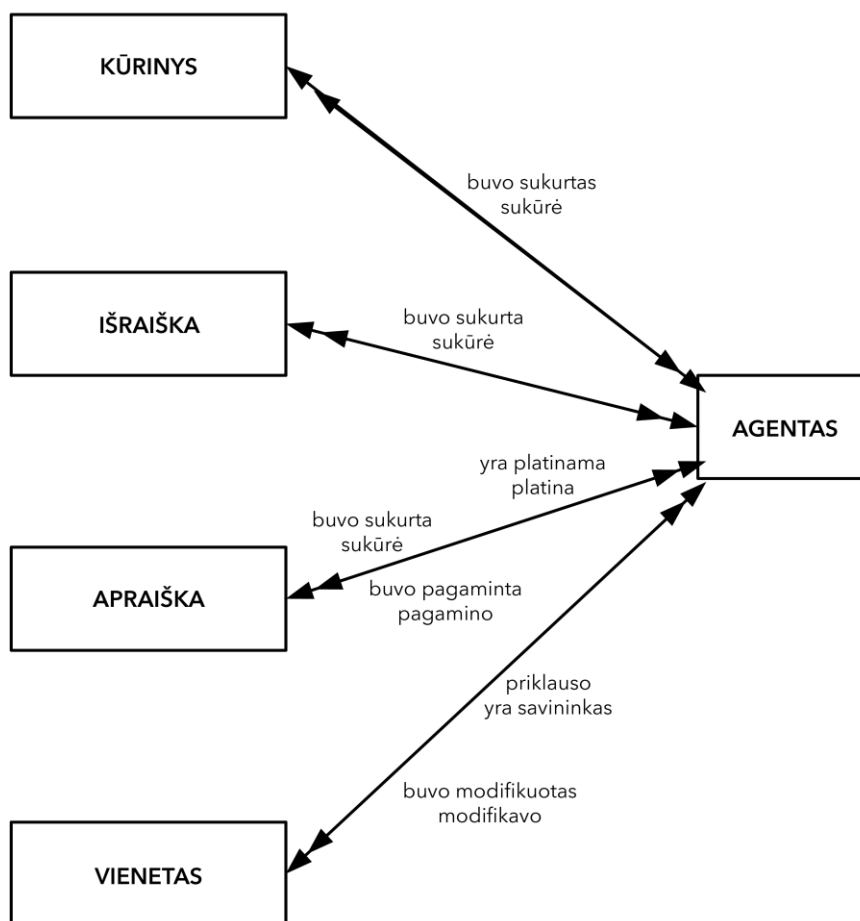
- Stačiakampiai žymi esybes; pastarosios yra santykių siejami mazgai. Stačiakampyje esybių pavadinimai rašomi didžiosiomis raidėmis.
- Linija (rodyklė) žymi esybes siejančius santykį (-ius). Santykio pavadinimas (-ai) rašomi mažosiomis raidėmis šalia linijos (santykio pavadinimas ir po juo – atvirkštinio santykio pavadinimas).
- Kai santykis yra rekursinis (t. y. ta pati esybė yra ir santykio pradžia, ir pabaiga), šalia vieno iš esybę žyminčio stačiakampio kampų vaizduojama kilpos formos rodyklė. Santykio pavadinimas rašomas kilpos viduje.
- Hierarchija „isA“, siejanti poklasio esybes ir atitinkamas viršklasio esybes, vaizduojama taškuota linija.
- Santykio apribojimą vaizduoja rodyklės smaigalys:
 - vieno smaigalio rodyklė žymi, kad esybės apribojimas yra „vienas (1)“;
 - dviejų smaigalių rodyklė žymi, kad esybės apribojimas yra „daug (D)“.

5.1 schema. Kūrinio, išraiškos, apraiškos ir vieneto santykiai

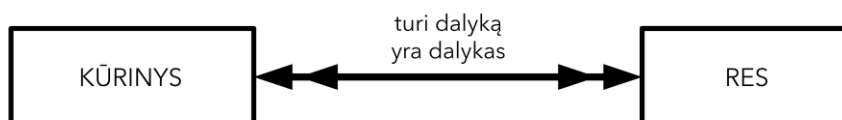
5.1 schema iliustruoja santykius pradedant LRM-R2 ir baigiant LRM-R4. Šie santykiai nurodo, kad *kūrinį* gali realizuoti viena arba daugiau *išraiškų*; išraiška, savo ruožtu, realizuoja tik vieną *kūrinį*. *Išraiška* gali būti įkūnyta vienos arba daugiau *apraiškų*; *apraiška* gali pateikta vieną arba daugiau *vienetų*; tačiau *vienetas* gali pateikti tik vieną *apraišką*.

5.2 schema. Agentų, kūrinų, išraiškų, apraiškų ir vienetų atsakomybės santykiai

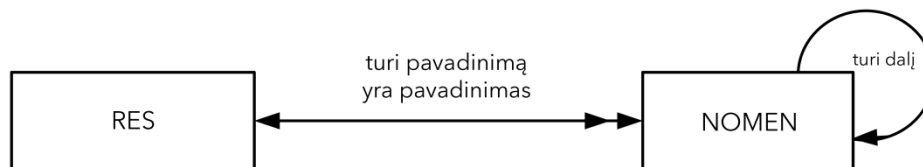
5.2 schema iliustruoja santykius pradedant LRM-R5 ir baigiant LRM-R11. Tai yra santykiai, siejantys esybę *agentas* (arba platesne prasme bet kokį jos poklasį) bei *kūrinius*, *išraiškas*, *apraiškas* ir *vienetus*. Šie santykiai atspindi atsakomybę už sukūrimą, pagaminimą, platinimą, nuosavybę ir modifikavimą. Visų šių santykių apribojimas yra „daug su daug“, t. y. bet kuris iš šių procesų gali apimti bet kokį objektų ir *agentų* skaičių.

5.3 schema. Dalyko santykis

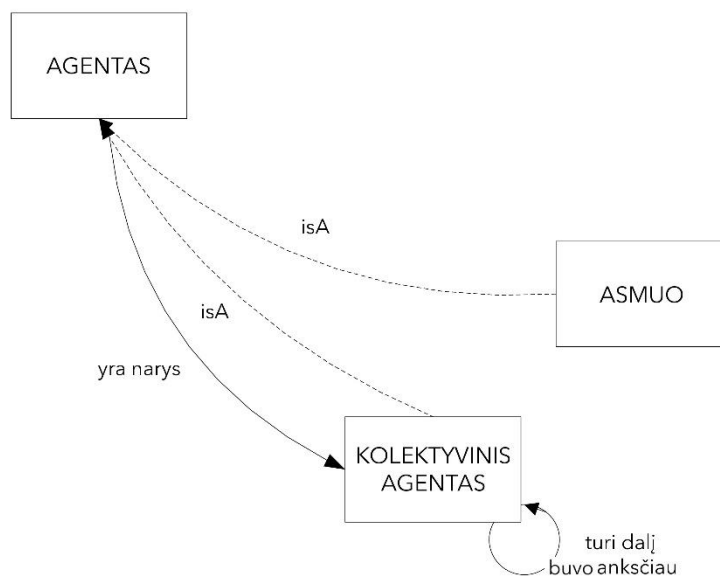
5.3 schema iliustruoja santykį LRM-R12. Šis santykis sieja *kūrinius* ir esybes *res*, kurios yra *kūrinių* dalykai. Bet kuri esybė *res* (arba platesne prasme bet kuri kita esybė, nes visos esybės yra *res* poklasiai) gali būti vieno arba daugiau *kūrinių* dalykais, o *kūriniai* gali kaip dalyką turėti vieną arba daugiau esybių *res*.

5.4 schema. Pavadinimo santykis

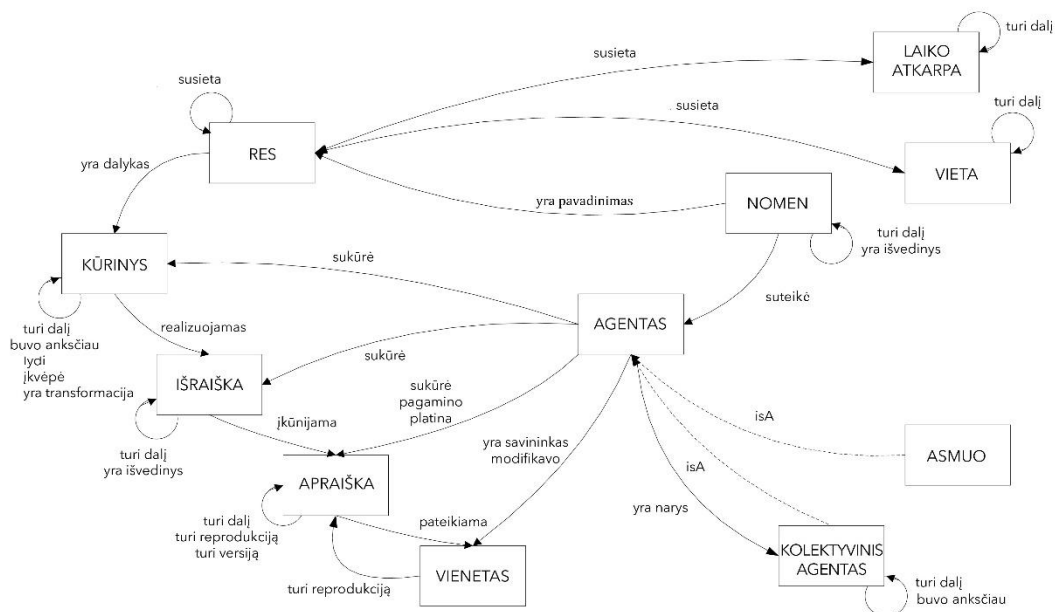

5.4 schema iliustruoja santykį LRM-R13. Šis santykis sieja esybę *res* ir jos esybes *nomen*. Bet kuri esybė *res* (arba platesne prasme bet kuri kita esybė, nes visos esybės yra *res* poklasiai) gali būti žinoma kaip viena arba daugiau esybių *nomen*. Kiekviena esybė *nomen* yra vienos esybės *res* pavadinimas. (Apie šio santykio taikymą modeliuojant bibliografines tapatybes žr. 5.5 skirsnį). Schema iliustruoja taip pat ir santykį LRM-R16, kuris atspindi tai, jog *nomen* gali būti sudarytos iš dalių, kurios savo ruožtu yra esybės *nomen*.

5.5 schema. Agentų santykiai

5.5 schema iliustruoja santykius pradedant LRM-R30 ir baigiant LRM-R32. Narystės santykis sieja *kolektyvinį agentą* ir bet kokį *agentą* (*asmenį* arba kitą *kolektyvinį agentą*). *Kolektyvinis agentas* gali turėti vieną arba daugiau narių, o *agentas* gali būti vieno arba daugiau *kolektyvinių agentų* narys. *Kolektyviniai agentai* gali turėti vieną arba daugiau dalių, kurios pačios yra *kolektyviniai agentai*, o *kolektyviniai agentai* gali laiko atžvilgiu būti prieš arba po vienas kito. Schemoje iliustruojama hierarchija „isA“, siejanti *agentą* ir jo poklasius *asmuo* ir *kolektyvinis agentas*.

5.6 schema iliustruoja visus santykius, vaizduojamus 5.1–5.6 schemose kartu su visais kitais modelyje apibrėžtais santykiais. Trumpieji keliai nėra rodomi. Siekiant racionalizuoti schemą, praleidžiama hierarchijos „isA“ struktūra, siejanti visas esybes ir *res*, ir parodomi tik santykiai, atitinkantys iliustruojamą kryptį. Kitaip negu ankstesnėse schemose, nerodomas santykių apribojimas; vieno smaigalio rodyklės atitinka santykio, kurio pavadinimas nurodomas, kryptį.

Schema parodo, kad esybė *res* gali būti susieta su kita esybe *res* (LRM-R1) ir su *vietos* (LRM-R33) ir *laiko atkarpos* (LRM-R35) objektais. Esybės *vieta* ir *laiko atkarpa* gali sudaryti dalys, kurios pačios yra atitinkamai *vietos* (LRM-R34) ir *laiko atkarpos* (LRM-R36). Esybės *nomen* suteikiamos *agento* (LRM-R14) ir gali būti išvestos iš kitų esybių *nomen* (LRM-R17) bei gali būti sudarytos iš dalių, kurios savo ruožtu yra esybės *nomen* (LRM-R16).

Kūriniai gali būti susiję su kitais *kūriniais* keleriopai: kaip sudedamosios dalys, kaip loginiai pirmtakai arba tęsėjai, lydėdami arba papildydami vienas kitą, įkvėpdami kitus *kūrinius* arba būdami transformuoti į naujus *kūrinius* (LRM-18–LRM-R22). Panašiai *kūrinio išraiškos* gali būti išvestos ir tapti naujomis *išraiškomis* (LRM-R24) bei gali turėti *išraiškas* kaip savo sudedamąsias dalis (LRM-R23); *apraiškos* gali būti susijusios kaip reprodukcijos (LRM-R29) ir turėti *apraiškas* kaip savo sudedamąsias dalis (LRM-R26). *Vienetai* gali susiję su *apraiškomis* kaip reproduktivinio šaltiniai (LRM-R28).

5.2 Esybių apribojimas. Derinimas

Esybės, kurios nėra siejamos hierarchijos „isA“, IFLA LRM apibrėžia kaip nesusikertančias. Nesusikirtimas yra griežtas apribojimas: jis reiškia, kad nesusikertančios esybės negali turėti objekto, kuris vienu metu būtų daugiau vienos iš šių esybių objektais.

Kai kada apribojimas yra beveik neginčijamas, pavyzdžiui, kad kažkas negali būti ir esybės *asmuo* objektu, ir esybės *kolektyvinis agentas* objektu. Labiau įsigilinus, galima suprasti, kad kažkas negali būti ir esybės *apraiška* (abstrakčios esybės, esančios rinkiniu) objektu, ir esybės *vienetas* (konkrečios esybės) objektu. Nors esama tik vieno fizinio objekto, jis traktuojamas atsižvelgiant į jo skiriamuosius požymius: ar akcentuojami jo, kaip *apraiškos*, ar jo, kaip *vieneto*, aspektai.

Jeigu kažkas sako, kad „Hamletas“ yra *kūrinys*, o kažkam kitam atrodo, kad „Hamletas“ yra *išraiška*, tai nereiškia, kad „Hamletas“ yra kartu ir *kūrinys*, ir *išraiška*, ką galbūt ginčytų *kūrinio, išraiškos, apraiškos* ir *vieneto* nesusikirtimo priešininkai – tai tiesiog reiškia, kad šios dvi skirtingos nuomonės yra apie skirtingus

„Hamleto“ aspektus, tačiau šie skirtingi aspektai įvardijami naudojant esybes *nomen*, kurios turi tą pačią *nomen eilutę*. Šis klausimas lengviau išsprendžiamas nagrinėjant santykius, realizuojamus faktinėse duomenų bazėse, negu visiškai šalinant nesuskirtimą: būtent šie santykiai labai aiškiai parodo, ar tai yra *kūrinys*, ar *išraiška*, o ne metafiziniai svarstymai, kas yra „Hamletas“ absoliučiaja prasme.

Jeigu būtina derinti du duomenų šaltinius, kurie skirtingai traktuoja tai, ką identifikuoja tam tikras URI, galima ekstrapoliuoti neišreikštinę papildomą esybę, kurios atliktų šių dviejų vienas kitam prieštaraujančių požiūrių sieties funkciją. Tarkime, jeigu bibliotekos kataloge teigiama, kad „Hamleto“ vertimas į prancūzų kalbą yra *išraiška*, o teisių administravimo įstaigos duomenų bazė tą patį vertimą, kurį identifikuoja tas pats URI, traktuoja kaip *kūrinį*, abu požiūrius galima suderinti laikant, kad šio URI identifikuojamas „daiktas“ nėra nei *kūrinys*, nei *išraiška*, o „tekstinis kūrinys“, t. y. lingvistinių simbolių ir sąvokų rinkinys ir kad bibliotekos katalogas atsižvelgia tik į tekstinį kūrinį sudarančius lingvistinius simbolius, o teisių administravimo įstaigos duomenų bazė – tik į su vertimo procesu susijusias idėjas. Siekiant sujungti šiuos du duomenų šaltinius, galėtų būti parengta modelio IFLA LRM išplėta, kurioje būtų apibrėžta papildoma esybė „tekstinis kūrinys“ ir du papildomi santykiai: „*tekstinis kūrinys* turi koncepcinį turinį *kūrinys*“ ir „*tekstinis kūrinys* turi simbolinį turinį *išraiška*“.

5.3 Pateikimo saityne modeliavimas

Pateikimo procesai yra integrali *apraiškos* dalis. *Apraiškų*, kurios skirtos platinti saityne (pvz., parsisiunčiami failai, srautiniu būdu parsisiunčiama medžiaga) atveju, pateikimo procesas apima veiksmų, kurie bus inicijuojami galutinio naudotojo, specifikaciją. Todėl pateikimo sumanymui būdingi aspektai, kurie nėra iki galo sukonkretinti, nes jie nėra tiesiogiai pavaldūs pateikėjui, pavyzdžiui, skaitmeninių duomenų saugojimo laikmena, į kurią galutinis naudotojas parsisiunčia failą iš saityno. Kad ir kokia saugojimo laikmena naudojama, parsisiunčiamas failas yra ta pati *apraiška*, kaip ir saityne esantis failas. Taip yra ir spausdinant pagal pareikalavimą, kai pateikėjas nekontroliuoja, pavyzdžiui, popieriaus, kurį galutinis naudotojas naudoja spaudiniui.

Griežtai vertinant, šių procesų išdava yra įvairios *apraiškos* versijos ir netgi labai nežymiai besiskiriančios *išraiškos* versijos, kai skaitmeninių teisių valdymo programinė įranga modifikuoja į galutinio naudotojo įrenginį parsisiunčiamą failą.

Kalbant apie skaitmeninę leidybą, gavimo procesas yra susijęs ne tiek su fizinio *vieneto* pateikimu, kiek su *apraiškos* turinio kopijavimu (ir galimu modifikavimu, pavyzdžiui, su tam tikromis teisėmis susijusio ir „skaitmeninio vieneto“ gavėją identifikuojančio failo arba metaduomenų pridėjimu; griežtai vertinant, visas šis procesas traktuotinas kaip sukuriantis naują atskirą *apraišką*). Tačiau būtų nepraktiška ir neatitiktų naudotojo poreikių laikyti visus „skaitmeninius vienetus“ atskiromis *apraiškomis*.

Jeigu taikant modelį būtina identifiкуoti ir aprašyti tam tikrus „skaitmeninius vienetus“, galėtų būti parengta modelio IFLA LRM išplėta. Tokia išplėta, tarpiniu lygmeniu tarp *apraiškos* ir *vieneto* apibrėždama esybę *skaitmeninis vienetas*, galėtų apimti specifinius skaitmeninių objektų požymius. Joje *vienetas* būtų išimtinai fizinė esybė, o *skaitmeninis vienetas* – iš esmės failas arba failų paketas, kuris apimtų visą *apraiškos* turinį ir kuris galėtų būti modifikuojamas (gavimo metu arba vėliau) pridėdamas tam tikrus su teisėmis ir nuosavybe susijusius duomenis arba papildomas anotacijas, mažinant okteto srautą ir kt.

5.4 *Nomen* bibliotekų kontekste

Bibliotekų kontekste *asmenų*, *kolektyvinių agentų* (pvz., giminių, kolektyvų) ir *viety* esybės *nomen* paprastai išreiškiamos vardais, *kūrinių*, *išraiškų* ir *apraiškų* esybės *nomen* – antraštėmis, o esybės *res* esybės *nomen* – terminais, deskriptoriais, dalykų pradmenimis ir klasifikaciniais indeksais.

Kalbant apie identifikatorius, tai yra *nomen* tipas; šios esybės *nomen* tam tikrame jų taikymo kontekste yra nuolatinės ir unikalios. Tai gali būti tam tikro tipo leidinių arba *asmenų* identifikatoriai, tiksliai identifikuojantys atitinkamų esybių objektus. Identifikatorių nuo kitų esybių *nomen* skiria tai, kad identifikatoriaus požymio

nomen eilutė reikšmė **tam tikros sistemos ribose** negali būti tapati bet kokios kitos esybės *nomen* požymio *nomen eilutė* reikšmei (žinoma, kitos esybės *nomen* už sistemos ribų gali turėti tokią pačią požymio *nomen eilutė* reikšmę). Identifikatorius paprastai suteikia įgaliotosios įstaigos, besivadovaujančios patvirtintomis taisyklėmis. Tai atliekančios įstaigos, be kitų, gali būti ISO numerių registravimo agentūros, piliečiams ir gyventojams identifikatorius suteikiančios nacionalinio lygio organizacijos. Identifikavimo sistemos apimtis gali būti plati (pvz., URI) arba labai specializuota (pavyzdžiui, tam tikro kompozitoriaus kūrinų katalogo numeriai). Bibliotekų informacinėse sistemose naudojami kontroliniai kreipties elementai yra tam tikro esybės *nomen*, kurios tradiciškai sudaromos siekiant sujungti *asmenis*, *kolektyvinius agentus* (t. y. gimines ir kolektyvus), *kūrinius* ir *išraiškas* bei naudojamos papildomosioms esybėms, kurios yra santykio *turi dalyką* objektai. Kontroliniai kreipties elementai yra esybės *nomen*, sudarytos vadovaujantis atitinkamomis taisyklėmis, taikomomis bibliografinėje sistemoje. Jie gali būti vardai, antraštės, terminai, kodai ir t. t., kaip nurodo atitinkamos sudarymo taisyklės.

Daugelyje žinių organizavimo sistemų kontroliniai kreipties elementai gali būti vieno iš šių dviejų tipų:

- a) aprobuotieji kreipties elementai;
- b) kreipties elemento variantai.

Aprobuotieji kreipties elementai nedviprasmiškai identifikuoja esybės objektą kataloge arba duomenų bazėje, todėl jie atlieka ir identifikatorių funkciją, o kreipties elemento variantai gali arba negali būti unikalūs susiję (vienas su vienu) su tam tikru esybės objektu atsižvelgiant į taikomas sudarymo taisykles.

Dabartinėje bibliotekų praktikoje vardų autoritetiniai įrašai paprastai sudaromi kiekvienam bibliografiškai svarbiam *nomen* telkiniui ir apima *nomen eilutę*, susijusią su kreipties elemento aprobuotąja forma (*nomen*), ir *nomen eilutes*, atitinkančias bet kuriuos kreipties elemento variantus (papildomosios esybės *nomen*). Nors autoritetinis įrašas ir kontroliuoja esybės *nomen*, tame pačiame autoritetiniame įrašė pateikiama sutrumpinta informacija apie su *nomen* susijusios esybės objektus kartu su informacija apie *nomen* – taip šalinamas *res* ir *nomen* skirtumas. Dabartinėje bibliotekų praktikoje naudojamų autoritetinių įrašų visų kategorijų modeliavimas yra gana sudėtingas dalykas ir yra už šio modelio taikymo srities ribų.

5.5 Bibliografinių tapatybių modeliavimas

IFLA LRM modeliuojant bibliografines tapatybes (arba asmenis) naudojama esybė *nomen* ir santykis „turi pavadinimą“. Santykis „turi pavadinimą“ yra „1 su daug“; jis sieja bet kokios esybės objektus ir įvairias atitinkamam objektui taikomas esybės *nomen*. Visų esybių objektus ir įvairias esybės *nomen* sieja įvairūs pavadinimo santykiai. Tikėtina, kad taikant modelį skirsis įvairių esybių *nomen*, susijusių su esybės vienu ir tuo pačiu objektu, požymių (pvz., *kalba*, *rašto sistema*, *sistema* ir kt.) reikšmės.

Pažymėtina tai, kad *asmenys* (apibrėžti kaip individualios žmogiškos būtybės) paprastai yra susijusios su įvairiomis esybėmis *nomen*; kiekviena esybė *nomen* naudojama atsižvelgiant į daugelį veiksnių, įskaitant pirmenybės teikimą tam tikrai esybei *nomen* atsižvelgiant į kontekstą. *Nomen* požymis *naudojimo kontekstas* taikomas įrašant atitinkamo konteksto aspektus, kurie laikomi svarbiais skiriant bibliografines tapatybes, kurias traktuojamos kaip skirtingos atitinkamoje bibliografinėje aplinkoje. Atitinkamą kontekstą galima lengvai aprašyti formaliai arba jis gali būti numanomas pagal įvairius požymius. *Naudojimo kontekstas* gali būti susijęs su esybe *nomen* (arba esybėmis *nomen*), kurias naudoja su literatūros kūriniais susijęs *asmuo*; kitas esybių *nomen* telkinys gali būti identifikuojamas kaip naudojamas tuo paties *asmens*, susijusio su moksliniais kūriniais. Sudėtingesniais atvejais *naudojimo kontekstas* gali skirti esybės *nomen*, kurias *asmuo* naudoja rašydamas romanų seriją apie vieną įsivaizduojamą pasaulį, ir kitas esybės *nomen*, kurias *asmuo* naudoja rašydamas kitą romanų apie kitą įsivaizduojamą pasaulį.

Modelyje bibliografinė tapatybė yra *nomen* telkinys, kurį naudoja *asmuo* viename ir tame pačiame bibliografiškai svarbiame kontekste arba kontekstuose. Kokie požymio *naudojimo kontekstas* skirtumai sudaro sąlygas atpažinti ir vėliau atitinkamai apdoroti bibliografines tapatybes, priklauso nuo katalogavimo taisyklių arba žinių organizavimo sistemų. Pavyzdžiui, katalogavimo taisyklėse gali būti numatyta, kad įvairiems to paties *asmens* slapyvardžiams gali būti būtini įvairūs kreipties elementai, bet vienas klasifikacinis indeksas.

Pagal kai kurias dabartines katalogavimo taisykles, kiekvienam bibliografiškai svarbiam *nomen* telkiniui arba tapatybei paprastai sudaromi vardo autoritetiniai įrašai ir autoritetiniame įrašė pateikiama informacija apie su *nomen* susijusį esybės objektą. Kai žinoma, kad keletas įvairių *nomen* telkinių yra susiję su su tos pačios esybės pagrindiniu objektu, dabartinėje praktikoje dažnai susiejami šių telkinių autoritetiniai įrašai, esantys tame pačiame autoritetiniame sąrašė.

Bibliografinės tapatybės, kurias suformuoja *nomen* telkiniai, yra *res* tipas; jie yra pakankamai nuolatiniai, kad jiems būtų suteikiamos esybės *nomen*, pvz., Tarptautinis standartinis vardo identifikatorius (ISNI), kuris yra esybė *nomen* (tipo identifikatorius), suteikiama viešosioms tapatybėms. ISNI, aprobuotasis kreipties elementas ir keletas kreipties elementų variantų gali būti tos pačios bibliografinės tapatybės esybės *nomen* ir todėl yra tapachios šios tapatybės (*res*) esybės *nomen*.

PAVYZDYS

Realus *asmuo* skirtinguose naudojimo kontekstuose naudoja du skirtingus *nomen* telkinius; kiekvienas iš šių telkinių apima tris esybes *nomen*. Atitinkamos katalogavimo taisyklės šį *naudojimo konteksto* skirtumą traktuoja kaip svarbų, todėl pagal katalogavimo taisykles kiekviename telkinyje teikiama viena esybė *nomen* aprobuotojo kreipties elemento forma, o kita –kreipties elemento varianto forma. Kiekvienas telkinys gali būti įrašomas skirtinguose autoritetiniuose įrašuose ir šie du įrašai gali būti susiejami – taip išreiškiamas jų ryšys su tuo pačiu *asmeniu*.

1 asmuo: 1 *nomen*: kontekstas (detektyvinė grožinė literatūra), kategorija (aprobuotasis kreipties elementas)

2 *nomen*: kontekstas (detektyvinė grožinė literatūra), kategorija (kreipties elemento variantas)

3 *nomen*: kontekstas (detektyvinė grožinė literatūra), kategorija (ISNI tipo identifikatorius)

4 *nomen*: kontekstas (meilės romanas), kategorija (aprobuotasis kreipties elementas)

5 *nomen*: kontekstas (meilės romanas), kategorija (kreipties elemento variantas)

6 *nomen*: kontekstas (meilės romanas), kategorija (ISNI tipo identifikatorius)

Realioje situacijoje kataloguotojas gali nežinoti, ar koks nors *nomen* telkinys naudojamas to paties *asmens* kaip ir kitas *nomen* telkinys. Be to, kataloguotojas gali nežinoti (ir jam nereikia žinoti), ar kokia nors iš šių esybių *nomen* yra *asmens* tikrojo oficialaus vardo forma. Išsamių žinių trūkumas reiškia, kad neįmanoma įrašyti visų galimų šių *nomen* telkinių santykių, tačiau tai nedaro įtakos išteklių prieigai. Kai kada kataloguotojas gali būti tikras, kad *nomen* yra *apraiškos duomenyse*, kurie priskiria atsakomybę už kai kuriuos *kūrinio* arba *išraiškos* aspektus. Šių duomenų formuluotė gali sudaryti prielaidą laikyti, kad *agentas* yra *asmuo* arba tai gali būti kitokios traktuotės priežastimi. Kataloguotojo gyvenimiška patirtis leis jam daryti išvadą, kad tam tikras realus *agentas* (arba keletas *agentų*) buvo atsakingi už *kūrinio išraiškos* sukūrimą, kad ir kiek mažai informacijos apie šiuos *agentus* esama. Taikant modelį ir vadovaujantis katalogavimo taisyklėmis, būtina apdoroti *asmenis* ir jų *nomen* telkinius. Paprastai katalogavimo taisyklių numatytoji nuostata yra tokia, kad kiekvienas *nomen* telkinys, naudojamas nuosekliame *naudojimo kontekste*, yra pavienio *asmens* pavadinimas, ir reikalauja, kad būtų nustatomi atitinkami bibliografinių tapatybių santykiai, jeigu tai dar nepadaryta. Tokie santykiai gali būti nenumatyti, kai tas pats *asmuo* naudoja keletą bibliografinių tapatybių skirtinguose kontekstuose (tikrasis vardas ir slapyvardis arba keletas slapyvardžių). Ir priešingai, pavienis *nomen* telkinys, sudarytas pagal kultūrinės tradicijas jį siejant su pavieniais *asmenimis*, gali identifikuoti *kolektyvinį agentą*, sudarytą iš keleto *asmenų* (kolektyviniai slapyvardžiai).

5.6 Tipiniai *išraiškos* požymiai

Griežtai ir formaliai vertinant, modelyje visos *kūrinio išraiškos* yra *kūrinį* realizuojančios esybės. Tačiau yra žinoma, kad galutiniai naudotojai kai kuriuos požymius laiko neatskiriamomis *kūrinių* dalimis, o šiuos požymius atspindinčias *išraiškas* – labiausiai atitinkančias *kūrinio* kūrėjų ketinimą. Suvokiamas „atstumas“ tarp *išraiškos* ir įsivaizduojamos „idealios“ *išraiškos* dažnai yra svarbus ir gali būti *išraiškų* atrankos kriterijumi. Siekdami įvairių tikslų, galutiniai naudotojai ieško *išraiškų*, kurios atspindi „originalius“ požymius ir juos ypač domina šių *išraiškų apraiškos*.

Labai dažnai „tradiciniai“ požymiai lengvai identifikuojami kaip būdingi pirmajai arba originaliajai *kūrinio išraiškai*, kuri savo ruožtu yra įkūnyta pirmosios *kūrinio apraiškos*. Kitos *išraiškos*, jeigu žinoma išsami *kūrinio* istorija, gali atrodyti susiformavusios iš išvedinių ir transformacijų tinklo pradedant originaliaja *išraiška*. Tačiau galimi ir ne tokie aiškūs atvejai. Tekstiniai *kūriniai*, kurių originalios laidos vienu metu yra išleistos dviem arba daugiau kalbų (pvz., daugiakalbių šalių valdžios įstaigų dokumentai, tarptautinių organizacijų leidiniai) gali būti traktuojami kaip turintys keletą „originalių“ kalbų arba kaip visai neturintys „originalios“ kalbos. Panašiai muzikos *kūriniai*, turintys alternatyvią instrumentuotę gal būti laikomi kaip turintys kelias originalias požymio *atlikimo būdas* „reikšmes“. Kai kada *kūrinio išraiškos* išvedimo istorija yra ganėtinai sudėtinga ir *išraiškos* ypatybės, kurios dabartinių *kūrinių* identifikuojančių naudotojų laikomos „tradicinėmis“, iš tikrųjų nėra būdingos originaliajai *išraiškai*.

Galutiniai naudotojai intuityviai suvokia, kad Viljamo Šekspyro „Hamletas“ yra susijęs su anglų kalba ir kad šio kūrinio literatūrinė forma yra drama. Naudotojai laiko, kad išvestinės *išraiškos*, pavyzdžiui, sutrumpintos versijos arba vertimai yra *kūrinio* individualios *išraiškos*, kurios yra labiau nutolusios nuo originaliosios *išraiškos* negu išsamios laidos anglų kalba. Tokia nuomonė remiasi kultūrinėmis žiniomis ir prielaidomis apie tai, kaip atrodė ankstesnės dramos *išraiškos*, nors nedaugelis galutinių naudotojų yra tiesiogiai susidūrę su šių *išraiškų* ankstyvosiomis *apraiškomis*.

Panašiai yra ir muzikos *kūrinių* atveju: galutiniai naudotojai, pasitelkdami savo kultūrinį išprusimą, Franco Šuberto sonatą fortepijonui D. 959 la mažor laiko sonatos formos kūriniumi fortepijonui nesiremiami partitūromis ar atlikimo įrašais. Daugelis partitūrų ir atlikimo įrašų netgi laikomi atspindinčiais minėtus tradicinius arba tipinius požymius.

Tokia *kūriniui* identifikuoti svarbių ypatybių ekstrapoliacija būna net tada, kai visos ankstyvosios *išraiškos* ir *apraiškos* nėra išlikusios, pavyzdžiui, žodžiu perduodamų klasikinių tekstų atveju. Galutiniai naudotojai vis tik laiko, kad Homero „Odiseja“ yra susijusi su senovės graikų kalba ir kad tai yra pasakojamasis tekstas, nors ankstesnės išlikusios versijos yra ženkliai vėlesnės negu originalusis kūrinys, ir nors Homero, kaip individualaus kūrėjo buvimas yra ginčijamas. Esant kokiai nors įrodančiai informacijai, gali būti numanomos ir kai kurios neišlikusių kūrinių, kurie neturi išlikusių *išraiškų* arba *apraiškų*, ypatybės.

Kai kurie galutiniai naudotojai kai kurias ypatybes suvokia kaip susijusias su pačiu *kūriniu* arba kaip esančias neatskiriamą jų dalimi, todėl šios ypatybės yra naudingos kaip *kūrinio* apibūdinimo arba identifikavimo priemonė. Tokių *išraiškos* požymių reikšmės gali būti teoriškai „suteikiamos“ *kūriniui* ir naudojamos *kūriniui* identifikuoti, nors, griežtai vertinant, šie požymiai yra susiję su *išraiškos*, o ne *kūrinio* požymiais.

Modelyje *kūrinio* požymis *tipinis išraiškos požymis* apima reikšmes tų požymių, kurie priskiriami *kūrinio* lygmeniui. Modelyje šis požymis apibrėžiamas kaip pragmatiškas būdas „patalpinti“ informaciją *kūrinio* lygmenyje ir taip išvengti būtinybės susieti informaciją su kokia nors *išraiška*. Kai faktinės tipinės *išraiškos* duomenų bazėje nėra būtinos, nes nėra teikiamos šių *išraiškų apraiškos*, toks supaprastinimas yra ypač patogus.

Bet kokios *kūrinio išraiškos* atveju tų pačių požymių reikšmės *išraiškos* lygmeniu leidžia apytikriai nustatyti „atstumą“, skiriantį tam tikrą *išraišką* ir *išraišką*, kurios suvokiamos kaip tipinės arba „tradicinės“. Iš tikrųjų, daugelis *kūrinio išraiškų* gali atitikti *tipinių išraiškos požymių* reikšmes ir taip suformuoti „tradicinių“ *išraiškų* tinklą arba telkinį. *Kūrinio* požymiai skiriasi nuo pirminės *išraiškos* požymių, todėl esama *kūrinio išraiškų*, kurios suteikia reikšmes tiems požymiams, kurie skiriasi nuo požymių, apibrėžiamų kaip *tipiniai išraiškos požymiai*.

Modelis aprėpia minėtus svarbius požymius, apibrėždamas pavienį daugiareikšmį *kūrinio* požymį. Tačiau taikant modelį, būtina patikslinti, kurie požymiai laikytini svarbiais *kūriniams* identifikuoti ir apibrėžti atitinkamus požymio *tipinis išraiškos požymis* potipius. Potipiai gali būti apibrėžiami įvairiai atsižvelgiant į požymio *kūrinio kategorija* reikšmę. Pavyzdžiui, tekstiniams *kūriniams* gali būti parenkamas *išraiškos* požymis *kalba*. Kartografiniams *kūriniams* gali būti svarbus požymis *kartografinis mastelis*, o ne *kalba*. Kai kurių *kūrinio* kategorijų atveju daugelis *išraiškos* požymių gali būti teikiami kaip *tipiniai išraiškos požymiai*. Pavyzdžiui, gali būti naudojami modelyje apibrėžti požymiai *numatytoji auditorija, kartografinis mastelis, kalba, tonacija, atlikimo būdas*.

Dažnai, kai naują *kūrinį* realizuoja pavienės *išraiškos* pavienė *apraiška* (taip dažnai būna meno *kūrinių* atveju), siekiant racionaliau įrašyti duomenis, katalogavimo modulyje gali būti įdiegiamas „automatinis“ atitinkamų *išraiškos* požymių teikimas kaip *tipiniai išraiškos požymiai*.

Modelis neteikia kriterijų, kurie būtų taikomi nustatant *išraiškų* požymių reikšmių tipiskumą; jį nustato katalogavimo praktika. Nustatant šiuos kriterijus, dažnai būtina žinoti, ar tam tikra ypatybė yra būdinga *kūrinio* originaliajai *išraiškai* ir priimti atitinkamus sprendimus, kai nėra aišku, ar esama originalo, kai originalas nėra išlikęs ir kai kataloguotojas neturi pakankamai informacijos apie tai. Taikant šiuos praktinius kriterijus gali tekti priimti sprendimus dėl tam tikrų *išraiškos* ypatybių tinkamumo galutiniams naudotojams, pavyzdžiui pasirenkant iš kelių vienodai „originalių“ *išraiškų* tą, kurios kalba atitinka kataloge vartojamą kalbą.

PAVYZDYS

- Kūrinys: buvo sukurtas
 - turi antraštę: Still life
 - kalba (tipinis išraiškos požymis): anglų
 - kūrinio kategorija: romanas
- 1 išraiška (atitinka tipinį išraiškos požymį):
 - būdinga kalba: anglų
 - turi antraštę: Still life
 - buvo sukurtas: Louise Penny
- 2 išraiška (neatitinka tipinio išraiškos požymio):
 - būdinga kalba: prancūzų
 - turi antraštę: Nature mort
 - buvo sukurta: (vertėjos) Michel Saint-Germain

5.7 Agreguotų išteklių modeliavimas

Agreguoti ištekliai apibrėžiami kaip *keletą išraiškų įkūnijanti apraiška*. Toliau apibūdinami trys agreguotų išteklių tipai.

Agreguoti išraiškų rinkiniai

Rinkiniai yra pavienės *išraiškos*, „išleistos“ kartu kaip viena *apraiška*. Rinkiniai yra rinktinės, antologijos, monografinių leidinių serijos, serialiniai leidiniai ir kitokios panašios išteklių grupės. Tai gali būti žurnalų numeriai (agreguoti straipsniai), keli viename tome išleisti romanai, knygos su atskirai sukurtais skyriais, kompaktiniame diske įrašytas daugiau negu vienas kūrinys (agreguotos dainos) ir įvairūs į vieną vietą surinkti / atrinkti kūriniai. Savita rinkinių ypatybė yra tai, kad kūriniai paprastai yra panašaus tipo ir (arba) žanro, pavyzdžiui, tam tikro autoriaus romanų rinkinys, tam tikro atlikėjo dainos, poezijos kūrinų antologija. Tačiau kai kada rinkiniai gali būti panašūs į agreguotas atsitiktines *išraiškas*.

Agreguoti ištekliai kaip papildymo rezultatas

Papildymo išdava esantys agreguoti ištekliai skiriasi nuo rinkinių tuo, kad juos paprastai sudaro vienas savarankiškas *kūrinys*, papildytas vienu arba daugiau priklausomų *kūrinių*. Tokie agreguoti ištekliai susiformuoja tada, kai *išraiška* papildoma medžiaga, kuri nėra neatskiriama originaliojo *kūrinio* dalis ir ženkliai nekeičia originaliosios *išraiškos*. Papildantieji *kūriniai* gali būti įvadai, įžangos, iliustracijos, pastabos ir t. t. bei išsamios partitūros su aranžuote fortepijonui. Papildomoji medžiaga gali arba negali būti laikoma pakankamai svarbia, kad jai būtų suteikiama bibliografinė tapatybė.

Panašias išraiškas agreguojantys ištekliai

Apraiškos gali įkūnyti keletą lygiagrečių to paties *kūrinio išraiškų*. Tipišku tokios agreguotos esybės pavyzdžiu gali būti pavienė *apraiška*, apimanti *kūrinio išraiškas* keliomis kalbomis. Tokių *apraiškų* dažnai esama leidžiant daugiakalbei aplinkai skirtus žinytus ir oficialius dokumentus. Lygiagrečios *išraiškos* yra dažnos taip pat ir saityne, kur naudotojams teikiama medžiagos jų pasirinkta kalba prieiga. Pavyzdžiais galėtų būti išleistas tekstas originalo kalba su vertimu arba skaitmeninis vaizdo diskas, apimantis filmą su pasirinkama kalba arba pasirinkama subtitrų kalba.

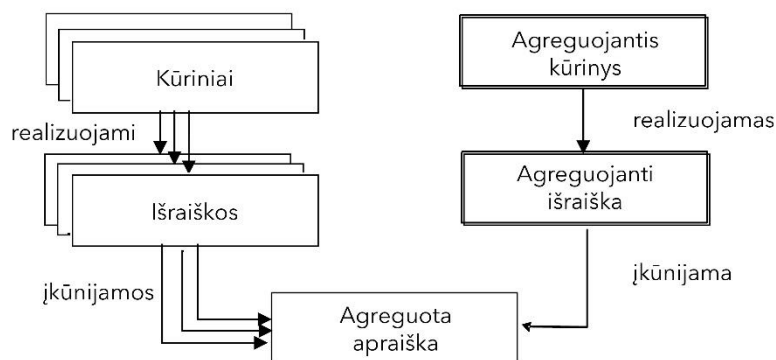
Apraiškos gali apimti keletą *išraiškų*; tai nurodo „daug su daug“ santykis, siejantis *išraiškas* ir *apraiškas*. Tai yra vienintelis santykis „daug su daug“, siejantis *kūrinį*, *išraišką*, *apraišką* ir *vienetą*. *Apraiška* gali įkūnyti keletą *išraiškų*, o *išraiška* gali būti įkūnijama keletu *apraiškų*. Ir priešingai, *išraiška* gali realizuoti tik vieną *kūrinį*, o *vienetas* gali būti pateikiamas vienos *apraiškos*.

Modeliuojant agreguotus išteklius kaip atskirų *išraiškų* įkūnijimą, gali būti nepripažįstamas agreguojančio subjekto arba redaktoriaus vaidmuo. *Išraiškos* agregavimas yra intelektualinė arba meninė pastanga, todėl atitinka *kūrinio* kriterijus. Šia prasme agregavimas vyksta *išraiškos* lygmeniu, nes sujungiamos (arba agreguojamos) gali būti tik *išraiškos*. Jungdamas *išraiškas* ir suformuodamas *agreguotą apraišką*, agreguojantis subjektas sukuria *agreguojantį kūrinį*. Toks *kūrinys* suprantamas kaip klijai ar rišamoji medžiaga arba cementas, transformuojantis atskirų *išraiškų* rinkinį į agreguotą esybę. Toks veiksmas gali būti palyginti nesudėtingas (pavyzdžiui, du romanai išleidžiami kartu) arba tai gali būti sudėtingesnis veiksmas, kurio išdava yra agreguotas išteklius, reikšmingesnis negu jos dalių suma (pvz., antologija). *Agreguojančio kūrinio* esmė yra atrankos arba išdėstymo kriterijai. *Agreguojantis kūrinys neapima* pačių *agreguotų kūrinų* ir jam negali būti taikomas visumos ir dalies santykis. Agreguotas išteklius neturi būti painiojamas su *kūriniais*, kurie buvo sukurti kaip sudaryti iš dalių, pavyzdžiui, daugiadaliai romanai.

Agreguotų išteklių kaip keletą *išraiškų* įkūnijančių agreguotų *apraiškų* modeliavimas yra paprastas ir nesudėtingas: esybės *kūriniai* ir *išraiškos* traktuojamos vienodai neatsižvelgiant į jų išleidimo formą ir fizinę *apraišką*, kurios jį yra įkūnyti. *Išraiška* gali būti išleista atskirai arba gali būti įkūnyta *apraiškos* kartu su kitomis *išraiškomis*. Bendrą agreguotų išteklių modelį iliustruoja 5.7 schema.

Nors kiekviena agreguota *apraiška* taip pat įkūnija ir *agreguojančio kūrinio išraišką*, šios *išraiškos* gali arba negali būti laikomos pakankamai svarbiomis, kad joms būtų suteikiama bibliografinė tapatybė. Tačiau modelis yra lankstus ir leidžia *agreguojantį kūrinį* apibūdinti bet kuriuo metu. Jeigu *agreguojantis kūrinys* nebuvo iš pradžių identifikuotas, jis gali būti aprašomas vėliau, jeigu tai būtina. Taip pat ir anksčiau neaprašytas papildymas (pvz., įvadas) gali aprašomas tuomet, kai tampa svarbiu, pvz., kai jis išleidžiamas kaip esė.

5.7 schema. Bendras agreguotų išteklių modelis

5.8 Serialinių leidinių modeliavimas

Serialiniai leidiniai yra sudėtingi dariniai, apimantys visumos ir dalies santykius ir agregavimo santykius:

- Išsamiai serialinei *apraiškai* būdingas visumos ir dalies santykis, kuris ją sieja su atskiromis įvairiu metu išleistomis jos laidomis (nors esama serialinių leidinių, kurių išleista tik viena laida).
- Kiekviena laida yra agreguoti straipsniai (nors esama serialinių leidinių, kurių kai kurias laidas sudaro tik vienas straipsnis).

Pagal IFLA LRM agreguotos esybės kaip keletą *išraiškų* įkūnijančios *apraiškos* apibrėžtį, kiekviena serialinio leidinio laida sudaro *agreguotą apraišką*, nes kiekviena laida įkūnija keletu *kūrinų išraiškas* ir *agreguojančio kūrinio išraišką* ir taip teikia pagrindą šios laidos agregavimui. Antra vertus, *apraiška*, sudaranti serialinį leidinį kaip visumą, leidžiama atskiromis dalimis laikui bėgant ir apima visumos ir dalies santykį *apraiškos*

lygmeniu (LRM-R26). Kai periodiškai leidžiamos agreguotos *apraiškos*, atitinkamas *agreguojantis kūrinys* vadinamas serialiniu *kūriniu*. Modelyje terminas „serialinis kūrinys“ vartojamas įvardinant tik šį *agreguojančio kūrinio* tipą. Toks vartojimas skiriasi nuo šio termino vartojimo bibliotekose, kur susiformavusi *agreguotų apraiškų* seka įvardijama terminais „serialinis kūrinys“ ir „serialinis leidinys“. Serialinis *kūrinys* teikia pagrindą *agreguojančių kūrinių* sekai atsirasti, kurios išdava, kaip kūrinio įkvėpimo santykio (LRM-R21) rezultatas, yra atskiros laidos. Nepaisant jų skirtumo, kiekvienas šių *agreguojančių kūrinių* yra įkvėptas bendros redakcinės politikos bei serialinio *kūrinio* apimties ir stiliaus. Tačiau serialinis *kūrinys* neturi visumos ir dalies santykio, *kūrinio* lygmeniu siejančio jo su laidomis.

Modeliuoti serialinį *kūrinių* yra ypač sudėtinga, nes neįmanoma jo apibūdinti vien tik praeities atžvilgiu ir todėl, kad galutiniai naudotojai daro prielaidas apie tai, koks jis bus ateityje. Modeliuojamas „daiktas“ galėjo ženkliai pasikeisti praeityje ir dar labiau ženkliai gali pasikeisti ateityje.

IFLA LRM esybė apibrėžiama kaip „suteikianti galimybę identifikuoti įvairių *išraiškų* turinio bendrumą“, todėl serialinis *kūrinys* gali būti modeliuojamas kaip tam tikras esybės *kūrinys* atvejis, nors monografinių leidinių atveju sąvoka „turinio bendrumas“ turi kitokią reikšmę. Kiekviena serialinio leidinio laida agreguoja atskirus straipsnius, todėl neįmanoma teigti, kad tos pačios idėjos yra būdingos įvairioms *išraiškoms*, įkūnytoms serialinį leidinių sudarančių *apraiškų*, nors galima teigti, kad, pavyzdžiui, tos pačios idėjos yra būdingos angliškajam „Romeo ir Džiuljetos“ tekstui ir jo vertimui į italų kalbą. Serialiniam *kūriniui* būdingas „turinio bendrumas“ išplaukia iš leidėjo ir redaktoriaus *ketinimo* galutiniams naudotojams perteikti nuojautą, kad visos laidos iš tikrųjų sudaro identifikuojamą visumą, ir redaktoriaus idėjose (antraštė, bendra tema, reguliarius periodiškumas ir kt.), kurios padeda šią nuojautą perteikti.

Tokia redaktoriaus idėjų visuma laikui bėgant gali keistis serialiniam *kūriniui* neprarandant savo tapatumo. Tas pats pasakytina apie monografinius *kūrinius*: idėjos, išreikštos šeštojoje Darvino „Rūšių kilmės“ laidoje nėra visiškai tos pačios, kaip idėjos, išreikštos pirmojoje to paties *kūrinio* laidoje.

Panagrinėkime atvejį, kai leidžiamos serialinio leidinio regioninės „versijos“ (pvz., *The Wall Street Journal*, kuris turi Rytų ir Vakarų versijas). Terminas „versija“ vartojimas sudaro įspūdį, kad šis atvejis yra tapatus monografinių leidinių versijų informacijai, kuri dažnai nurodo dvi to paties *kūrinio išraiškas*. Tačiau serialinių *kūrinių*, kurių esminė savybė yra redaktoriaus idėjos, darančios įtaką atsirandančią agreguotą *apraišką* sudarančioms laidoms, atveju regioninių versijų skirtumas yra pakankamas dviem, nors ir susijusiems, serialiniams *kūriniams* identifikuoti. Žymiai patogiau yra *bet kokį* serialinį leidinį laikyti individualiu esybės *kūrinys* objektu ir pripažinti, kad esama specifinių santykių (pvz., „yra gimininga vietinė versija“), siejančių esybės *kūrinys* objektus. Sistemoms, kurioms būtinas labiau detalus serialiniams leidiniams skirtas modelis, patariama taikyti specifinį koncepcinį serialiniams leidiniams skirtą modelį (pvz., PRESSoo) arba kaip *kūrinio* transformavimo aukšto lygmens santykio (LRM-R22) detalizavimą apibrėžti savą specifinį serialinių *kūrinių* santykį, atitinkantį pamatinę modelio IFLA LRM koncepciją.

Galima daryti išvadą, kad bet koks serialinis *kūrinys* gali būti traktuojamas kaip turintis tik vieną *išraišką* ir tik vieną *apraišką*. Visi serialinių leidinių santykiai gali būti modeliuojami kaip *kūrinio* ir *kūrinio* santykiai, net kai visos tam tikro serialinio leidinio iki šiol išleistos laidos agreguoja straipsnių vertimus, kurie savo ruožtu yra agreguoti kito serialinio leidinio laidose. Norėtusi teigti, kad ankstesnio serialinio leidinio tekstas yra vėlesnio serialinio leidinio teksto „vertimas“, ir todėl abu tekstai pagal bibliotekų aplinkoje vyraujančias katalogavimo taisykles yra vieno ir to paties *kūrinio išraiškos*. Tačiau neįmanoma numatyti, kad šis santykis išliks ateityje, todėl būtų neteisinga modeliuoti šiuos du serialinius leidinius paprasčiausiai kaip vieno *kūrinio išraiškas*; ontologiškai yra tiksčiau laikyti juos atskirais *kūriniams*. Panašiai kai serialinis leidinys yra leidžiamas spausdintine forma, o kitas – kaip saityne teikiami PDF failai ir kai išsami abiejų serialinių leidinių visų iki šiol išleistų laidų analizė rodo, kad PDF failų turinys yra absoliučiai tapatus spausdintinių laidų turiniui, norėtusi šiuos du serialinius leidinius modeliuoti kaip vieno *kūrinio* vienos *išraiškos apraiškas*. Bet vėlgi, neįmanoma teigti, kad serialinio leidinio spausdintinės laidos periodiškumas sutaps su internetinės laidos periodiškumu ir kad šis santykis ilgainiui neišnyks.

Tačiau išlieka galimybė praplėsti modelį apibrėžiant papildomas esybes, kurios apimtų, tarkime, žurnalo spausdintinę versiją ir jo saityne leidžiamą versiją, visas keliomis kalbomis kaip atskiros laidos leidžiamas žurnalo versijas, žurnalo regionines versijas ir pan. atsižvelgiant į modelio taikymo metu keliamus reikalavimus. Todėl ISSN gali būti traktuojamas kaip identifikuojantis atskirą serialinį *kūrinių*, o ISSN-L – tam tikrą tokios papildomos esybės atvejį, kai katalogavimo metu tam tikras serialinis leidinys yra vienu metu leidžiamas spausdintine ir PDF forma.

6 skyrius Naudotojų užduočių bei esybių, požymių ir santykių derinimas

Kiekviena 3.2 ir 3.3 skirsniuose apibrėžta naudotojų užduotis yra specifinių užduočių, kurios, tikėtina, bus atliekamos bibliotekų duomenų bazėse, apibendrinimas. 6.1 lentelėje pateikti naudojimo scenarijai iliustruoja šių užduočių diapazoną. Naudojimo scenarijai sieja galutinio naudotojo veiksmus ir modelį, apibrėždami galutinio naudotojo informacijos iešką atsižvelgiant į modelyje apibrėžtas esybes, požymius ir santykius. Šie naudojimo scenarijai iliustruoja naudotojų užklausų apimtį ir parodo, kaip modelio elementai naudojami naudotojų užduotims atlikti. Pateikiami naudojimo scenarijai jokiū būdu nėra išsamūs: realiose situacijose gali atsirasti daug kitokių variantų ir derinių.

6.1 lentelė Naudotojų užduočių scenarijai	
Rasti	<u>Rasti</u> visas <i>kūrinio apraiškas</i> ir <i>išraiškas</i> – ieškoti pagal antraštę, susijusią su <i>kūriniu</i> arba vieną iš jo <i>išraiškų</i> arba <i>apraiškų</i> <u>Rasti</u> visas <i>kūrinio išraiškas</i>, kurios – parašytos tam tikra kalba <u>Rasti</u> išteklius, kurie turi santykį su tam tikru <i>agentu</i> – ieškoti pagal kompozitoriaus vardą siekiant rasti šio <i>asmens</i> sukurtus kūrinius – ieškoti pagal vardą siekiant rasti šio <i>asmens kūrinius</i> arba <i>išraiškas</i>, įskaitant iliustracijas – ieškoti pagal kolektyvo vardą siekiant rasti šio <i>kolektyvinio agento</i> paskelbtas ataskaitas – <u>Sužinoti</u>, atrasti arba patvirtinti duomenų bazės apimtį – ieškoti <i>asmens</i>, susijusio su naudotojui žinoma esybe <i>nomen</i>; pavirtinti, kad duomenų bazė apima šiam <i>asmeniui</i> sudarytą įrašą – <u>Rasti</u> išteklius, susijusius su tam tikra <i>vieta</i> arba <i>laiko atkarpa</i> – ieškoti pagal vietovardį siekiant rasti toje <i>vietoje</i> išleistus išteklius – ieškoti pagal datų atkarpą ir <i>vietą</i> siekiant rasti <i>kūrinius</i>, kurie buvo sukurti tam tikroje <i>vietoje</i> per tam tikrą <i>laiko atkarpą</i> – <u>Rasti</u> išteklius, įkūnijančius <i>kūrinius</i>, kurie susieti dalykų santykiais su tam tikra esybe <i>res</i> (arba <i>res</i> rinkiniu) – ieškoti pagal esybę <i>nomen</i> (susijusią su tam tikra esybe <i>res</i>), įtrauktą į Kongreso bibliotekos dalykų pradmenų sąrašą – ieškoti pagal esybę <i>nomen</i> (susijusią su tam tikra esybe <i>res</i>), kuri sudaryta naudojant Diujo dešimtainę klasifikaciją – ieškoti pagal <i>asmens</i> ar kolektyvo vardą arba vietovardį, įtrauktą į autoritetinį sąrašą
Tapatybė	<u>Identifikuoti</u> arba atpažinti tarp paieškos rezultatų – išteklius, kurie įkūnija naudotojo ieškoto <i>kūrinio apraiškas</i>, nors šių <i>apraiškų</i> antraštė skiriasi nuo naudotojo ieškomo <i>kūrinio</i> antraštės – išteklius, kurie įkūnija ieškomo <i>kūrinio apraiškas</i>, nors įvairių kūrėjų sukurti <i>kūriniai</i> turi antraštę, panašią į naudotojo ieškomo <i>kūrinio</i> antraštę – <i>asmens</i> vardą, atitinkantį naudotojo ieškomo <i>asmens</i> vardą, nors pagal šį <i>vardą</i> identifikuojami taip pat ir kiti žmonės – vietovardį, atitinkantį naudotojo ieškomo <i>vietą</i>, nors <i>vieta</i> žinoma pavadinimais

	daugiau negu viena kalba – <u>Identifikuoti</u> tarp paieškos rezultatų išteklius, skirtus tam tikrai auditorijai arba tikslui – sužinoti, kad išteklius, nors ir yra susijęs su dominančia tema, skirtas mažiems vaikams, o ne studentams – sužinoti, kad išteklius, nors ir įkūnija dominantę <i>kūrinį</i>, yra notacija užrašyta <i>išraiška</i>, o ne įrašytas garsas <u>Identifikuoti</u> – dalyko terminą, atitinkantį ieškomą esybę <i>res</i>, nors naudotojo ieškomas terminas turi homonimus natūraliąja kalba – klasifikacinį indeksą, atitinkantį ieškomą esybę <i>res</i>
Atrinkti	<u>Atrinkti</u> iš identifikuotų išteklių ieškomo <i>kūrinio</i> arba <i>kūrinių apraiškas</i>, kurios – apima labiausiai tinkamą papildomą turinį (pvz., tos pačios <i>apraiškos</i> įkūnytas originalias ir išverstas <i>išraiškas</i>) – apima antrinį tam tikro <i>agento</i> teikinį (pvz., tam tikro vertėjo atliktą vertimą, tam tikro mokslininko pateiktas kritines pastabas arba įžangą) – yra patogiausio fizinio formato, atitinkančio dabartinį naudotojo tikslą (pvz., laisvalaikio skaitymui pritaikyta kišeninė knyga, kompaktiškas vandeniui atsparus keliautojams skirtas miesto žemėlapis) – yra laikmena, kuri gali būti naudojama naudotojo (pvz., garsinė knyga, knyga Brailio raštu arba kurios tekstas yra stambaus šrifto, skaitmeninis vaizdo diskas arba <i>Blu-ray</i> formato diskas) – yra gaunama naudotojo vietovėje (pvz., egzempliorius yra naudotojo vietinėje bibliotekoje ir nėra šiuo metu paskolintas) – atitinka naudotojo siekiamą naudojimo tipą (pvz., egzempliorius, kurį galima naudoti už bibliotekos ribų; vaizdo įrašo egzempliorius, kuriam suteiktos viešo demonstravimo teisės, ir jį galima demonstruoti klasėje) – <u>Atrinkti</u> iš identifikuotų išteklių, atliekant dalykinę paiešką, išteklius, kurie yra tinkamiausi – dėl tam tikrų aspektų arba požiūrio į aprašomą dalyką – dėl turinio kalbos – dėl numatytosios auditorijos (pvz., atrinkti įžanginius tekstus, skirtus paskutinio kurso studentams; atrinkti populiarius tekstus, skirtus skaityti laisvalaikiu) – dėl turinio sukūrimo datos (pvz., atrinkti neseniai parašytus <i>kūrinius</i>, tenkinančius poreikį gauti pačią naujausią informaciją; atrinkti <i>kūrinius</i>, sukurtus XIX a. pirmajame dešimtmetyje (neatsižvelgiant į <i>apraiškos</i> išleidimo datą), jeigu informacijos poreikis yra suprasti, kaip dalykas buvo tuo metu suvokiamas)
Gauti	<u>Gauti</u> išteklių – pasiekti išteklių saityne arba jį parsisiųsti naudojant saitą, pateikiamą bibliotekos kataloge – fiziškai pasiskolinti <i>vienetą</i> nustačius, kad jis yra vietinėje bibliotekoje – gauti <i>vienetą</i> iš pardavėjo arba tiekėjo naudojant nuorodos, patikrintos bibliotekos kataloge arba valstybinėje bibliografijoje, informaciją <u>Gauti</u> informaciją apie esybę iš autoritetiniuose duomenyse įrašytos informacijos – iš autoritetinių duomenų gauti informaciją apie <i>asmens</i> gimimo ir mirties datą – sužinoti šalį, kurioje yra miestas
Naršyti	<u>Naršyti</u> santykius siekiant suprasti dalyko struktūrą ir jos terminologiją – naršyti sąvokas, kurios pateikiamos kaip siauresnės negu pirminis dalykas <u>Naršyti</u> esybės objektus siejančius santykius

- sekti išvedimo santykius, siejančius pirminį *kūrinį* ir kitus *kūrinius*, kurie juo remiasi arba yra jo adaptacija
- naršyti *kūrinius* ir *išraiškas*, susijusias su tam tikrų *agentu* ir šio *agento* atliekamais vaidmenis sukuriant šiuos *kūrinius* ir *išraiškas*

Suprasti santykius, siejančius įvairias esybes *nomen*, susijusias su tam tikros esybės objektu

- išnagrinėti temos arba dalyko pavadinimo variantus dalykiniame žodyne
- apžvelgti pavadinimų variantus, naudojamus tam tikro *asmens* įvairiuose naudojimo kontekstuose (pvz., religiniame kontekste naudojamas pavadinimas, oficialus pavadinimas)
- peržiūrėti pavadinimus įvairiomis kalbomis, vartojamus tarptautinių kolektyvų
- naršyti su tam tikros esybės objektu susijusių esybių *nomen* ryšius įvairiuose kontroliniuose žodynuose (pvz., rasti klasifikacinį indeksą, atitinkantį dalyko pradmenį arba terminą)

7 Modeliavimo terminų žodynelis

Abipusis	žr. Atvirkštinis.
Apribojimas	Santykio pradžios ir pabaigos esybių objektų, kurie gali būti susieti tam tikru santykiu, skaičius.
Atvirkštinis	Loginis santykio papildymas, nurodantis kryptį iš santykio pabaigos į pradžią.
Daugiareikšmis	Tam tikro esybės objekto požymiai, turintys daugiau negu vieną reikšmę.
Esybė	Abstrakti koncepcinių objektų klasė, kurios svarba modelyje yra esminė.
Kelias	Nuosekli dviejų arba daugiau santykių seka.
Reifikacija	Procesas, kurio metu santykis modeliuojamas kaip esybė, kuriai būdingi savi požymiai ir santykiai.
Nesusikertančios esybės	Esybės, kurios yra vienu metu yra daugiau negu vienos iš šių esybių objektu.
Objektas	Tam tikras esybės atvejis.
Poklasis	Esybė, kurios visi objektai yra taip pat ir platesnės aukštesnio hierarchinio lygmens esybės objektai.
Požymis	Duomenų, apibūdinančių esybės objektus, tipas.
Išplėstasis esybių ir jų santykių modelis	Esybių ir jų santykių modelis, kuriam būdingas aukštesnio hierarchinio lygmens esybės požymių ir santykių suteikimas žemesnio hierarchinio lygmens esybėms.
Rekursinis	Santykis, apimantis esybę, kuri yra ir santykio pradžia, ir pabaiga.
Simetrinis [santykis]	Santykis, kurio pavadinimas yra toks pat kaip ir atvirkštinio santykio pavadinimas.
Santykio pabaiga	Santykio galutinis taškas.
Santykio pradžia	Santykio pradinis taškas.
Santykis	Esybių objektų sietis.
Savybė	Esybės požymis arba santykis.
Diskurso universumas	Visa, kas yra svarbu modeliuojamoje srityje.
Trumpasis kelias	Pavienis santykis, kuris pakeičia ilgesnį kelią, susidedantį iš dviejų arba daugiau santykių.

8 Šaltiniai

Aggregates WG) Final report of the Working Group on Aggregates / chair, Ed O'Neill. September 12, 2011. Žr. adresu <http://www.ifla.org/files/assets/cataloguing/frbrwg/AggregatesFinalReport.pdf> (žiūrėta 2017-08-01).

(CIDOC CRM 6.2.2) Definition of the CIDOC Conceptual Reference Model / produced by the ICOM/CIDOC Documentation Standards Group, continued by the CIDOC CRM Special Interest Group ; current main editors: Patrick Le Boeuf, Martin Doerr, Christian Emil Ore, Stephen Stead. Version 6.2.2. January 2017. Žr. adresu http://www.cidoc-crm.org/sites/default/files/2017-01-25%23CIDOC%20CRM_v6.2.2_esIP.pdf (žiūrėta 2017-08-01).

(FRBROO 2.4) Definition of FRBROO : a conceptual model for bibliographic information in object-oriented formalism / International Working Group on FRBR and CIDOC CRM Harmonisation ; editors: Chryssoula Bekiari, Martin Doerr, Patrick Le Boeuf, Pat Riva. Version 2.4. November 2015. Žr. adresu http://www.ifla.org/files/assets/cataloguing/FRBROO/frbroo_v_2.4.pdf (žiūrėta 2017-08-01) ir FRBR object-oriented definition and mapping from FRBRER, FRAD and FRASAD, at: http://www.cidoc-crm.org/frbroo/sites/default/files/FRBROO_V2.4.pdf (žiūrėta 2017-08-01).

(FRAD) Functional requirements for authority data : a conceptual model / edited by Glenn E. Patton, IFLA Working Group on Functional Requirements and Numbering of Authority Records (FRANAR). München : K.G. Saur, 2009. (IFLA series on bibliographic control ; vol. 34). As amended and corrected through July 2013. Žr. adresu http://www.ifla.org/files/assets/cataloguing/frad/frad_2013.pdf (žiūrėta 2017-08-01).

(FRBR) Functional requirements for bibliographic records : final report / IFLA Study Group on the Functional Requirements for Bibliographic Records. München : K.G. Saur, 1998. (UBCIM publications ; new series, vol. 19). As amended and corrected through February 2009. Žr. adresu http://www.ifla.org/files/assets/cataloguing/frbr/frbr_2008.pdf (žiūrėta 2017-08-01).

(FRASAD) Functional requirements for subject authority data (FRASAD) : a conceptual model / edited by Marcia Lei Zeng, Maja Žumer and Athena Salaba. München : De Gruyter Saur, 2011. (IFLA series on bibliographic control ; vol. 43). Available at: <http://www.ifla.org/files/assets/classification-and-indexing/functional-requirements-for-subject-authority-data/frsad-final-report.pdf> (žiūrėta 2017-08-01). Errata for section 5.4.2, October 2011. Žr. adresu: <http://www.ifla.org/files/assets/cataloguing/frsad/FRSADerrata2011.pdf> (žiūrėta 2017-08-01).

(PRESSOO) PRESSOO : extension of CIDOC CRM and FRBROO for the modelling of bibliographic information pertaining to continuing resources / editor: Patrick Le Boeuf. Version 1.2. January 2016. Žr. adresu: http://www.ifla.org/files/assets/cataloguing/PRESSOO/pressoo_v1.2.pdf and at: http://www.cidoc-crm.org/pressoo/sites/default/files/pressoo_v1.2.pdf (žiūrėta 2017-08-01).

Transition mappings : user tasks, entities, attributes, and relationships in FRBR, FRAD, and FRASAD mapped to their equivalents in the IFLA Library Reference Model / Pat Riva, Patrick Le Boeuf and Maja Žumer. 2017. Available at: <https://www.ifla.org/publications/node/11412> (žiūrėta 2017-08-01).